.CI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. ... Süleymaniye Kütüphanesi
1927

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısım: Hacı Mahmud ef.
Yeni Kayıt No. 3375
Eski Kayıt No.

شرح القصيدة النعمانية

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل اولاد الحسنين سادات ❊ وجعل جدهم سيد السادات
بمقتضى تقاديره الازلية ❊ وبموجب صفاته الجمالية ❊ والصلوة والسلام
على سيد السادات ❊ ومنبع السعادات ❊ وعلى من صار سادات بقربه
وصحبته وخدمته ومتابعته من امته اصحاب الكمالات وارباب الهمم
العاليات (اما بعد) فيقول المفتقر الى ربه الجميل السيد الحاج ابرهيم
الخليل ابن المرحوم السيد يحيى السعدى ابن المرحوم السيد فيض الله
ابن المرحوم السيد على عاملهم الله تعالى بلطفه الجميل وكرمه الجليل ان
هذه الترجمة لطيفة تتكفل لحل بعض مشكلات القصيدة الشهيرة بقصيدة
يا سيد السادات التى نظمها سراج الامة ابو حنيفة نعمان ابن الثابت
الكوفى الذى روى عن النبى صلى الله عليه وسلم فى فضيلته اِنَّ آدَمَ
افْتَخَرَ بِي وَاَنَا اَفْتَخِرُ برجل من امتى اسمه نعمان وكنيته ابو حنيفة هو سراج
امتى وعنه صلى الله عليه وسلم ان سائر الانبياء يفتخرون بى وانا افتخر

باو

بابى حنيفة من احبه فقد احبنى ومن ابغضه فقد ابغضنى كذا فى
التقدمة شرح مقدمة ابى الليث قال فى الضياء المعنوى وقول ابن
الجوزى انه موضوع تعصب لانه روى بطرق مختلفة وهكذا فى
فضائله ومناقبه اخبار كثيرة فمن اراد تفاصيلها فليرجع الى تواريخه
وسميتها سُرُورُ الْقلوب العرفانية بترجمة القصيدة النعمانية
المسمات بالدر المكنون او حياة القلوب الاذعانية بشرح القصيدة
النعمانية المسماة بالدر المكنون فنقول اولا وبالله التوفيق انها من البحر
الكامل الذى اصله متفاعلن ست مرات وله ثلث اعاريض وتسعة
اضرب عروضه الاولى سالمة ولها ثلاثة اضرب احدها سالم كعروضه
وثانيها مقطوع وثالثها احذ مضمر وعروضه الثانية حذاء ولها ضربان
احدهما كعروضه وثانيهما احذ مضمر وعروضه الثلثة مجزوة ولها اربعة
اضرب اولها مجزو مرفل وثانيها مجزو مذال وثالثها مجزو كعروضه ورابعها
مجزو مقطوع فنقول ان هذه القصيدة الشريفة التى نظمت بمدح سيد
البشر محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم عروضها سالمة وضربها مقطوع
ولا يضرنا فى بعض الابيات اضمار العروض والضرب كما بين فى
تقطيعاتها وان خالف لعروض الاندلسى لان سلامة العروض والضرب
وعلتها فى الجزء الاخير من الصيغة فنقول وبالله التوفيق وعليه التكلان

ويسمى هذا الاضمار زحافا فى العروض او الضرب مصححه

لان فی جمیع امورنا واحوالنا نحتاج الی توفیق الله تعالی ویلزمنا التوکل علیه تعالی

یَاسَیِّدَ السَّادَاتِ جِئْتُكَ قَاصِدًا ※ اَرْجُو رِضَاكَ وَاَحْتَمِی بِحِمَاكَا

اولا بیتك معانیسنی بیان ایده لم ثانیا مفرداتنك معانی لغویه سنی و مقصوده سنی

و قواعد نحویه و صرفیه اوزره اعرابنی و اعلالنی بیان ایده لم ثالثا اجزاسنك

قواعد عروضیه اوزرینه تقطیعاتنی بیان ایده لم ان شاء الله تعالی

بیان معانی بیت

ای اولولرك اولیسی اولان محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلری سنك

مدح و ثناك قصد ایدیجی اولدیغم حالده قپوکه کلدم سنك مدح و ثناك

اثناسنده اولان قصور و کسورمی عفوك اولوب بندن راضی اولمنی رجا

ایدر اولدیغم حالده و دخی بن سنك حماك و شریعتك و سنت سنیتك ایله

احتما و تحفظ و صاقنر اولدیغم حالده یعنی حراملرن و مکروهلردن

ولائق اولمیان شیلردن سنك شریعتك ایله صاقنر اولدیغم حالده

بیان معانی مفردات و اعراب و اعلال

یا کلمه سی قریب و متوسط و بعید ایچون ندایه موضوعدر فعلی وجوبا

حذف اولنان د رت موضعك موضع ثانیسی اولان منادی یا بندنك

تفصیلی محلنده مبیندر امام ناظم حضرتلری کندینی مفخر موجودات

حضرتلرینك حضورنده فرض ایدوب احسن آداب ایله یا سید

السادات دیو ندا ایلدی بو فرض و تقدیرك وجهی بو اولدکه امام ناظم

حضرتلرینك صلوة و سلام و احیای سنن رسول الله ملئکه کرامك

تبلیغی مناسبتیله قبر شریفنده حی اولان رسولمزك علیه الصلوة

والسلام اقبالی علاقه سیله غائبی حاضر منزلنه تنزیل ایدوب حرف

ندا ایله یا سید السادات بیوردی یاخود جائزکه امام ناظم حضرتلری

مدینهٔ منوره یه تشریفلرنده مواجههٔ سعادتده قبر شریفنده حی اولان مفخر

موجودات رسولمز حضرتلرینی بالمکاشفه رؤیت ایدوب بحقیقه ندا ایله

یا سید السادات دیو ندا ایده سید لفظنك اصلی سَیْوِدْ ایدی زیرا

اوْسَادَ یَسُوْدُ دندر اتفاقا کذیسنده یا ایله واو جمع اولدی قد سبقت

احدیهما بالسکون قاعده سی اوزره واوی یا قلدق ایکی حرف برجنسدن

واقع اولدی یالر اولی ساکن ثانی متحرك اولی ثانیه ادغام ایلدك سید

اولدی وزنی فَیْعِلْ میدر عینك کسریله یاخود فتحیله فتحه کسره یه ابدال

اولنه رق یاخود فَیْعِلْ میدر طویل کبی بویله اوچ قول واردر اشهری اولدر

ثالث ترجیح اولندی همزه ایله فعائل وزنی اوزره قومك جمعلدکلرندن

ایچون بو تفصیل دلائل الخیرات شرحی فاسیده در سادات سیدك

جمعیدر حزب اعظم شارحی ملا مرحوم علی القاری مرحومك المنسوبة

الی السادات قولنده دیرکه سادیسود سیادة دن اندن اسم سُوْدْ در

صوری رقه مجاز اما ملك حضورندن

غائب اولان رسول کبریا

حضرتلرینی یاننده حاضر اولان

شخصه تشبیه ایلدی ترجمده

مذکور اولان علاقه و وجه

شبه ایله حاضر شخصه ندایه

موضوع اولان یایی ذکر

ایلدی غائب عن المجلس اولان

محمد صلی الله علیه وسلم ندایی

مراد ایلدی استعارهٔ مصرحهٔ

اصلیه اولدی ادعولك معناسنه

اولمسی حسبیله استعارهٔ مکنیه

اولمق دخی ممکندر سید السادات

اولان رسولمزی امام ناظم

عندنده حاضر بر شخصه

علاقهٔ مذکوره ایله تشبیه

ایدوب او شخصی رسولمزده

ذهننده استعاره ایدوب

انك ملائمندن اولان یا ندایی

رسولمزه اسناد ایله مشبه به

اولان اول شخصك ذکرینی

لفظده ترك ایلدی منه

اُومَجد وشَرَف معناسنه در رجل سيّد در انثى سيّدة درها ايله صكره
بومولا لره اطلاق اولندى خَدَمْ اوزرينه شرفلرندن ايچون هر نقدر
انلر ايچون شرفا ولمزسه قَومْلَرِي ايچنده سيّد العبد وسيّدتندنلك
جمعى سادَة وسادات كلور كذا فى المصباح ندانك جوابى جثتك در
جثت مهموز اللام اولان جاء كلمه سنك نفس متكلّم وحده سيد ر
كاف خطاب مفعوليدر بو خطاب دخى ندادكى خطاب كبيدر قاصدا
جثت نك فاعلندن حالدر ارجو حال مترادفه قبيلندندر جثت نك
فاعلندن حال اولورسه حال متداخله قبيلندندر قاصدا كلمه سنك
تحتنده اولان فاعلندن حال اولورسه رضا الف ايله در كتابة و
لفظا مدّى دخى جائزدر لكن بو مقامده ضرورة وزن ايچون همزه سى حذف
اولندى صحاح جوهريده بركه مقصور اولان مصدر محضدر اسم اولان
ممدود اولورق رضاآدر بو مقامده مصدر مبنى للفاعل اولمق ممكن
معنى سنك بزدن راضى اولمقلغكى رجا ايدر اولديغم حالده اسم مصدر
دخى اولمق ممكن معنى سنك بزدن رضاكى رجا ايدر اولديغم حالده
رضانك كافه اضافتى مصدرلك يا اسم مصدرلك فاعلنه اضافتيدر
واحتمى افتعال بابندن فعل مضارع على نفس متكلّم وحده سيدن تقديرا
مرفوع ارجو اوزرينه معطوفدر احتماء مريض مضر نسنه لردن پرهيز

ايلمكدر بو مقامده شريعت احمديّه ده حرام ومكروه ولائق
اولميان شيلردن كنديني حفظ ايدوب پرهيز ايلمكدر رحمى حانك
كسريله وميمك قصريله شول برموضعدركه اجانيك كندينه تعدّيسندن
حمايت وحفظ اولنور اطرافنه ديوار ياخود چاليلردن ديوار كبى شى
يابمغله كه قورى دينور بواراده مراد شريعت احمديّه دركافه اضافتى
لاميه در الف كافك فتحه سى شعبه سيدر الف اطلاق دينور

بيان تقطيعات بيت

يَاسَيِّدَنْ مستفعلن سَادَاتِجِئْ مستفعلن تُكَ قَاصِدًا مُتَفَاعِلُنْ
اَرْجُو رِضَا مُستفعلن كَ وَاَحْتَمِي متفاعلن بِحِمَاكَا فَعِلَاتُنْ
بو بيتك مصراع اولنده اولان حشولره زحاف وغرايوب مضمر اولمشدر
اضمار جزء دن حرف ثانيسنى اسكاندر ومصرع ثانيسندن جزء اولنه
زحاف وغرايوب ينه اضمار ايله مضمر اولمشدر جزء ثانيسى سالمدر عروضى
سالمه در ضربى مقطوعدر قطع اهل عروض اصطلاحنده وتد مجموعك
ساكننى حذف ومتحركنى اسكاندر متفاعلن جزءنك وتد مجموعى اولان عِلُنْ
ساكنى اولان نوننى حذف ايتدك وعيننى اسكان ايتدك مُتَفَاعِلْ قالدى
كلام عربده متفاعل وزنى بولنمديغندن فَعِلَاتُنْ وزننه نقل
ايتدك ابيات آتيه ده دخى كلن محللرده بو اصول اوزره عمل اولنه

زحاف مشى معناسنده عروض
وضربدن غيرى اجزايه زياده
ياخود نقصان ايله عارض
اولان تغيره ديرلر لكن لك
عروض وضربه عارض اولان
تغيّر غير لازمه دخى ديرلركه
بيتك عروض وضربنك غيرى
جزلرنده اولور اخرلرنده
اولورسه علّت ديرلركه
لازمدر منه

بو مقامده جادن مراد مفخر كائنات حضرتلرينك
لعل ابدار محمديلرى مراد اولنقده ممكن معنى بزلرينك
لعل ابدار محمديكى صغنيورم مسلم

وَاللهِ يا خَيْرَ الْخَلائِقِ اِنَّ لِی ❊ قَلْباً مَشُوقاً لا يَرُومُ سِوَاكَا

❊ بيان معانى بيت ❊

الله تعالى يه يمين ايدرمكه اى مخلوقاتك خيرليسى تحقيق بنم ايچون شوقلنمش قلب واردركه سندن بشقه سنى استمز

بيان معانى مفردات بيت واعرابه واعلاله

والله دهواو قسم ايچوندر فعلى محذوفدر وجوبا اقسمت الله تقديرندهدر اصح اقوالده الله لفظى ذات واجب الوجود الخالق لكل شئ معناسنه جزئيسنك علميدر سائر اقوال وابحاث مفصلاتده مشروحدر ياخير الخلائق ده ندانك وجهى وبيانى كچدى خير لخيردن مخفف اسم تفضيلدر الخلائق ناس ياخود مطلقا مخلوق معناسنه اولان خليقه نك جمعيدر خيرك مضاف اليهيدر مفخر موجودات حضرتلرينك صفات خاصه سندن اولان ياسيد السادات عنوانيله بيت اولده تعبير ايدوب بو بيتده دخى ياخير الخلائق عنوانيله تعبير ايتديكى ان حروف مشبه بالفعلدن فتح اوزره مبنى قسمك جوابيدر لى ظرف اولديغندن اسمى اوزرينه تقديم اولنوب ان نك خبريدر قلبا ان نك اسميدر مشوقا قلبانك صفتيدر اسم مفعولدر اصلى مشووق شاق يشوق شوقادن واو اوزره ضمه ثقيل اولوب ماقبلنده كى حرف صحيح ساكن شينه ويرلك

پس اجتماع ساكنين اولدى واو بيندن اجتماع ساكنينى دفع ايچون واولرك برينى حذف ايدلك واو ساكن ماقبلى مضموم واوى حالى اوزره ترك ايدلك مشوق اولدى شوق آرزو معناسنه دركه نفس وقلبك برشيئه ميل وچكمه سندن عبارتدر جمعى اشواقدر وبو فى الاصل مصدردر چكمكلك معناسنه واصلى اوزره استعمال اولنوركه نفس وقلبى برنسنه يه چكندروب آرزومند قلمق تقول شاقنى حبها يشوق شوقا اى هاجنى پس بو اراده مصدر اولان شوقدن اسم مفعولدر لايروم رومدن لا يطلب معناسنه در سوى سينك ضمى وكسرى ايله معنالرى ايچندن بو اراده مراد غير معناسيدر كاف خطابه مضافدر خطابك وجهى كچدى الفى اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

وَاللهِ يا مستفعلن خَيْرَ الْخَلا مستفعلن ئِقِ اِنَّ لِی متفاعلن
قَلْباً مَشُو مستفعلن قاً لا يَرُو مستفعلن مُ سِوَاكَا فعلاتن

مصرع اول وثانينك جزء اول وثانيلرينه زحاف اوغرايوب مضمر اولمشلردر بونك عروضى سالمه وضربى مقطوع اولمشدر اضمار وقطع تعريفلرى بيت سابقده كچدى بيتلرى تقطيعدن مقصودمز اوزان بينه خلل كلميوب سليس اوقنوب فقير عاجزه دعايه وسيله اولمقدر

ترجمه جاهك مقصود والله سنك مشتاقكم
حق بيلور كه عاشقى بيچاره كم سليم لكا

وَبِحَقِّ جَاهِكَ اِنَّنِي بِكَ مُغْرَمٌ ۞ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَنَّنِي اَهْوَاكَا

بيان معانىٔ بيت

ودخى ياسيد السادات سنك رتبه‌كك ومنصبكك حقيقتنه يمين ايده‌رمكه تحقيق بن سكا حريص ومشتاقم والله تعالى بلور تحقيق بن سكا محبت ايده‌رم ياخود بن الله تعالى يه قسم ايده‌رمكه الله تعالى بلور تحقيق بن سكا محبت ايده‌رم بو معناى ثانيه كوره والله لفظنى مجرور انّنى نك همزه‌سنى مكسور اوقوملى زيرا قسمك جوابى اولور

بيان معانىٔ مفردات بيت واعرابه واعلاله

وبحق ده با قسم ايچوندر جوابى انّى در نتكم ابن حاجب مرحوم ويتلقى القسم باللام وانّ وحروف النفى بيورر فعلى محذوفدر اقسم بحق جاهك تقديرنده در حق بو اراده ثبوت وتحقق معناسنه در صفتك موصوفه اضافتى اولمق محتملدر معنى جاه محققنه قسم ايده‌رم ديمك اولور حق حرمت معناسنه اولمقده محتملدر بو صورتده حقك مضاف اليهى اولور اضافة لاميه ايله جاه قدر ومنزلت معناسنه در اننى ده انّ حروف مشبهه بالفعلدن نون نون وقايه يا ياء متكلم وحده ياسيدر سكون اوزره مبنى محلا منصوب انّ نك اسميدر بك ده كى با مؤخر مغرم نه متعلقدر كاف خطابلر

وبحق قولى جنتك اوزرينه معطوفدر ياسيد السادات اولمنده اعتبار اولنور ياخود واو ابتدائيه در منه

حق حرمت معناسنه اولديغنه كوره معناسنك منصبنك حرمتنه قسم ايده‌رم منه

بو اراده سائل رسوء السـ ايدرلرسه كه مخلوقه قسم اولمز حق جاه ايسه مخلوقدر زيرا اندن الله تعالى نك غيرى بر تعظيم وارد در بوندن ايچون نبى صلى الله عليه وسلم بيوردى من حلف بغير الله فقد اشرك جوابى بر مضاف تقدير ايدرز مقسم به اول اولور تقدير كلام سنك جاهكك حقيقتنك ربى سنه بن قسم ايده‌رم ديمك اولور منه

رسول

رسول الله صلى الله عليه وسلمه در مغرم اغرم يغرم دن اسم مفعولدر درد وعشقه كرفتار اولان آشفته يه دينور يقال هو مغرم اى اسير الحب وبر نسنه يه پك دوشكون حريص اولان آدمه دينور يقال هو مغرم به اى مُوَلَّعٌ والله ده واو استينافيه اولوب سؤال مقدره جوابدر سؤال مقدر كويا شول وجهله دركه اى امام ناظم مصرع اولده سن قسم ايدوب بيوردككه يا رسول الله بن سكا مشتاقم نه دن معلوم احتمالكه بر فورو لفظكدن عبارت اوله جواب بيورر كه الله تعالى بلور خلافى كفردر تحقيق بن سكا يا رسول الله محبت ايده‌رم والله ده واو قسم ايچون اولمقده محتملدر بو تقديرجه لفظهٔ جلال مجرور اولور تقدير اوله كوره يعلم والله مبتدا سنك خبرى اولوب اننى همزه‌نك فتحيله يعلم نك مفعولينى مقامنه قائمدر تقدير ثانيه كوره جملهٔ معترضه اولوب مبتداء محذوفك خبرى اولور تقديرى هو يعلم اولور قسمك جوابى اننى اهواكا اولور بو تقديرجه اننى نك همزه‌سنى مكسور اوقوملى اهوى باب رابعدن هَوِىَ يَهْوَى هَوًى دن فعل مضارعك نفس متكلم وحده‌سى اولور هوى محبت معناسنه كاف خطاب فتح اوزره مبنى محلا منصوب مفعول به صريحيدر اهوانك الفى اشباعدر

ولوع بر نسنه يه پك حريص اولوب
دوشكون اولمق
ملهم

بيان تقطيعات بيت

وَبِحَقِّ جا متفاعلن هِكَ اِنَّنِي متفاعلن بِكَ مُغْرَمٌ متفاعِلُنْ
وَاللهِ يَعْ مستفعلن لَمْ اَنَّنِي متفاعِلُنْ اَهْوَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جميع اجزاسى سالملردر ومصرع ثانينك جزء اولى مضمر وجزء ثانيسى سالم وجزء ثالثى كه ضربيدر اصل وزره مقطوع اولدقدنصكره زحاف اضمار اصابت ايدوب مضمر زحوف اولمشدر

اَنْتَ الَّذِى لَوْلَاكَ مَا خُلِقَ امْرُؤٌ ❁ كُلَّا وَلَا خُلِقَ الْوَرَى لَوْلَاكَا

بيان معانئ بيت

ودخى ياسيد السادات سن شول بر ذاتسنكه اكر سن اولميايدك بنى آدمدن هيچ بركمسه خلق اولنمزدى ودخى سن اولميايدك مخلوقاتدن هيچ برشى خلق اولنمزدى امام ديلمينك روايت ايلديكى حديث قدسيدن ايچون ابن عباس رضى الله عنهمادن مرفوعا روايت اولندى اتانى جبريل عليه السلام فقال يا محمد لولاك ما خلقت الجنة ولولاك ما خلقت النار ابن عساكر روايتنده لولاك ما خلقت الدنيا اما لولاك لما خلقت الافلاك امام صغانى موضوعدر ديدى كذا فى الخلاصة لكن معناسى صحيحدر ديلمينك وابن عساكرك روايت ايلدكلرى حديثلردن ايچون خلاصه حبيب اكرم جمله موجوداتك سببيدر

بيان

امام صغانى صادلنه فخيله مشارق شريفك مؤلفيدر منه

اخفش قولنه كوره ضمير منصوب يا مجرور اولان كاف خطابى ضمير مرفوع منفصل اولان انت لفظنه استعاره ايدوب خبرى وجوبا محذوفدر تقدير كلام لولا انت موجود ما خلق امرؤ وبو لولانك جوابنه لام تأكيد داخل اولور بو بيتده حذف اولندى ضرورة وزن ايچون وبو لولا حرفدر كرك حرف جر اولسون وكرك اولمسون لكن حرف شرط دكلدر زيرا حرف شرط لودر لحرره منه

بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله

انت ضمير منفصل خطاب مبتدا الذى اسم موصول صله سى لولاك جمله سى صله موصول مبتدانك خبريدر وبونك جمله سى حذف عاطف ايله جثتك اوزرينه معطوفدر ياسيد السادات اولندن معتبردر بوندنصكره كلان ابيات دخى بويله در لولا حرف جردر اولك ثبوت وتحققندن ثانينك انتفاسى ايچوندر خلاصه ديمك اولوركه سنك وجودك اولميدى لكن سنك وجودك اولدى بنى آدمك ومخلوقاتك وجودى اولمق اولمدى نفى نفيه اوغرايجق وجود معناسنى افاده ايلدى يعنى بنى آدم ومخلوقات موجود اولديلر تفصيلى اظهار شرحى اطه ليده وامتحان الاذكياده در ما نافيه خلق فعل ماضى مجهول امرئ نائب فاعلى اصل فاعلى الله تعالى در امرؤ بنى آدم ديمك اولور رجالنه ونسوانته اطلاق اولنور تغليبا راسنك حركه سى آخرينك حركه سينه تابعدر تفصيلى محلنده در كل تأكيد معنويدر سياق نفيده واقع اولان عموم افرادى يى تأكيددر اجزا بولندوغندن قوم كبى تنوينى مضاف اليهدن عوضدر كلهم تقديرنده بعض شراح كلا اوقيوب كافك فتحيله اصلى حرف ردع اولوب حقا معناسنه دخى كلديكنه بناء انك دخى وجهى واردر ولا خلق الورى

وَلَوْلَا هى لامتناع شئ لوجود غيره فانها يجر بها اذا اتصل بها ضمير كما ورد فى بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسيبويه تصرف فى العامل لئلا يلزم التاويل فى الفاظ كثيرة فجعل لولا حرف جر يعنى نزل منزلته لانه فى المآل واقع موقع لام التعليل فان المعنى لم يهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرف فى الضمير لان الاشكال من قبله فهو احق بالتاويل فجعله مستعارا للمرفوع كما فى قولهم ما انا كانت والاكثر لولا انت بانفصال الضمير لكونه مبتدا حذف خبره وجوبا المطهار وشرحه

مؤخر لولاكانك جوابيدر ضرورة وزندن تقديم اولندى ماخود
ماخلق امرؤ اوزرينه معطوف اولوب لولاكا ثانيه لولاكه اولى يى
تاكيد اولور لا نافيه خلق معلوم الورى مطلقا مخلوق معناسنه
فى الاصل ورى اورتمك معناسنه مخلوق قدبرى برينى
اورتوكندن ورى دينلدى لغته مراجعت ايله معلوم اولور

بيان تقطيعات بيت

اَنْتَ الَّذِى مستفعلن لَوْلَاكَ مَا مستفعلن خُلِقَ امْرُؤٌ متفاعلن
كُلّ وَلَا مستفعلن خُلِقَ الْوَرٰى متفاعلن لَوْلَاكَا مَفْعُولُنْ

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولنه وثانيسنه اضمار اوغرايوب مضمر
اولمشلردر عروضى سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولنه اضمار اوغرايوب
مضمر اولمشدر جزء ثانيسى سالمدر جزء ثالثى كه بيتك ضربيدر يا لكز
مقطوع اولاجقكن مضمرده اولوب زحاف اضمار ايله مزحوف اولمشدر

اَنْتَ الَّذِى مِنْ نُورِكَ الْبَدْرُ اكْتَسٰى ❁ وَالشَّمْسُ مُشْرِقَةٌ بِنُورِ بَهَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول ذاتسنكه سنك نوركدن بدر كه
ايوك اوندردر بدركسوه لندى يعنى نورى تام وكامل اولدى
ودخى كونش سنك حسنك نوردن ضيا اوردى يعنى پارلدى

كلا نسخه سنه كوره بيته مستفعلن ايله وزن اولنمشدر منه

شارحك نسخه سنده من نوره ضمير غائب ايله بو تقديرجه ضمير موصوله عائد اولور منه

برنسخه ده اكتسى يرنده اكتسب واقع اولمشدر اكا كوره معنى سنك نوركدن بدر نور اكتساب ايلدى ديمك اولور منه

خلاصه

خلاصه معنى ديمك اولور كه شمس وقمر بلكه كونين رسول اكرم
حضرتلرينك وجودندندر ورسول محترم حضرتلرى وجودك
ماهيات اوزرينه فيضاننه وجودك موجودات اوزرينه سيلاننه
واسطه در وامام ناظم حضرتلرينك بو بيتنده لولاك لماخلقت الافلاك
حديث قدسيسنه تلميح وارد رنتكم على القارى مرحوم قصيدهٔ
برده نك فان من جودك الدنيا وضرتها بيتنك شرحنده روايت ايلديكى
اول ماخلق الله نورى فنظر الله اليه نظر هيبة فانشق نصفين فخلق من
نصفه الكونين حديث شريفنه اشارت وارد رنتكم امام بصيرى بو
معناره بو بيتلرده لولاه لم تخرج الدنيا من العدم ودخى فان من جودك
الدنيا وضرتها ومن علومك علم اللوح والقلم اشارت ايدر معنى ديمك
اولور كه قمرك بدر اولديغى حالده وغيرى احوالنده منور اولمسى
بلكه قمرك كندى وجودى كذلك شمسك اشراق وضيا ويرمسى بلكه
كندى وجودى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك نورندن
خلق وايجاد اولنمشدر والحاصل جميع موجوداتك نورندندر

بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله

انت ضمير خطاب مبتدا الذى اسم موصول صله سى اكتسى صله
موصول جمله سى مبتدانك خبرى من نورك ده من مؤخر اكتسابه متعلقدر

نورده مضاف اولدی کاف خطابه نورك تعریفی کیفیة ظاهرة
بنفسها مظهرة لغیرها بوندنصکره نور رسله وعلمه وعقله اطلاق
اولنور نتکم شیخ ملا علی القاری شفاء شریف دیباجه سی شرحنده
بیوردی البدرده لام تعریف جنس ایچون اولوب جنس افراد
ضمننده وجودی اعتباریله زیرا کلی طبیعی موجوددر دیمك اولورکه
بدر ابتدای خلقتندن یوم ینفخ فی الصوره وارنجه اولان افرادی
یاخود لام تعریف استغراق ایچون اولوب دیمك اولورکه بدر
ابتدای خلقتندن یوم ینفخ فی الصوره وارنجه اولان هر بر فردی سنك
نورکدن اکتسا ایلدی کذلك الشمس ده اولان لام تعریف دخی
جنس یاخود استغراق ایچون اوله لکن الشمس ده افراد کل یوم طلوع
اعتباریله اولور بدر آیك اون دردنجی کیجه سنده نور تام ایله
منور اولان جرمدرکه نصف کوره دیمك اولور تفصیلی کتب
هیئتده در لکن بدری تغلیب طریقیله هر بر کیجه ده اولان ای بلکه
لیالی وایامده اولان قمر مراد اتمك واردر زیرا کرهٔ قمرك نصفی که
شمسه مقابلدر دائما منوردر اکتسی افتعال بابندن فعل ماضیدر
کسوه لندی دیمك اولور والشمس مشرقه جمله سی البدر اکتسی
جمله سی اوزرینه معطوف اولوب الذی لفظنك صله سی اولور

الشمسنك لام تعریفی عهد
خارجی ایچون اولمق دخی
ممکندر زیرا جنسی فردینه
منحصر اولمق حسبیله جمله
معلومی ومعهودی
اولمشدر منه

تغلیبك طریقی قمرك بدر
اولمیان افرادنی بدر اولان
قمره تشبیه ایدرز یاخود
قمرك اون دردینه وارنجه
اولان افرادینه مجاز اولی
طریقیله بدر دیرز اون
بشندن آخرینه وارنجه
اولان افرادینه مجاز کونی
طریقیله بدر دیرز پس قمرك ایکی فردی اولمش اولور بری حقیقی بری مجازی صکره ما یطلق علیه والشمس
لفظ القمر مراد ایدرز ذکر مقید اراده مطلق طریقیله منه

بدر ادن شریعت مراد اولنمنك صورتی شریعت مطهره یی بدره تشبیه ایدرز ضیا و روشن ایتمه ده
عالمی بدری ذکر ایدرز شریعت احمدیه یی مراد ایدرز نتکم بدر عالمده اولان ظلماتی کیدردیکی کبی
شریعت دخی ظلمات کفریه یی کیدردی کذلك ایمان ودین وملتی شمسه تشبیه ایدرز عالمی
اشراق ایدوب نورلندرمده

والشمس مبتدا مشرقة خبری افعال بابندن ضیا ویرجی معناسنه
طلوع ایدیجی معناسینه محتملدر بنورده باء سببیه مشرقة نه
متعلقدر بهاحسن معناسنه مضاف الیهی کاف خطابه بهانك
مضاف الیهیدر الف اطلاقدر اضافتی بیانیه به حمل ایدرسك دیمك
اولورکه سنك بهاکدر اکر لامیه یه حمل ایدرسك دیمك اولورکه
سنك بهالك ایچون اولان نور سببیله شمس اشراق ایلدی هر حالده
بهانك کاف خطابه اضافتی لامیه در بو بیتده بدردن شریعت مطهره و
شمسدن ایمان ودین وملت مراد اتمك دخی ممکندر ودخی طریق تغلیب
ایله حقیقت بدر وشمس وشریعت مطهره وایمان ودین وملت مراد
اتمك بو مقام مدحه انسب واوجهدر معنای مجاز وتغلیبك صورتی
وکیفیتی هامشده اولان منه ده بیان اولندی تأمل ولته

شمسه ذکر ایدرز ایمان
ودین وملت معنالرینی
مراد ایدرز نتکم شمس
عالمده اولان ظلماتی
کیدروب روشن قلدیغی
کبی دین وایمان وملت دخی
عالمك قلوبنی ظلمات کفریه دن
پاك ایدوب نور توحید
ونور تصدیق رسالت ایله
منور ایلدی تغلیبك کیفیتی
ذکر اولنان کیفیت استعاره
ایله بدر وشمسی استعاره
ایلدکدنصکره بدر وشمسی
ذکر ایدوب ما یطلق علیه
لفظ بدر وشمس مراد
ایدرز کرك بدر وشمس
حقیقیلر اولسونلر کرك
مجازیلر اولسونلر اطلاق
علاقه سیله منه

بیان تقطیعات بیت

اَنْتَ الَّذِیْ مستفعلن مِنْ نُوْرِكَ الْ مستفعلن بَدْرُ اكْتَسٰی مستفعلن
وَالشَّمْسُ مُشْ مستفعلن رِقَةٌ بِنُوْ متفاعلن رِ بَهَاكَا فعلاتن
بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی بلکه عروضنه زحاف
اوغرایوب مضمر اولمشلردر ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر
وثانیسی سالم وثالثی که ضربیدر اوهر حالده مقطوعدر واضمار

سُرَى ومَسْرَى ميملك فتحيله وسُرْيَة سينك فتحى وضمى ورانك سكونيله وسَرَايَة كتابة وزننده مصدرلردر كيجه يوله كتمك معناسنه در يقال سرى الرجل يسرى سُرًى ومَسْرًى وسُرْيَةً وسِرَايَةً اذا سار عامة الليل سُرَى سينك ضميله هدى وزننده عامة ليلده يوله كتمكه دينوركه اسمدر كرك اول واوسط وكرك آخرنده اولسون وبو مؤنثدر مذكر دخى اولور نقول اعجبنى واعجبنى سراه اى سيره عامة الليل شلاح ديركه اشبو سرى وهدى وزننده مصدر نادردر زيرا بو جمع بنيه سيدر حتى بنو اسد بونلرى جمع قياسيله مؤنث استعمال ايدرلر انتهى اوقيانوس

وقطعك معناى اصطلاح عروضيلرى بيت اولدى بيان اولنمشدر
انْتَ الَّذِى لَمَّا رُفِعْتَ اِلَى السَّمَا ❊ بِكَ قَدْ سَمَتْ وَتَزَيَّنَتْ لِسُرَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول ذات جليل القدرسنكه ليلهٔ معراجده وقتاكه سن سمايه چقريلدك سنك سببكله سما عالى قدر اولدى ودخى انجق سنك اول كيجه يوريمكدن زينتلنوب طونندى

بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله

انت الذى مبتدا وخبر لما شرط معناسنى متضمن وقت معناسنه اولوب شرطيله وجزاسيله جمله سى موصولك صله سيدر رفعت رفع يرفع دن فعل ماضينك مفرد مذكر مخاطب ومجهوليدر الى رفعت يه متعلقدر السما معلوم همزه سى حذف اولندى لاجل الضرورة ياخود وقف حمزه قاعده او زره وقفده بك مؤخر قد سمت قولنه متعلق افادهٔ حصر ايچون ودخى وزن ايچون تقديم اولندى سمت سمودن يوكسلمك معناسنه در يقال سما الشئ يسمو سُمُوًّا اذا ارتفع وتزيّنت سمت اوزره معطوف قد كلمه سى اولنده معتبره در تزيّن بزنمك كه طونمق ايله تعبير اولنور لسراكاده لام جاره تزيّنت كلمه سى نه متعلقه در سُرى كيجه ايله يوريمك ها مشده او قيانوسدن

قال سيبويه اَعْجَبُ الكلمات لما اذا دخل على الماضى يكون ظرفا واذا دخل على المضارع يكون حرفا واذا دخل على غيرهما يكون بمعنى الا نحو ان كل نفس لما عليها حافظ والمتعارف فى جواب لما الماضى لفظا او معنى بدون الفا وقد تدخل لما فى لما من معنى الشرط وقد يحذف جوابه كما فى قوله تعالى فلما ذهبوا به واجمعوا ان يجعلوه فى غيابت الجب اى فعلوا به ما فعلوا من الاذى كذا قالوا منه

يازلدى

يازلدى كاف خطابه مضاف الفى الف اشباعدر امام ناظم حضرتلرى بو بيتى رسول اكرم حضرتلرينك معراج شريفنى بيان صددنده ايراد ايلدى قصهٔ معراج بيانى شفاء شريفده وشرحى على القاريده يازلدقلرى اوزره بعض تفصيلاتنى طى ايدەرك پس سورهٔ اسرانك آيه اولى سنك سبحان الذى اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى الذى باركنا حوله لنريه من اياتنا انه هو السميع البصير وسورهٔ نجمك اولنده والنجم اذا هوى ما ضل صاحبكم وما غوى وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى لقد راى من ايات ربه الكبرى يه وارنجه وصحاح اخبارك مشتمل اولدقلرى فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرينك رفعت درجه لرى بيانى شويله دركه ايهٔ مذكوره دن ظاهر اولان اسرانك ابتداسى نفس مسجدندر بينا انا فى الحجر عند البيت بين النائم واليقظان اتانى جبرائيل عليه السلام بالبراق حديث شريفنده ايچون ودخى مبدأ منتهايه مطابق اولسون ايچون زيرا مسجد اقصى ايچون حرام بو قدر ياخود اسرا حرمدندر نتكم صاحب البرده بيورر سريت من حرم ليلا الى حرم الله تعالى حرمه مسجد تسميه بيوردى من المسجد الحرام قول شريفيله حرم مسجدى احاطه ايلديكندن ذكر حال اراده محل قبيلندن اوله رق واسرانك

امهانی نونك كسری و همزه ایله ابو طالبك قزیدر علی رضی الله عنه نك قزقرنداشیدر یوم فتح مكه ده اسلامه كلدی و آخرنده كی همزه یا یه تبدیل اولنور اسمنده اختلاف ایتدیلر دنلدی فاخته دنلدی عاتكه دنلدی هند دنلدی فاطمه دنلدی دخی رمله صحابیه و عظیمة المقداردر منه

حرمدن اولمه سنه شو حدیث شریفده دلالت ایدر كه فخر كائنات حضرتلری امهانینك اونده اولدیلر ایدی صلوة عشادن صكره پس اول ایردن اسرا اولندیلر و ینه اول كیجه ده امهانی وینه كلدیلر و قصهٔ معراجی امهانی یه سویلدیلر ممكندر بو ایكی محلدن اسرانك بینلری جمع اولنه شو طریقله فخر كائنات حضرتلری امهانی اونده اولوب صلوة عشادن صكره مسجد شریفه واروب بیت شریف یانندہ حجره كلدیلر نتكم بین النائم و الیقظان قول شریفی اكا اشارت ایدر ﷺ نزوللرندن صكره امهانی اوینه رجوع بیوروب قصه یی امهانی یه سویلدی

مطلب معراجك نه وقتده اولدیغی بیانی

بو قصهٔ معراج هجرت نبویه دن برسنه اول اولدی و امام نووی ذكر ایتدیكه تحقیقا معظم السلف و جمهور محدثین و فقهاء دیدیلر كه اسرا بعثتدن اون اوچ آی صكره اولدی و امام سبكی دیدیكه اجماع قصهٔ اسرا مكهٔ مكرمه ده اولمه سی اوزرینه در و دخی بزم اختیار ایتدیكمز شیخمز ابو محمد میاطینك دیدیكیدر كه قصهٔ معراج هجرتدن برسنه اول ربیع الاول آینده اولدی سید جمال الدین المحدث روضة الاحبابنده روایت ایدر كه معراج شریف شهر رجب شریفك یكرمی یدیسنده اولدی حرمین شریفینده اولان عمله موافق اولدیغی اوزره و دخی ربیع الآخرده دنلدی و دخی رمضان شریفده ده

دنلدی و دخی شوال شریفده دنلدی و دخی نقض صحیفه دن صكره دنلدی و دخی بیعة العقبه دن صكره دنلدی و دخی دنلدی اسرا ذی الحجه ده اولندی زیرا نبی علیه السلام حضرتلری اللی بر یاشنده طقوز آی و یكرمی سكز كونلك ایدی و دخی دنلدی رجا اولنور كه ربیع الاولك اون ایكیسی ایدی والله سبحانه اعلم و دخی مسلمین بیننده نبی علیه السلامك اسراسنك صحتنده خلاف یوقدر زیرا اسرا نص قراندر لكن مبتدع طائفه سی اسرانی بیت مقدسه دك قصر ایتدیلر امدی مطلق الاسرانی انكار ایدن شكسز كافر اولور و دخی اسرانك تفصیلنده و عجائب و غرائبنی بسطده و نبیمز محمد علیه الصلوة و السلامك اسراده خولصنده احادیث كثیرهٔ مشهورهٔ متواتره اولمغه قریبه اولدی اسرا حقنده وارده اولان احادیثك اكملی ثابت بنانی نك انس بن مالك رضی الله عنه دن روایت ایلدیكی حدیث شریفدر انس حضرتلری روایت ایدر كه تحقیقا رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرتلری بیوردیلر كه بكا براق كتوردیلر براق بر ابیض دابه در ذكورت و انوثت انده اولماز و طوله مائلدر حمارك فوقنده بغلك دوننده ایاغنی نظرینك نهایتنه وضع ایدر سعادت ایله نبی علیه السلام حضرتلری بیوردیكه

البنانی بضم الموحدة و تخفیف النون بعدها الف فنون فیاء نسبة قبیلة بنانة كان رئیسا فی العلم و العمل و الثياب الفاخرة و یقال ما كان فی وقته اعبد منه اخرج له الائمة الستة و قال الذهبی هو ثابت كاسمه علی القاری فی شرح الشفاء

بن اکا بندم حتی بیت مقدسه کلدم واو براقی بن حلقه یه باغلدم
اول حلقه انبیا علیهم السلام دابه لرینی باغلدقلری حلقه در
یاخود براقلرینی باغلدیلر اکر انلر ایچون دخی بیت مقدسه اسرا ثابت
اولورسه اندنصکره نبی علیه السلام بیوردی بن مسجد اقصایه
داخل اولدم عقیبنده جبریل علیه السلام بر کاسه خمر و بر کاسه
سود کتوردی یعنی الله تعالی دن امتحانا مسلم روایتنده بویله در
بخاری روایتنده ودخی بر کاسه صو کتوردی ودخی روایت اولندی
اوچ شی کتوردی سود و خمر و عسل ودخی روایت اولندی درت
شی کتوردی سود و خمر و عسل و ماء عقیبنده بیوردیلر که بن سودی
اختیار ایتدم پس جبریل علیه السلام بیوردیکه فطرة اسلامی یعنی
علامة اسلامی و استقامتی اختیار ایتدک بر درجه سی التون و
بر درجه سی کومش اولان معراج ایله سمایه چیقه رلدق جبریل
علیه السلام سماء دنیانک قپوسنی اچک دیو ندا ایلدی پس دینلدی
سن کمسک جبریل دیدی بن جبریلم سنک ایله کیم وار دینلدی جبریل
بیوردی محمد علیه السلام وار اول محمد بعث اولندیمی یعنی اسرا ایچون
صعود سمایه بعث اولندیمی بعثت دعوتدن استفهام دکلدر جبریل
بیوردی تحقیق بعث اولندی پس بزم ایچون باب سما اچلدی پس بن

آدم

آدم علیه السلامی کوردم بکا مرحبا ابن صالح و نبی صالح دیدی و
بنم ایچون دارینده خیر ایله دعا ایلدی صکره سماء ثانیه یه چیقرلدق
جبریل علیه السلام استفتاح ایلدی کنه منوال سابق اوزره
دینلدی و جواب ویرلدی پس بزم ایچون قپو اچلدی پس خاله یعنی
تیزه اوغلارینی که عیسی بن مریم و یحیی بن زکریا علیهم السلامدر
کوردم انلر بکا مرحبا دیدیلر و بنم ایچون خیر ایله دعا ایتدیلر بوندنصکره
اوچنجی کوکه چیقرلدق و لکیلر مثلاً سؤال و جواب دینلدی بزم ایچون
قپو اچلدی پس یوسف علیه السلامی کوردم تحقیق اکا حسنک
نصفی ویرلمش بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی صکره دردنجی
سمایه چیقرلدق و منوال سابق اوزره ذکر اولندی پس ادریس
علیه السلامی کوردم بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی الله تعالی
بیوردر ورفعناه مکانا علیا مکان علی شرف نبوة و مقام قربدر
حسن بن علیدن رضی الله عنهما روایت اولندیکه او مکان علی جنتدر
زیرا اندهدر پس علیه السلام عزرائیل علیه السلامی دیدیکه بکا موتی داندر
موت بکا قولای اولسون ایچون عزرائیلده روحنی قبض ایتدی باذن الله
تعالی صکره دیرلدی پس دیدیکه بنی جهنمه کتور رهبت و خوفم زیاده
اولسون عزرائیله کتوردی صکره دیدیکه بنی جنته کتور رغبت

وشوقمز زياده اولسون ملكده كتوردى اندنصكره ملك چيقديدى
پس ادريس عليه السلام ديديكه بن موتى دادم و ناره اوغرادم پس
بن چيقمم ديدى پس الله تعالى بيوردى بنم اذنمله داخل اولدى
آنى يراق دخى دينلدى او سماء رابعه‌ده‌در نتكم بو حديث شريفده
اوبله‌در اندنصكره سماء خامسه‌يه چيقدلدق منوال سابق اوزره
سؤال وجواب اولندى اوراده بن هرون عليه السلامى كوردم پس
بكا مرحبا ديدى و بكا خير دعا ايله دعا ايلدى اندنصكره سماء سادسه‌يه
چيقدلدق منوال سابق اوزره سؤال وجواب اولندى پس موسى عليه
السلامى كوردم بكا مرحبا ديدى وخير ايله دعا ايلدى اندنصكره سماء
سابعه‌يه چيقدلدق منوال محرر اوزره سؤال وجواب اولندى پس
انده ابرهيم عليه السلامى كوردم ظهرينى بيت معموره اسناد ايتديكى
حالده و او بيت معموره هر كونده يتمش بيك ملك داخل اولور بردخى انلر
بيت معموره عودت ايتمزلر چوقلقلرندن على رضى الله عنه‌دن روايت
اولنديكه بيت معمور سماء سابعه‌ده‌در و اكا اول مكانده ضُراح دينلور
ضراحدن مقابله معناسنه زيرا او كعبه‌يه مقابلدر ابن عباس
رضى الله عنهما روايتيله ابو هريره رضى الله عنه روايتيله بيت معمور
سماء دنياده‌در دخى دينلدى سماء رابعه‌ده‌در و دخى دينلدى

سماء سادسه‌ده‌در رجا اولنور كه هر بر سماده اولان هر بر بيت بيت
معمور تسميه قيلنور معناى مذكور ايله تحقيق بيت معمور سماء سابعه‌ده‌در
قول مشهور اوزره كه حقنده وارد اولديكه محل كعبه‌دن سمايه
نقل اولندى و تفصيلى محلنده مسطوردر اندنصكره جبريل عليه السلام
بنم ايله سدرة المنتهى‌يه كتدى پس كوردمكه يبراغى فيللر قولاقلرى
كبى و يمشلرى قبه‌لر كبى نبى عليه السلام بيورديكه وقتاكه اول سدره‌يى
الله تعالى‌نك امر و اراده‌سندن ايچون غشى ايدن شى غشى ايتديسه
اسرار قدرتندن كندى‌يى غشى ايدن شيدن متغير اولدى پس
بر كمسه الله تعالى‌نك مخلوقاتندن قادر دكلدركه انك كيفيت غشينى
وصف ايده غايت ضياسندن و نهايت بهاسندن پس الله تعالى
بكا وحى ايلديكى شيئى وحى ايلدى پس الله تعالى هر كون و كيجه‌ده بنم
اوزريمه اللى صلوة فرض ايلدى پس بن موسى عليه السلامه ايندم
امدى او ديديكه ربك سنك امتك اوزرينه نه فرض ايلدى بنده
اللى صلوة فرض ايلدى ديدم موسى عليه السلام ديديكه ربكه
رجوع ايله تخفيف استه يعنى بو تكليفك تخفيفنى استه زيرا سنك
امتك بكا طاقت كتورمزلر زيرا تحقيق بن بنى اسرائيلى تجربه ايتدم انلردن
شدت و عدم اطاقت بولدم فخر كائنات حضرتلرى بيوردى بن بمه

رجوع ایتدم وقتاکه رجوع ایتدم بیوردقلرندن الله تعالی یه مکان
اثباتی واهمه یه کلدیکندن امام نووی رحمه الله تعالی بیوردیکه رجوع الی
معناسی بن شول موضعه رجوع ایتدمکه اولا ربمه مناجات ایتدم
ینه اول موضعده ثانیا ربمه مناجات ایتدم پس بن دیدمکه یا رب
امتمدن تخفیف ایله زیرا امت ضعفادر بونده انبیا علیهم السلامک
قوتلرینه اشارت واردر زیرا انلردن چوغی بر کون بر کیجه ده بیک
رکعته مواظبت ایتدیلر پس ربم بندن بشنی حط و وضع ایتدی
پس موسی علیه السلامه رجوع ایتدم و دیدمکه ربم بندن بشنی
حط و وضع ایتدی وینه موسی علیه السلام دیدیکه امتک اکا
اطاقت کتورمزلر ربکه رجوع ایله و تخفیف استه رسولمز علیه السلام
بیوردیلر بن ربم ایله موسی بیننده رجوع اتمم ثابت اولدی حتی ربم
بیوردی یا محمد او صلوة مفروضه بش صلاتدر هر بر کون و کیجه ده
او بشدن هر بر صلوة ایچون اون صلوات ثوابی واردر اویله اولنجه
او بش صلوة مضاعفه حسبیله اللی صلوة اولور بوندن صکره
وقتاکه رسولمزک نیتی و صفیمزک همتی اصالة و اتباعی ایچون نیابة
اللی وقت نماز وظیفه سیله قائم اولمقلق اولدیسه و وقتاکه شو
اللی وقت نماز ثوابیله مجازات اولنمق اولندیسه که انلرک اوزرلرینه

تخفیف اولندی کمیتنده و انلر زیاده قلندی کیفیتده پس بر قضیهٔ
کلیه و قاعدهٔ مطردهٔ قیاسیه رب تعالی ذکر ایلدی حدیث قدسی
کلام النبی ضمننده و بیوردی و دخی کیمکه بر حسنه هم و قصد و
اشلمه سی اوزرینه عزم ایلیه و انی بر مانعدن ایچون ایشلمیه انک
ایچون بر حسنه یازیلور ایمدی اول حسنه یی ایشلرسه انک ایچون
اون حسنه یازیلور و دخی کیمکه بر سیئه هم و قصد و ایشلمه سی
اوزرینه عزم ایلیه و اول سیئه یی ایشلمیه اول سیئه بر شی یازلمز
یعنی سیئهٔ واحده یازلمز نادم اولوب الله تعالی دن خوفندن ترک ایتدیسه
بلکه انک ایچون بر حسنه یازیلور یاخود معنی اول سیئه یی همی و
قصدی و عزمی بر سیئه دن زیاده یازلمز زیرا انک همی باقی قالدی
زیرا سیئهٔ مصممه سیئه در ایمدی اول سیئه یی ایشلرسه انک
ایچون بر سیئه یازیلور رسولمز علیه الصلوة والسلام بیوردی بن
نزول ایتدم حتی موسی علیه السلامه منتهی اولدم و اکا خبر ویردم
پس او دیدیکه ربکه رجوع ایدوب تخفیف استه بن دیدمکه تخفیفا
بن ربمه رجوع ایتدم حتی استحیا ایتدم محمد بن اسحق ذکر ایلدیکه
تحقیق ابن عمر رضی الله عنهما برینی کوندردی ابن عباس رضی الله
عنهمایه سؤال ایتکه محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری ربسنی

عین بصریله کوردیمی ابن عباس حضرتلری دیدیکه کوردی و ابن عباسدن
اشهر روایت محمد علیه السلام ربسنی عینیله کوردی بو قول اشهر ابن عباسدن
اسانید متعدده ایله در و ابن عباس حضرتلری بیوردی تحقیق الله تعالی موسی
علیه السلامی کلامه خاص قلدی و ابرهیم علیه السلامی خلته خاص قلدی و محمد علیه السلامی
رؤیته خاص قلدی لکن سعد الدین شرح عقائدده محمد علیه السلامك رؤیتی
ربسنی فؤادیله دیدی بو مقامده یازیجی زاده محمد افندینك محمدیه نام کتابنده
یازدیغی قصهٔ معراجی و اسرار وحی تفصیلاتنی یازمقلغی مناسب کوردك

الا ای عاشق حضرت نه قیلدی نظر الله
بصیرت کوزیله کوزله چو ویرمشدی بصر الله

کوزکده وارمی قان قانی نیچون دکلسین آنده
نیچون ویرمیاسین جانی نیچون دیمز جکر الله

بو کلدیکی فلاککی عجب وارمیدر ادراکی
یولك کوزلاری یاشندن اقوب دیرلو صولو الله

یندنسن باغ کلزاری چون یادیلی باغ و کلزاری
بقالوده بقالو جانك ایدوب دیدیکی سحر الله

چو بو قدر بو فنا ملکك بقاسی کلی بقا استر
فنادن اول فنا اولغل قوماسون هیچ اثر الله

اوندك عالمی اصلی حجاب اولدیسکا فصلی
دریغا قانی دوست وصلی دیمادیمی خبر الله

کل اور مریاره که یار حبیب الله کوره
نیچه مشتاقدی یاره نیچه انی سور الله

خبر دموار داولمشدر درست نقل ایچره اصحابدن
که معراجه رسول الله چقوب بیردی ظفر الله

رسالت چونکه اوشدی پس اندن صکره بر بلدن
دیدیلر بر بیچوق بلدن ایشت نیچه ایدر الله

خبر و بردی رسول الله که یاتمشدم حرمده
حطیمده اضطجاع ایدوب بار شدردی نظر الله

عشاده ایردی جبرائیل سلام ارکوردی اللهدن
سنی الله اوقودیدی بیورمشدر سفر الله

طوتب پس صدرمی یاردی کتنا کوبکمه ایردی
چقردی یورکمدر حال ذنجی که نندن اول شاه

کتوردی بر لکن التون طلو ایمان و حکمتدن
یودی پس قلبمی کیرو یرنه قودی اول آکاه

کتوردی اول براقی کم اکا بنمسنکه ابراهیم
که قدیکی شول قدر دیکم قیزدن ذهنیتی کوتا

چو بنمك استدم اکا چکندی اولدیسا کن
دیدی جبریل ایسم طور کیم ایردی ساکر عالی جا

که بوندن یك سکا کمسه ایدی هیچ بنمیسردی
بنوب پس قدسه یو نلدم نیجه جبریل همراه

نه یره کیم کوزی ایرسه بصوردی آیغن اندن
کیدرکن برندکلدی صاغمدن سویلدی ناکاه

که دنکل یا محمد دیر سوزینه اویمدم کتدم
صولمدن کیرو برآواز کورودنکل دیدی ناکاه

پس اندن کلدی بر عورت طونمش کل زینتلر
اکن اوزاندی دنکل دیرکه بو یاکادکلدر را

نیچون کنایه طغرو راه چوقیغرمشدی الله
کم اولدی قابل و مقبول کم اولدی مقبل درکاه

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

پس اندن قدسه کلدم دیر کوردکده مسجد اقصی
براقی بغلدم دیدکنه بیوردی رسول الله

بوکزا قصایه کیردم بن ایکی رکعت نماز اندم
دیدم یا جبرئل باکا چو ویرمشدر نوال الله

کلور کن برندایرکه صاغمدن پس نه اوندن اول
دیدی الحمد لله کم کتورمدی زوال الله

اکر طورسك قومامت یهودیلر اولیسردی
بحمد الله که صقلادی کرو اول لایزال الله

دیدی مکمو ذخی صولدن ایشتدم کیرو بر آواز
دیدی الحمد لله کم ارشد درمز ملال الله

اکر طورسڭ قوامت نصارا اولیسر ردّ — ولکن صقلدی حقا کرو اول لامثال الله
دَدِم کلدی بوکز عورت نداندیکه دون کوا — دَدیکیم صقلدی کبرو ایر رمدی وبال الله
کیم اول دنیایه کلدی کوزکدی سکا عرض اولکه — ولی فضل ایندی بیلدردی بغشلادی مثال الله
اکر طورسایدی امتڭ اولوردی اهل دنیا هب — ولی لطف ایدوب ایر کوردی بولادی خوش خصال الله
پس اندن دیدیکیم بکا کتوردیلر ایکی کاسه — بکا عرض ایلدیلر انی کیم ایدم امتثال الله
برنده خمر واریدی برنده سود ایدی انڭ — مروّق صافی قلمشدی تشندی زلال الله
دَدی پس بکا جبرائیل ایکیسندن برینی کل — که قبلدی خاص فضندن سکا چون اتصال الله
پس اندن بن سودی ایچدم ددی بکا کر خوش ایردی دل — بولیسر امتڭ اسلام ور یسردر وصال الله
اکر خمر ایچسدڭ امتڭ اولیسردی قمو عاصی — ضلالتده اولیسردی قلردی انفصال الله
بوبرده سیره اهلندن روایت ایتدی راویلر — کمووار مشدر عطاسندن بولار خوش تعال الله
قدسه ایتدی استقبال قمو پیغمبرلی جانی — چوبیده قوشو کوندردی کو ایله هلال الله
ملائکدن مقربلر قمو کلدیلر اجلاله — پس اسلام یوریدی اولیوردی ذوالجلال الله
کوزل بکت مثالنده کلوبکورشدی پس اسلام — کماالنجم نظر ایله ندکور ذوالکمال الله
ایکچون دعوت ایتدیکیم حبیبنی سراینه — کرکیکیم عرض ایده اکا جمالن ذوالجمال الله
بوکا ناطقدر قرآن کیم اوقیتانی سبحان — که سبحان الذی اسری بیورمشدر تعالی الله

اکا اوّل صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

اشارت ایتدیلر اندہ نمازه — که طوره انبیا حقه نیازه
حبیب الله چون اشتدی اقامت — خلیل الله دیدی قیل امامت
دیدی پس جبرئیل کیم یا محمّد — چو سنسن حامد و محمود و احمد
براشورکیم امامت سن قلاسن — بوامره استقامت سن قلاسن
چون اویدی انبیالر مصطفایه — ایرشدیلر صفایه اصطفایه
ابو اللّیث ایتدی بونده بر روایت — کرککیم ایده سن آنی رعایت
کتوردیلر دیدی اول برده معراج — کیم اغا کوکلره اول نور وهّاج
بواول معراجدیکیم جمله ارواح — بو عالمدن کدیجک قوپوب اشباح
بومعراجیله چیقدیلر سمایه — پس اندن اغدی پیغمبر سمایه
محمدتلو نه دیدی دکله بونده — رسول الله ندرسه اکله بونده
ایرشدك دیدی کیدرکن سبیله — بو دنیا کوکنه جبرائیل ایله
قپو آچك دیدی کیمدر دیدیلر — دیدی جبریل دخی کیم وار دیدیلر
دیدی کلدی محمد در طوتب یول — دیدیلر مرسل اولدیمی بو کون اول
نعم دیدی دیدیلر مرحبا پس — نه کلمکدر که کلدی مجتبی پس
قپو آچلدی کوردم آدمی دیر — دیدی جبریل بو آدمدر سلام ویر
سلام ویردم دیدیکه مرحبا اول — نبی صالح ای صالح اوغل
بوکز چقدم ایکنجی آسمانه — طوروردی یحیی عیسی اول مکانه

دیدیلر مرحبا صالح قرنداش
دخی صالح نبی عزتسه سا باش

بورسمه چقدی تا سبع سموات
بورسمه دیندی هر کوکده عبارات

نظر قیل نیجه اکرام ایندی الله
که دنبدن عالمی رام ایندی الله

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

اوچنجیسنده یوسف اندن ادریس
بشنجیسنده هارون دکله تدریس

چو وارودم ساد سنه آسمانك
طوروردی التنه موسی سمانك

چو کچدم اول فلکده اغلدی اول
دیدیلر نیچون اغلرسن دیدی اول

انکچون اغلرم کیم حق تعالی
که بندن صوکره بر ندی فلکدا علی

بنوك امتلری چوق اولیسردر
بنمدن جنته چوق طولیسردر

پس ایرشدك یدنجی آسمانه
نجه ایردی اشتِ تخت امانه

قبو آچلدی بو بلدردی جبریل
دیدیلر کیمدر بو دیدی جبریل

دیدیلر کیمدر سکا مصاحب
محمد در دیدی بکا مصاحب

دیدیلر مرسل اولدیمی محمد
بو کیجه بونده کلدیمی محمد

نعم دیدی دیدیلر مرحبا پس
نه کلمکدر که کلدی مجتبی پس

قپو آچلدی ابراهیمی کوزدم
بو آنکدر سلام ویردیدی ویردم

سلامم الدی دیدی مرحبا اول
نبی صالح هم صالح اوغل

پس اندن چون کیدردم انتهایه
ایرشدم یولده سدره منتهایه

بیشی قلله لر کیبیدی مطلق
قیلك قولاغنه بکزردی یپرق

کوزندم انده درت ایرماق اقردی
ایکیسی ظاهرا چاغ چاغ اقردی

ایکیسی باطن اقاردی سبیله
سؤال ایندم بن اندن جبرئیله

دیدی بو ایکی کیم باطن اقارلر
ایکیسی دخی اوچمقدن چقارلر

بو ایکیسی که ظاهرده اقر بیل
بریسیدر فرات و بریسی نیل

زهی قدر معلی ویردی الله
زهی کیم صدر اعلی ویردی الله

که جمله انبیا بلدیلر انی
کیم اعلادر بولردن عز و شانی

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

قولاقطوتار سك ای خواجه دوکم لؤلؤ ایله لالا
دیم بر جوهر وردی فلك دایه ملك لالا

بو ذره لری کوکلك بدنی اوز عالملرك صدری
شو رسمه عالبدر قدری کم صورسك مثلی لا

چو ایردی سدره یه اول شاه بر النوندی دوشك کلدی
دیدیلر نور حضرتدی کم اورندی سدره نی کلا

بوکز بر رفرف اخضر دوشه دیلر ایاغینه
احاطه ایندی آفاقی تواتر بو یله درنقلا

چو چقدی اندن اوستنه بوکز جبرائیلی کوردی
کیم النیوز قنادینی اچوب عرض ایلمش بالا

ملك حسنده جبریلی بو کوردی ایکی کز انجق
مکر کیم ظاهر اولوردی بشر شکلنده از بالا

چو کیتمك دیلدی اندن دیدی پس جبرئیل اکا
که بر بارمق بن اشبوندن تجاوز قیلرم لصلا

روایتدر که اول کیجه رسول اشن نسنه یه بتدی
بری براق بری معراج که نورانی ایدی شکلا

اوچنجی دنیاکو کندن نوشته‌لر قنادیله
یدنجی کوکه دک اندن جناح جبرئیل بذلا

بشنجی رفرف ایدیکیم دوشه دیلر ایاغنه
عروج ایتمشدی انکله که تعظیما واجلالا

بوردی پس رسول الله کیم ایردم بیت معموره
کتوردیلر بکا انده کورواوج کاسه تسبیلا

که خمر و سود عسل ایدی پس الدم بن سودی ایچدم
چون ایچدم دیدی جبرائیل ایرشدک فطرته فعلا

که یعنی فطرت اسلام ایدر توحیده استقرار
سکا حق قلدی ارزانی ایده‌سن حقه تهلیلا

پس اندن کیردم اوچماغه کوردمکیم طاشلری لؤلؤ
ترابی مسک اذفردی جواهردی کل و لالا

بوکز عرش اوستنه چقدی ایرشدی فاب قوسینه
نه قوسین بلکه او ادنی بودر سوز نقلله عقلا

قودی پس رفرفی عرشده اباغن طوردی حضرتده
اشارت قلدی جبرائیل سلام ویردیکه قولا

اوقیدی پس تحیاتی صلاة وطیباتی هم
سلام ویردی تعالی الله اکا اکرام ایدوب فضلا

رسول الله دیلدیکیم سلامی عام اوله خلق
دیدی بیزه سلام اولسون دخی صالحلره مثلا

اشتدی انی جبرائیل شهادت ایتدی توحیده
سموات اهلی مجموعی بیله دیدیلر افضالا

چون ایردی بو مقامه اول تجلی ایلدی الله
حجابن رفع ایدوب کا جمالن عرض ایدوب وصلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای طالب تحقیق ایشتکیم ایده‌لم تدقیق
اگر الله ویره توفیق بیان ایده‌وز اجمالا

صحیح بودر کیم الهی کم باش کوزیله کورمدی
کوکل کوزی ایله کوردی بودر قرآنده تنزیلا

کوزیله بغد قلبینه فؤادیله نظر قلدی
پس اندن کوردی الهی کوکل کوزی ایله لالا

ولی شیخ عمر کیم اول نوا ویدی بیور مشدر
محل اختلاف اولسه گرک کیم ایده‌وز عدلا

چو دیدی ابن عباس کیم محمد کوردی اللهی
دیمشدر عایشه حاشا کوزیله کورمدی کلا

دیدی چون اختلاف اولدی پس ایتدک بو سوزی ترجیح
که حقدر ابن عباسک سوزنده بو قدر اصلا

معاذ بن جبل ایدر خدیجه انا ایدر کیم
ایشتدمکیم رسول الله بو سوزی دیدی تعدیلا

که معراج کیجه‌سی کوردم بو باش کوزیله اللهی
بو سوز در سوزلرک صاغی ایدک بو سوزی تعدیلا

عجم فاضللری گرچه کوکل کوزیله کوردی دیر
عرب کامللری حقدر طوتدک بو سوزی تعلیلا

الا ای واصل حضرت ایشت امدی حقایقدن
که بونده دیندی بر معنا که سوزلک اصلدر فصلا

که چونکیم دنیا کوکینه ایرشدی قودی نفسینی
قودی سدره‌ده قلبینی ایدوب ربنه میلا

قودی پس جانینی اندن مقام قاب قوسینده
ایشت بو سری اعلادن که تحقیقا و تأویلا

دیدی نفسی که ابن القلب دیدی قلبی که ابن الروح
دیدی روحی که ابن السر دیدی سری که تحصیلا

دیدی سری فنی الله خطاب ایرشدی اللهدن
که یا نفس نعمتم سکا که غفرانیله تفضیلا

ویا روح رحمتم سکا باغشلادم کرامتله
ویا قلب سکا فضلمدن محبت ایردی تجلیلا

ویا سر محمد کل بنی سکا سنی بکا
بودر اوش سر اوادنی پس ایتدی حقه تبتیلا

چو نور حضرت عزت تجلی ایتدی سرینه
تمام سلب اولدی محسوساته تمثیلا نه تخییلا

نظر قلدی جهانینه تمامت کلی نور اولمش
سطوع ایتدی بو کز سرلک ایچنده نور تکمیلا

بو کز ایردی تجلی ذات وجودن محو محض ایتدی
قودی پس ماسوی الهی ورتلناه ترتیلا

پس اندن حق بقاوردی بقا بالله ایله طوردی   اولوب نور علی نور اول وفصلنا تفصیلا
چوکیتدی جمله کیفیات فنا بولدی وجود بات   که حتی قالب قلبی اولوبدی نوره تبدیلا
بونوریله نظر قلدی کیرو اول ذات نورینه   بوکز نور انکشاف ایتدی کیرو نورینه تجمیلا
بونور الله کوردی کیرو اللهنی حقا   تعین کیتدی قالدی ذات نه تشبیها نه تعطیلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای جوهری معنیده صراف   اشتدك کیم نه دیدی بونده عراف
لدنی علمنك بوکوهریدی   حقایق حقه سینك جوهریدی
بوبر تحقیق حقانی ایدی آه   نسیم غیب ایدی کیم ایردی ناکاه
لدنی علمنه شول بولدیکیم یول   که آمنا وصدقنا دیدی اول
پس اویدی مصطفانك شرعینه   اشت کل امدی انك شرعنی نه
تجلی قلدی چونکیم حضرت ذات   رسول اللهه ایردی وحدت ذات
بقا بالله ایروب کیدردی ذاته   مظاهردن سفر ایدردی ذاته
شهود ایدر ایدی حسنی صفاتی   صفاتی کوستردی غیب ذاتی
پس اسم اعظم اولدی چونکه ظاهر   بلوردی ایکی باطن ایکی ظاهر
بوباطن حقه ظاهردوشدی اول   که فیضی ذات اوله انده مکمل
بوظاهر کیرو حقك باطنیدی   ظهوره کلدی شول کیم باطن ایدی

بری بیر بینه چون صوندی هدیه   تعین بولدی اسرار هویت
خطابه ایرشدی خلقدن کسر امیدك   بنم ربك بکا طوت پس امیدك
که خلقك بوقدر الندء اشیا   بنمدر قبض وبسط افنا واحیا
بکا ایت صحبته شمدی شروعی   چون آخر بکا ایدرسن رجوعی
معلق قیلمه قلبك دنیایه وار   که دنیا چون سنی بن اتمدم وار
دخی وحی ایتدی انده ایکی آیت   مفسرلر ایدر بوبله روایت
که قرآنك جمیعن ایتدی انزال   اراده جبرئیلدی پیك ارسال
ولی بوایکی ایتی کلهانی   که آمن الرسولدر دکله انی
محب ایدی ومحبوب بوقدی ثالث   کهاجادی خطابی وحی باعث

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

رسول ایدر چون ایردم انده ناکاه   بکا اوج نسنه ویردی انده الله
بری بوایکی آیتدر که دیدك   خوش اکلا غل دوایتدر که دیدك
ایکنجی بوکه عفو ایتدی بکا ئو   که حتی امتم اولمیه حاشر
شو کیم شرك ایتمسه مغفور اوله اول   ندکلو عاصی سه معذور اوله اول
اوچنجی بوکیم اللی وقت نمازی   ببوردیکیم ایده قوللر نیازی
ایردی عزتیله عرشه فرشدن   ببوردی کیرو واره فرشه عرشدن

کیه اوله رحمة للعالمین اول　　کیملوله خیر خیر الراحمین اول

بیوردی چونکه دوندم یریوزینه　　ایرشدم اندم موسانك اوزینه

دیدی دیدك نه امر ایتدی سکا فرض　　دیدم اللی نماز ایتدی بکا عرض

دیدیکیم امتك قوت یتورمز　　بو اللی وقته هیچ طاقت کتورمز

که بن سندن اول ایتدم انتهاجی　　بنی اسرائله ایتدم علاجی

کیرو وار ربکا پس استه تخفیف　　رجوع ایتدم که ربم ایده تلطیف

باغشلادی بو کز اون نبی الله　　کرمدن قیلدی تخفیفا لی الله

کیرو موسایه ایردم صوردی بکا　　بغشلادی حق اون دیدم اکا

کیرو وار لکی کیبی دیدی موسی　　کیرو واردم اونونی قودی مولی

کیرو موسایه کلدم کیرو واردم　　اونی کیرو قودی موسایه ایردم

کیرو واردم بشن باغشلادی حق　　بشی قالدی بو اللیدن محقق

دیدی چوقدر بو بش ایله طلبدن　　دیدم ایتدم حیا قادر چلبدن

پس اولدم راضی بو بش وقت نمازه　　که تا امت طوره حقه نیازه

نه ناز ایده نیاز ایده بو امت　　محمد چون مکرم حق ایده رحمت

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

چو معراجه عروج ایتدی سموات اوزره اول بدرا　　تمام اولدی رجوع ایتدی بو غایات اوزره اول بدرا

بیوردی

بیوردی چون کذر قیلدم منادی ندا ایتدی
که فرضم ایلدم امضا ولکن ایلدم تخفیف
که هر بر وقت نمازی بن ویر ابرطوتم اون وقته
پس اندن سدره یه ایندی ایرشدی جنته کیرو
کیرو ایندی مقامینه که مسجد حرامیده
بو هم طی مکانیدی بو هم طی زمانیدی
نه بیره قلبی کیم اوسه ایردی قالبی اندره
حرمده پس نزول ایتدی ابو جهل ایردی پس اول
دیدیکیم اشبو کیجه بن که بیت المقدسه واردم
ابو جهل چونکیم ایشتدی قعردی انده کفاری
قوسی ایلدی انکار تعجب ایلیوب انی
ابو بکره کیم ایتدیلر بو کیجه قدسه واردم دیر
دیدیلر کیم ندن دیرسك دیدی آنك چونکم بن
چون انی ایلدی تصدیق پس ادین ویردیلر صدیق
قبائل جمله کلدیلر حرمده صف صف اولدیلر
بیلورز کورمدك سن هیچ بیت المقدس اصلا
امارات علاماتن بیان ایتدیلم تصدیق

نه بیوردی انی دکله بو آیات اوزره اول بدرا
بورسمیله خبر ویردی بو رایات اوزره اول بدرا
الوب انی کورودیکی بو اوقات اوزره اول بدرا
جهانی جمله طی ایتدی بو مرقات اوزره اول بدرا
عروج ایتدی نزول ایتدی بو میقات اوزره اول بدرا
ایکی ساعتده سر جمله بو هیئات اوزره اول بدرا
اولیدی قلب کبی قالب کمالات اوزره اول بدرا
ملاقات اولدی انکله مقالات اوزره اول بدرا
بیان ایلدی معراجن بو حالات اوزره اول بدرا
اشتدیلر چو معراجن دیدیلر جمله سی هیهات
بوزا اصحاب اولوب مرتد قودی ایمانی حاشا
دیدیکیم واردی صادق که حقدر اول جهان آرا
انانوردم بو کوکلردن خبر ویرسه او روح افزا
حقیقت بولدی تحقیق ایچون اولدی شکر خای
خبر ویرمدی دیدیلر او توردیلر الای الای
اندر پس مسجد اقصی اکا بصد کسه انده پیدا
توقف قیلدی بر ساعت بو سوزده اول یوزی مغرا

بغایت کربت برشدی مبارك قلبنه انك / ولیکن قلمدی اظهار چاتوب قاشن بیمدی وای
که زیرانسنه صوردیلر کیم آنی کوزلملمشدی / پس اولدی منظر وجیه تمام ایله اوجی همتای

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایرشدی لطف ربانی حجابن کلی رفع ایتدی / که ظاهر ایلدی قدسی عیان اولدی اکا هر جای
ندن کیم صوردیلر اکا قومسندن خبر ویردی / دیدیلر وصفنی کرچك دیو بیدر ذیرله بالای
دیدیلر بوله کوردکمی عجب هیچ قافله یزده / بو سوزه جواب ویردی اوکوزی کوکلی جانی بای
دیدی روحاده اوغرادم که بر دوه ینه مثلو / ایدرلردی طلبانی خبر ویردی او عالی رای
صوصادم بر قدح بولدم بولوردن پس صونی ایچدم / صورلر انی بولردن سرّ اثر ویردی او عالی رای
دیدیلر قافله قنده دیدی تنعیمده اوغرادم / دیدیلر وصف ایت ایتدی ظفر ویردی او عالی رای
که اوکیجه بر جمل که که خاکستر اوله رنکی / ایشتکیم بونلره نیجه وطر ویردی او عالی رای
دوه نك اوستنه ایکی غراره بغلنمشلردر / مخططلر مخیطلر خبر ویردی او عالی رای
قچانکیم شمس ایده اشراق بولورده اولر ظاهر / بو قومه بو کلامی بو قدر ویردی او عالی رای
دیدیلر اکلدق بز بر کوره لم معجز اتك پس / دیدی بر بر نظر ایدك نظر ویردی او عالی رای
پس اندن چقدیلر بونلر ثنیه طاغی اوستنه / چو بونلره خبر ویردی ثمر ویردی او عالی رای
چو صبح اولدی بری ایدر که والله کونش طوغدی / بری ایدر که والله نلر ویردی او عالی رای
ایرشدی پس جمل اوکنجه محمد اولدی پس صادق / یوزی چون شمس ایکی سوزده قمر ویردی او عالی رای

کونش

کونش کبی عیان اولدی نیچون اتمیه لر تصدیق / چو دریای حقیقتدن کهر ویردی او عالی رای
شولر کیم مرتد اولمشدی کیرو ایمانه کلدیلر / کیدردی کفر زهرینی شکر ویردی او عالی رای
بولر انکار ایدوب جمله جهلنمشدی اکا / بو اثبات ایلیوب سوزین درر ویردی او عالی رای
چون اثبات ایتدی معراجن ایرشدی ظهر وقتی پس / ایرشدی جبرئیل دیدی بو جلدی ایتك فی الآی
پس آندن کعبه یاننده امامت قیلدی جبرائیل / اکا اویدی رسول الله رعایت قیلدی اول بدرای
رسول الله دخی کچدی امامت برینه آنده / پس اصحاب اویدیلر اکا درایت قیلدی اول بدرای
صلوة ظهر ایدی اول که قیلندی جماعتله / عنایت ایلدی الله هدایت قیلدی اول بدرای

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایکی کون ایتدی جبرائیل امامت / بو غیبدی نه اذان و نه اقامت
اذان اول مدینه ده دینلدی / آذان اولدی اقامت ایدنلدی
چون ایکی کون امام اولدی صلوته / اشارت ایلدی انواع وقته
صوکنده دیدی بو اوقات سکادر / هم امتنه که وقت الانبیادر
انکچون ایلدی انده امامت / رسولی تا که تصدیق ایده امت
صلوتك هیئتی اعداد رکعات / بیلندی جبرئیل فعلیله بالذات
چو بیلدك حال معراجی تمامی / ایشت بونده اولان باقی کلامی
دیمشدر اصفهانی نور وهاج / اوتوز درت کز ایدوبدر کوکه معراج

اوتوز دردنه بری جسمانی ایدی — قلانی دوشده کل روحانی ایدی
محققلر ولی تحقیق ایدرلر — که معراجی انک درت ایدی دیرلر
ایکی کز ایتدی جسمانی دیدیلر — ایکی کز دخی روحانی دیدیلر
هم اول دوش ایله ایدردی معراج — پس اندن روحله کیدردی معراج
بولردن صکره جسمانی ایدردی — نه روح ایدرسه جسم آنی ایدردی
اکر بزه سؤال ایدرسه سائل — که عقلمده دولانمز بو مسائل
تفاسیر ایچره روحانی دینلمز — احادیث ایچره اصلا ایدنلمز
نه یرده بولدیکز بوکا سند نه — بواقواله جهت نه مستندنه
جواب بودر اکا ای علمه طالب — افاض الله تحقیق المطالب
تفاسیر واحادیث ایچره دینلن — تواتر یاخو مشهوردی دینلن
که قطعا شبهه یوقدر صحتنده — جماعت دکلمشدی صحبتنده
جمیع سوزی وحی ایدی شرایع — حقایقدی بدایعدی ذرایع

اکا اوّل صفاتیله تجلّی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلّی ایلدی الله

پس اویله اولسه اصحاب ظواهر — تواتر سویلدی یاخود مشاهر
انکچون انی جسمانی دیدیلر — دیدی روحانیسی اوحدیلر
که بعضینی دیمشدر اهل آثار — دیمشدر بعضیسینی اهل ابثار

بو وجهدن نقل اولوبدر چوق کتابده — خبرلردرلودرلو اشبو بابده
چو معراجدن خبر نقل ایتدی راوی — ابوبکر ایدی اکا دیدی راوی
که دیدم یا رسول الله خبر ویر — نه وحی ایتدی سکا ربک اثر ویر
دیدی ربم اکر عفو ایتمیادم — حسابی امتیکه ایتمیادم
ولی ایتدی شکایت امتمدن — بوری بوکیم دیمادم حضرتمدن
که یارنکی عملدن شمدی کوستر — بولر یارنکی رزقی شمدی استر
ایکنجی ویرمزم رزقینی غیره — بولر اعمالنی غیری یه ویره
اوچنجی رزقمی یرلو کیدرلر — بولر غیره واروب چوق شکر ایدرلر
بودر دردنجی بنو ن ایدر اعزاز — بولر خلقدن طلب قیلوردلر اعزاز
بودر بشنجی چون اودی برندم — انی کافرلر ایچون خلقت ایتدم
بولردن کون دوردشوب جهد ایدرلر — واروب کندیلری اوده اتارلر
کیرو معراجده کلدی بر روایت — بیورمشدر رسول ایله درایت
که ربمدن سؤال ایتدم مسائل — ولی اولمیادم نولیدی سائل
که ویردیک آدمه یا رب جنت — نه ویردک بکا یا رب فضل ومنت
دیدی ویردم چقاردم صکره آنی — سکا اعطا ایدم اعلی جنانی
که امتله اولاسز انده باقی — چقرمایم قلاسز انده باقی
نیچون بولمایسر اول حسن حالات — چون اولدد جامع جمله کمالات

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

دیدم نوحه سفینه قیلدك اعطا   دیدی دنیای قیلدم ساکه اعطا
که یریوزین سکا قیلدم مساجد   مساجدله صراطی کیچه ساجد
دیدم یا رب ابراهیمه اودی   صوغوق قیلدك که یانمدی وجودی
دیدی هم امتیکه اویله ایدم   سلام وبر دایدوباوده یوریدم
دیدم کیم ویردك اسمعیله زمزم   دیدی کیم بن سکا کوثر ویرم هم
دیدم کیم ویردك اسمعیله قربان   دیدی منلروکه ایدم احسان
فدا قیلام یهودیله نصاری   بنم لطفمدن اوله لر حیاری
دیدم موسایله سویلشدك علی الطور   دیدی سنکله سویلشدم علی النور
دیدم عیسایه مائده کرامت   دیدی اوله سکا یوم القیامت
دیدم داوده ویرمشدك زبوری   دیدی انعامی ویردم سکا نوری
دیدم کیم یونسه ویردك نجاتی   که اوج ظلمتدن ایرکوردك نجاتی
دیدیکیم امته ویردم نشاطی   قبرده وقیامتده صراطی
دیدم ویرمشدك خضره حیاتی   دیدی کیم سلسبیل ویره حیاتی
دیدم موسایه ایندردکدی توراتی   دیدی کیم ایة الکرسی اعظم ایات
دیدم عیسایه انجیل ایتدك انزال   دیدیکیم سورة اخلاصی سن آل

پس اندن دیدی باکا یا محمد   که کوندردمدی ساکا یا محمد
نه توراة ونه انجیلده کلوبدر   کیم اکا فاتحه آداید لبدر
کیم آنی اوقسه جسمینی انك   حرام ایدم اوده شادایله جانك
بکاسندن کرامتلو قولوم یوق   حبیبم سك که سندن سوکلم یوق
چوکوردی بوکمالی اول علی رای   جمالی کولدی اولدی عالم آرای

قافیة الالف

روایت ایدرلر که اول سید الانبیاء   کوردرعرشده بر قبه اول اسعد الانبیا
معظم کلیدلو انی کوریجك دیدی اول   نه اوله بو قبه ایچنده عجب اخفیا
بوکا قانی مفتاح که فتح ایدم آنی کورم   خطاب ایردی حقدن که یا اکمل الاصفیا
کلیدی انك سنده در کیم شهادتی کتور   شهادتی کتوردی کوردر زبدة الاتقیا
که قبه ایچنده یاتور نیکر ازبردکز   دکز اورتاسنده براغاج تبوب پرضیا
بوداغنده برقوش قونمش اغزنده برذره تور   تعجب ایدوب دیدی یا صاحب الکبریا
ندر بو دیدی رحمتم کنجی دریاسیدر   نه حد اوراکا نه بکا تکبر ریا
اول اغاج بودنیا اوقوش امتکدر سنك   اوذره کاهدرکیم ایدرلر اندن حیا
یوزیرلك کاهی نیم رحمتیمه نظر   بودرنسبتی اکا ویا سید الانبیا
خدایا چوسنسن نزه ارحم الراحمین   نظر قیل سلوك آیده لم درپی اولیا

فصل فی اسرار الوحی

قافیة الباء

ایشت چون اوولدی بشارتده طبل خطاب
چقوب قاب قوسینه اولدی معلی جناب

قونلدی اول ادناده پس رفعتی مسندی
نه قوسین نه ادنی که کشف اولدی جمله حجاب

شرا بعده ضرب اولدی سکه انک آدنه
حقایقده نشر اولدی اعلامی فتح اولدی باب

یازلدی نشانده منشور اوقات خمس
بیان اولدی شانده عنوان فصل خطاب

اوقوندی انک شانده خطبهٔ لولاک اول
ایروب قاف افاقه قوردی همایون قباب

ویرلدی آنک دوستلرینه نعیم جنان
براقلندی دشمنلرینه عذاب عقاب

پس اشراق ایلدی اکا آثار نور اله
نثار اولدی سرینه اسرار وحی کتاب

روایت ایدر جعفر صادق اول قطب دین
علیدن که اولسون نعمام اکا حسن مآب

محمد سؤال ایتدی یا رب بیور اشیدم
کیم افضل عمل قنغیدر ویردی پس حق جواب

نو کلدن افضل عبادت رضادن عزیز
قتمده بنم یوق بولردن بکی مستجاب

قافیة التاء

پس اندن خطاب ایلدی اکا اول عالی ذات
که یا احمد اولدر محبنده کامل صفات

شو کیم بندن اوتری محبت ایده عالمه
کسبله بکا اولشه ویرم اکا ثبات

بکا واجب اولدی کیم اکا محبت ایدم
چو بو قدر بنم جمله غایتینه سمات

نظر ایلیم بونلره پس بولرده نظر
ایده جمله مخلوقه رحمن کوزین التفات

بولر حاجتن خلقه عرض اتمیه لر وار ایسه
حلال لدن کفایت قدر ایده لر اکتفا بوثقات

بنم ذکرم اوله بولرده نعیم و صفا
محبت رضام اوله بونلرده اصل حیات

که یا احمد استرسک اولا ورع اوله سک تمام
پس ایت زهد دنیادن ای زبدهٔ کائنات

دخی رغبت ایت آخرته اسنکل دوام
دیدی زهده رغبت نیته دیسور بینات

دیدی قیل طعامی شرابی لباسی قلیل
ذخیره قومه ارتیه استرسک نجات

مدام ایت بنم ذکرمی دیدی نیجه ایدم
دیدی خلوت اول و بو دنیایی ار دیکت

قافیة الثاء

که یا احمد او غلون کبی ایله اکتراث
نه کورسک سوب ایمه میل ایله التهاث

دیدی یا رب ایله دلالت بنجه ایشه
که تا کیم تقرب بولم حضرتکه یا مستغاث

دیدی کیجه کی کوندز ایت کوندزی کیجه قیل
دیدی نیجه ایدم بوریسه بیوردیا غیاث

دیدی اویخوکی قیل نماز طعامکی جوع
بوریسه قیلور آخرت چون قیلن احتراث

که یا احمد اول قولکیم ایشلیه کوردرت خصال
بن اکا ویرم اوجاغمده سرای واثاث

دیدی نیته اوله دیدی صافلیه دیلنی
دخی قلبنی علمنی ایتمیه انبثاث

بن اکا نظر ایتدیکیم بیله حاضر اوله
کوزی نوری اجلقدن اوله ایده انبعاث

که یا احمد ایتسک اکر صمته جوعه نظر
دخی خلوتده کیم نه اولور بولردن تراث

دیدی نوله میراث جوع دیدی حکمتدرر
دخی حفظ قلب تقرب بوله بی بحاث

دخی دائما حزن ایده سوبلیه حقی اول
قایرمیه هیچ عسره یسره ایدینه حراث

قافیة الجیم

که یا احمد ایتدکمی بو بوله سن انتهاج
که قولم نه وقتن تقرب بوله ای سراج

دیدی بلمزم انی یا رب بلدر بکا
دیدی ساجد اولسه عبادتده یا اولسه آج

که یا احمد اوج قول عجب ایشده درد کلکل
برسی او کیم نماز ایچره ایدر بکا اعوجاج

که بیلور کلدکده قوت سنه طورلر اشبو قول
یا کیمه الن کتوروب عرض ایدر احتیاج

ایکنجی بو قوللر که بو کون غداسی یوق
یارنه غصه یر کیم نه قیلم نه ایدم علاج

اوچنجی او قوللر کیم کورلر شاد اولور حالنه
نه بیلور که بن راضی ویا خشم ایدم احتجاج

که یا احمد ایشت که جنتده بر قصر وار
که اغ انجودندر دکلدر زبرجد یا زجاج

که خاص قوللرم اولور اول اوده یتمش کرت
نظر قیلورم بونلره سویلرم بن نتاج

ایدر جنت اهلی طعام و شرابیله ذوق
بولور لذتی سوزم ایله ایدر ازدواج

دیدی نوله یا رب علامت بو قوللرکه
دیدی دنیا زندان اوله پس نه تخت ایله تاج

قافیة الحاء

که یا احمد اولدر بنی سومکه افتتاح
کیم اوله فقیره محبتده قلبی انشراح

دیدی ایله یا رب بیان فقیر کیمدر
دیدی صبر ایده قلته اچلغه شب صباح

دخی شکر ایده نعمته طوتمیه آزانی
بلان کلمیه هیچ دیلندن اوله با صلاح

غضب قیلمیه ربنه حکمنه راضی هم
نه ماضی یه غصه نه مستقبله ارتیاح

که یا احمد اولدر محبت بکا اکله غل
کیم اوله فقیره محب آچیله جناح

یقین اول فقیره یقین قیل فقیری سکا
که بنده یقین ایلیوب سکا ویرم طماح

کوزنکل

کوزنکل فقیر یکه دوستم بولور دربیم
ایراق طوت سنی اغنیادن دیلرسک فلاح

که یا احمد اصلا طوتمه لباس ایله هیج
طعاملک نفیسن یوب کوزلمه سن مدح

که هر شره ماوی در نفس اماره بیل
که خیره چکرسن اوشره چکنور رواح

فقیر اولسه قاوغنی اولیجق کبر ایدر
چو شیطانه اویار نیته بولیسر درنجاح

قافیة الخاء

که یا احمد اولغل بو دنیادن لکن ایراخ
انک اهلینی سومکل ایلکل انسلاخ

سوب آخرتی آخرت اهلنی کوزلکل
دیدیکل بیان کیم بولردن نایدم انفسلخ

دیدی دنیا اهلنک اولور کبر و اهلی چوق
کولر چوق اویور چوق فقیر چوق ایدر انسلخ

رضاسی آز اولور قبول ایلمز معذرت
عبادتده سست و کناهده بهادر فراخ

چوق اولور بولرده حماقت جهالت لکن
تکبر ایدرلر معلمده هم بولر انتفاخ

بولر کندی زعمنده عاقللرز دیرلر
ولی بونلر احمقدر و بنده ایکن ایسراخ

که یا احمد اکلا کبر و اخرت اهلنی
حیالر ایدرلر دوکوب یاشلر ایدوب بصراخ

سوزی بونلرک شول قدر خوش کلور کیم بکا
کیم تا انا اوغلی سوزینه طوترلر صماخ

بولور طرفة العین قدر بندن اولمز جدا
غزا قلبجیله ایدرلر نفسلرین ایکی شاخ

طوررلر عبادتده بنیان مرصوص کبی
طریق اطاعتده ایدر بونلر ارتساخ

قافیة الدال

که یا احمد اکله سوزمی بوله سین رشاد
شو کیم آخرت اهلیدر اولمیه صلاح شاد

شوو قند نیرو کیم بولر بلدیلر دی بنی / نه یمك نه ایچمك نه کولمك نه شرّ و فساد
مصیبتلره صبر ایدوب کوزلدیلر بنی / کا میچون اغلر بولر یاش دوکرلر شداد
کوزی یاشلری کیم اقر بوزلری اوستنه / انیسی درر بونلرك ایلیوب امتداد
مصاحبلری یدر یازیجی ملکلر عمل / بنمله مناجات ایدرلر بولور لو مراد
سوزی بونلرك بوددرکیم نه وقتن عجب / بودار الفنادن بقایه ایریشه معاد
که یا احمد اولدکی کاه که زاهدلره / که نه ایلمیشم بولاره عطا اعتداد
دیدی بلمزم دیدی اولوب حسابدن امین / لیام بونلره درت قپو جنت ایچره عداد
بری بوقپو درکیم ایره هدایا مدام / برندن بنی کوره لر اولّذ دلکشاد
اوچنجی قپودن نظر ایده لر طامویه / معذّبلری کوره لر انده بئس المهاد

قافیة الذال

برندن کله حوریلر قبلالر التذاد / بودرت قپودن پس بولر بوله لر التذاذ
دیدی کیمدرر یا الهی بو زاهدلرك / کموصف ایلدك بونلری ایلدك بونجه یاذ
دیدی زاهد اولدر که یوقدر انك هیچ اوی / که تا کیم خراب اولیجق ایلیه العیاذ
دخی یوقدر اولادی کیم اولسه لر غم یپه / دخی مالی یوقکیم کدیجك دیه العیاذ
آنی کمسه بلمز که مشغول اوله حالنه / که تا طرفة العین قدر ایده بندن نفاذ
دخی یوق طعامی که اندن دیلیه کشی / دخی یوق نفیس طونی کیم کیه جك اوله شاذ
نه خوف جهنم ایدرلر نه شوق جنان / یا قوبن یره کوکه بندن دیلرلر لیاذ

دیدی وارمیدر امتمده عجب بو صفت / دیدی انبیادر بولر کیم دیلرلر معاذ
سنك امتکدن دخی اولیسر طائفه / که صدیق اولالر شهید هم ایده لر ملاذ
دیدی امتمده می چوقدر اولا بو زاهدلرك / ویا غیر خلقدن بیوریا که یا مستعاذ

قافیة الراء

دیدی امتك زاهدی غیره نسبت که وار / که بر نور ابیضده بر قاره قبل اعتبار
دیدی چوغیدی بولر امتمدن بولونو لدیلر / دیدی شك ایدوب ایتمدیلر یقینه قرار
اشتدی انی حقه حمد ایتدی قیلدی دعا / که یا رب صقله بولاری ایدوب بختیار
پس اندن بیوردی که یا احمد ایله ورع / ورع دینه باش و سطدر هم آخر کنار
ورع فتح ایدر بیل عبادتلرك قاپوسن / مکرم قلور حقه خلقه انی اختیار
که یا احمد اول حمته لازم که صامتلرك / کوکلری علمله معمور اولور معنی دار
که یا احمد اشت عبادت اون اجزادرر / طقوزی حلال استمکدر که ایده لر نثار
که یا احمد اول کمسه کیم عقلی یوقدر انك / جهانده غنایه ایرشمدی اول کچدی زار
شو کیم علمی واردر انك اولمدی اول فقیر / رضا بولمدی اولکیم از نسنه یه قلدی افتخار
که یا احمد ابت غصه کی لسانکی بیر / که بندن کشی غافل اولسه انی یاقه نار

قافیة الزای

دیدی یا احمد سنی چون ایلدم نور حجاز / اکلدکمی نیچون ایتدم انبیادن سرفراز
دیدی یا رب بلمزم دیدی یقین و صدقله / حسن خلقیله بو خلقه مرحمت جود جواز

دیدی یا احمد دیلرسك بوله سن ایماز دادین — نفسِ آج ایت صمته لازم اول کیم اولدر احتراز
نفسه الزام ایله خشیت تا که بندن قورقه اوله — کر بو رسمه ایدیسك اوله سا که کشف راز
دیدی یا احمد اکر قولم قیله قرنینی آج — صاقلر ایسه دیلنی کرسو یلمزسه الا آز
اکه بر حکمت ویرمکیم نورله برهان اوله — هم شفا و رحمت اوله ایلیه با که نیاز
نسنه لر بلدیرم اکا کیم انی بلمازدی — نسنه لر کوسترم اکا که ایتمشدی انهماز
اول اکا بلدرم عیبینی تا عیبن بلوب — کسه نك عیبینه قیلمایه دیلنی پس دراز
هم دقایق علمنی بن اکه الهام ایلیم — بولمیه شیطان اکا یول کشفله قیله نماز
اوکردم شیطانك اکا حیله سن هم نفسنك — تا کیم اغوا ایتمیه لر نه حقیقت نه مجاز

قافية السين

دیدی یا احمد بیلورمیسن نه وقت اولور اساس — تا که بر قول عابد اولور کیه زهده لباس
دیدی یا رب بلمزم دیدی قجانکیم جمع اولا — انده یدی دورلو خصلت اولیه هیچ التماس
بیرسی انك ورعدر کیم محارمدن یغه — بودر ایکنجیسی کیم صمت ایده بی اندراس
سویلمایه شول که مالایعنی در اسم اوله — بودر اوچنجی قورقه طوتمیه کوکلنی یاس
ار توره اغلامسنی بندن اول خوف ایلیوب — بودر دردنجیسی ایده حیا اول بی قیاس
بندن استحیا ایده اول اشکار او نهان — بودر بشنجیسی کیم ازبیه کیه پلاس
بودر التنجیسی کیم خشم ایده دنیایه اوله — زیرا بن خشم ایلدم دنیایه بیل ای خیر ناس
بودر یدنجیسی کیم دوستلریمی اول سوه — زیرا بن سودم بولاری ایلدم بن خرناس

دیدی یا احمد شوکیم بن سودم اللهی دیه — سومز اول حتی دیم بن دکلکل ای قدرناس
قوت اله خرقه کیه سجده قله ایده قیام — صمت ایده قیله توکل با که اولای فخر ناس

قافية الشين

اغلیه چوق از کوله ایده هواسندن دهش — مسجدی اوایدنه علمی مصاحب کیزلو فاش
زهدی یار ایده سوه عالملری اخلاص له — ایده بو خصلتلری بولداش بونلره اولمطاش
اسنیه دائم رضامی هم قچه خشمدن اوله — قاچه مخلوقات ایچندن جتمیه خلقیله باش
معصیتدن هم قچه قورقبنم خشمدن اوله — ذکرمه مشغول اوله دوکن کوزندن آجی یاش
دائم اوله اول بنم تسبیحمه تهلیلمه — کندوزینی عشقم اودینه صله اوله الفراش
وعدنه صادق اولا هم عهدنه ایده وفا — قلبی طاهر اوله بعشق اولمیه برقاتی طاش
خاشع اوله اول نمازده ایده قرضده اجتهاد — راغب اوله اول ثوابه یوزین ایده افتراش
راهب اوله هم عذابمدن بنم خشیت ایده — تا کیم اکا دوشه میه لر جهنمده فراش
همنشین اوله بنم دوستلاره ایرلمیه — بونلر کله بیله اوله جانی کوکلی در معاش
بو صفتلر کیمده وارسه اولدی عابد قولم — اشبو احوال اولمسه عابد دکلدر چاتمایه قاش

قافية الصاد

دیدی یا احمد اکر قیلسه قولم نی انتقاص — جمله کوکلر یرلر اهلنجه نمازی اولسه خاص
هم بو عالم خلقنك قدرنجه ایدرسه صیام — هم فرشته لر کبی ایتسه طعامدن انتکاص
کیمسه اصلا لباسی اولسه عریان دینده — بو صفتلر له ایدرسه در لو علمی اقتناص

كورسم انك قلبنك ایچنده دنیا حبنی ذره مقداریده اولسه اتمسه اندن مناص

یار یاست سوسه یاخود زینت دنیای اول اولمیه باکا یقین اول بلمیه هیچ اختصاص

چیقرم قلبندن انك سوكنی هیچ قومیم قلبنه ظلمت براغم بولمیه اندن خلاص

هم محبتدن حلاوة قلبنه طاندرمیم چونکه دنیا سودی اول ایله كرك اكا قصاص

پس وارامدی قوللرومه اشبو اخبار دیكل هم سلام ورحمت اولسون اکه یا لخاص الخواص

بونده ختم اولدی بلك اسرار وحیك اخری لیك بن جان اشبو قوردن اریدی چون دصاص

كیم اولا بو سوزلر ایله اول عمل قیله تمام تا مکر حقدن عنایت ایرشه ایده خلاص

قافیة الضاد

چون كا اشبو اسراری افاضه ایلدی فیاض كلوب یرده خبر ویردی ندنکیم سویلدی فیاض

روایتدر كه بو بوردی فخنکیم عرشه ایرشدم قودم بن دفرفی انده بنی چون طویلدی فیاض

بر آواز ایردی اردمدن ابو بكر اوننه بكزر كه طوردیدی ندا ایتدی تصلوة ایدر دیدی فیاض

كه یعنی رحمت ایدر حق اشتدم بن غلم صونرن كیم انی قدرتا لیله علی اللوح یزدیدی فیاض

برآیت پس خطاب ایتدی هو الله الذی دیدی اول آیت معنیسی بودر كه رحمت قیلدی تكفیاض

فرشتهلر سزیكیچون ایدرلر باكه استغفار كه اخراج ایلیم نوره سزی از ظلمت امراض

زهی فضل اتسی سلطانكیم كه كبر وفرشه كوندردی چقر مشكن انی عرشه كه تا حاصل اولا اغراض

اكر صورارسك شاها كه نیچون كبروانده اولا جوابنامه ایدی عیسی یره كوكدن اولوبد یاض

مع هذا ابو افضلدی براشدی طوغرعرشده جواب شافی بودر كیم خواندن اتمدی اعراض

انکچون بونده كوندردی كیم اوله عالمه رحمة چو انکچون براد لدی جواهر جملهٔ اعراض

قافیة الطاء

روایتدر رسول الله دیدی چون ایتدم استنباط دیدم قبلمه بنی یا رب دخی عالمكی اقناط

بیلور سنكیم مسافرلر سفرلر دذكرودنسه كلورلر ارمغانیله نوله بن امته اوساط

دیدی صفلایم انلاری نیجه كیم اولكردیری فخنکیم ویره لر جانی نثار تله ایدم اقساط

فخنکیم كیره لر قبره بولالرك اوله سینی یكك فخنکیم طوره لر كیرو ایرشه رحمتم انماط

فخنکیم آچلر كوزلر جالم كوره لر بونلر بو سوزلرار مغان اولسون بولردن ایتیم اسقاط

دیدی چون یوریدم عرشدن كلوایندیلر استقبال كه جبرائیل ومیكائیل دبدبلرنیلدك ابساط

هدیه قانی اصحابه هم استر ارمغان امت دیدمكیم التی نسبیله ایرشم بونلره نشاط

بری بودر بیوردی حق بو سوزه امته ایركور سوزسز چونكه جومردی ویررسه دخی بر قیراط

بن اولایم محبتده كه سیزه چوقدر احسانم بر ایلمز قطره دریادن اكر عالم اوله خطاط

ایكنجی بو كه قورقرسز چو كوكلرلر اهلندن بن اولایم كه قورقاسز چو قادرون بتون فسیطاط

قافیة الظاء

اوچنجی چونكیم ایدرسز رجا بی كمسه دن الحاظ بن اولایم كیم ایده سز كه محروم اتمزم الحاظ

بودردر دنجیسی چونكیم ایدرسز خلقدن استحیا بن اولایم كیم ایده سز جفایه وافیم حفاظ

بشنجیسی بودر چونكیم ایدرسز كمسه یه خدمت بن اولایم كیم ایده سز كه بنون احفظ الحفاظ

بودر التنجیسی چونكیم ایدرسز كمسهٔ تصدیق بن اولایم كیم ایده سز كه صادق وبن اندن احفاظ

که زیرا وعد ایلدی بن سزه ارزانی دنیاده	دخی جنت ویرن سیزه ثوابه ایدن استبقاظ
پس ایندی احمد مختار بورسمه ارمغانیله	کلوب دیدی اصحابه ایدلم بزده استحفاظ
تمام ایتدک بو موضعده تمام اسرار معراجی	ولی وارد در دخی سوزلر که ایدرلر اندن استیقاظ
بو سوزلر کیم بیان ایتدک قونقل صحیح ایدی	ولی بعضیسی جسمانی ایدی کیم سویلدی الفاظ
دخی بعضیسی روحانی ایدی کیم اولدی روحیله	کیم انی نقل قیلدیلر مشایخ عالم و وعاظ
محمد صادق الوعد الامین در کیم خبر ویردی	خدایا بیزی غفلتدن اسر که ایله کل ایقاظ

مؤلفک معراج شریف قصه سی و اسرار روحی حقنده کتوردیکی ابیاتک مفرداتنک بحسب اللغه و بحسب المعانی مقصوده سنک حلنی و شرح و بیاننی مراد ایدن اسمعیل حقی بورسوینک شرحنه مراجعت ایتسون والسلام

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما رفع مستفعلن ت الی السماء متفاعلن
بک قد سمت متفاعلن و تزینت متفاعلن لسراکا فعلاتن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی و ثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانیسنک جزء اولی و ثانیسی سالم و ضربی اصل اوزره مقطوعدر

انت الذی ناداک ربک مرحبا	ولقد دعاک لقربه وحباکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات جمیل الشیم سنکه سنک ربک سکا ندا ایلدی

لیلهٔ معراجده بالذات و غیری احوالده لسان جبریل علیه السلام ایله مرحبا دیو ودخی بن الله تعالی یه قسم ایدرم که الله تعالی سنی قربنه یعنی درکاه الوهیتنه ورؤیتنه دعوت ایلدی و سکا مسؤلاتنی اعطا و احسان ایلدی حبا فعل ماضی سنی حبوه دن اولوقود غمزه کوره با ایله اما حیا اولوقود غمزه کوره یا ایله معنی و ربک سکا تحیه و سلام ایلدیکه السلام علیک ایها النبی و رحمة الله و برکاته خطاب مستطابی تحیه سیله بو تقدیرجه حیا تفعیل بابندن فعل ماضی اولوب غاتنجی یاسی وزن ایچون تخفیف ایتدک

بیان معانی مفردات و اعرابه و اعلاله

انت الذی مبتدا و خبر جمله سی حذف عاطفه بیت اولده کی جمله سی اوزرینه معطوفدر پس یا سید السادات اولنده تقدیر اولنور نادی مفاعله بابندن فعل ماضی چاغردی معناسنه لکن حق جل و علا حقنده صفه ذاتیه سندن اولان کلام انواعندن بر نوع مخصوصدر که نداء مخصوص ازلی یه دال اولان بر جسمده اصوات و حروف خلق ایدوب که اول نداء ازلی نک تعلق حادثیدر انک ایله ندا ایلدی دیمک اولور لکن اشاعره یه کوره الله تعالی نک کلام ازلیسنی ایشتمک جائزدر حروف و اصواتدن و کیفیتدن و کمیتدن و زمان و مکان اکا ظرف اولمقدن از جمله حدوثدن منزه و مبرا اوله رق کاف خطاب مفعولیدر ربک نادی نک فاعلیدر مرحبا وجوبا و سماعا فعلی محذوف اولان مفعول به قبیلندندر اصلی مصدر میمی اوله رق وسعت معناسنه

واسم مکان دخی اولمق ممکن محل واسع معناسنه بومقامده دیمك اولورکه الله تعالی
حبیبنه ندا ایدوب رب حبیبم صادفت سعة لاتکون فیها مضایقة ولا استثقال
ولا اخراب یاخود اتیت محلاً واسعاً غیر مضایق وغیر مستثقل بل یکون فیه
عمار وسعة قلب وانس والقرب لاتکون فیه متحزنا ولا متوحشا ولقد ده
لام قسمه جوابدر تقدیری واقسم بالله لقد دعاك اه دعا فعل ماضیدر
دعایه عوددن کاف خطاب مفعولیدر لقربه ده لام جاره دعایه متعلقدر
وحبا فعل ماضی معلومدر حبا یحبو حبوة دن حبوة برلسنه ویرمك یقال
حباه حبوة ای اعطاه الله تعالی نك حبیبنه اولکیجه ده ویردیکی شیلرك حد
وحصری یوقدر خصوصا رؤیت جمالی وبش وقت نماز محمدیه صاحبنك
معراج شریف حقنده اولان ابیاتنده کچدی وحباك دخی اوقمق ممکن یفعل یابندن
اولان حیادن مخفف اوله رق معنی ودخی ربك سکا تحیه وسلام ایلدکه السلام علیك
ایها النبی ورحمة الله وبرکاته خطاب مستطاب الهیه سیدر لکن حبوه دن اولمق ظاهردر

بو اراده شارح حل بری نچه دیرلیمك معناسنه اولوب معنای شویله ویردیکه ودخی ربك سنی دیرلتی نبوة ازالیله مـ

انت الذی مستفعلن ناداك رب مستفعلن بك مرحباً متفاعلن
ولقد دعا متفاعلن ك لقربه متفاعلن وحباكا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

انت الذی فینا سألت شفاعة	ناداك ربك لم یکن لسواکا

بیان

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات کریم الشیم سنکه انجق بزم حقمزده یعنی
امتنك مؤمنین ومؤمنات حقلرنده عفو ذنوب ایله وبعضلرینك جهنمدن
اخراجیله وجنتده مقاملریمزی ودرجه لریمزی رفع ایله وساز کافرلرك یوم
قیامتده تعجیل حسابلریله شفاعته رخصت استه دك یاخود لیلهٔ معراجده
اللی وقت نمازدن تخفیف ایله شفاعت ایلدیکنده بش وقت قالمه سیله یاخود
امت مرحومه که دنیا جهتیله شفاعت ایستمکله فخر کائنات صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك شفاعت ایستملرینه شفاء شریفده فصل فی تفضیله بالشفاعة
دیدیکی محلده وعن ابی موسی عنه علیه السلام خیرت بین ان یدخل نصف
امتی الجنة وبین الشفاعة فاخترت الشفاعة لانها اعم اترونها للمتقین ولکنها
للمذنبین الخطائین دلیل واضحدر حدیث شریفك معانی منیفه سی سعادتلو
بیوردیلرکه امتمك نصفی جنته کیرمکله دخی بنم شفاعتلی تمم بیننده مخیر
قیلندم پس بن وهلهٔ اولیده شفاعتی اختیار ایتدم زیرا تحقیق اوشفاعت
منفعتده عمومی واردر ای امت واصحاب سزلر ظن ایتمکزکه او اختیار
ایتدیکم شفاعت متقیلر ایچوندر لکن اول خطا ایدن کناهکارلر ایچوندر
ربك سکا ندا ایلدیکه اول نداسندن بشقه لره اولمدی لیلهٔ معراجده
اولان مکالمه واسرار وحی کبی یاخود ندادن مراد قرآن عظیم الشانده اولان ندالر اولمق

زيرا سائر انبياء عظامه اسملريله يا آدم يا نوح يا ابرهيم يا عيسى يا يحيى ديو
ندا اولندى اما فخر كائنات حضرتلرينه يا ايها الرسول يا ايها النبى كبى عظمت جلالتنه
دلالت ايدر ندالر له ندا اولوندى بكه سائرلرينه اول ندا ايله ندا اولنمدى

بيان مفردات بيت واعرابه

انت الذى مبتدا وخبر كما مر فينا قولى مؤخر سألت يه متعلقدر افادۀ حصر ايچون
ياخود وزن ايچون تقديم اولندى شفاعت لغتده اعانت معناسنه بو معنى
مطلقدر لكن بو اراده مراد روز جزاده عذابه مستحق اولانلرى تخليص و دار جحيمه
داخل اولانلرى تخليص و دار نعيم اهلنك درجه لرينى ترفيع ايله شفاعتدر شفاعة قولى
سألت فعلنك مفعوليدر نادى مفاعله بابندن فعل ماضيدر كاف خطاب مفعوليدر
ربك فاعليدر بيت سابقده كچدى لم يكن فعل منفى سنك تحتنده اسمى نادى فعلنك
مصدرينه راجعدر شوده محتملدركه فعلى مؤنث صيغه سيله اوقيوب اسمنى شفاعته
ارجاع اتمكله لسواكا الغيرك معناسنه ظرف مستقر يا يوب لم يكن فعل منفى سنك خبرى اولور
تقدير كلام او نداسنك غيرك ايچون ثابت اولمدى ديمك اولور

بيان تقطيعات بيت

انت الذى مستفعلن فينا سأل مستفعلن ت شفاعة متفاعلن
نادا ك رب مستفعلن بك لم يكن متفاعلن اسواكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلردر وعروضى اصل اوزره سالمه در

سن سين اوكلمه آدم صفى الله بكا التجا ايله قبول اولدى انه كم اليك دعا

ومصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوعدر

اَنْتَ اَلَّذِى لَمَّا تَوَسَّلَ اٰدَمُ	مِنْ زَلَّةٍ بِكَ فَازَ وَهُوَ اَبَاكَ

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول بر ذات اجل قدرسنكه وقتا كه ابو البشر آدم
عليه السلام شجرۀ خلده تناولى سببيله صادر اولان زلّه دن سنك عند الله تعالى
عظم قدرك ورفعت منزلك سببيله سنكله توسل ايلديسه فوز ونجات والله تعالى نك
عفوينى بولدى حال بوكه او سنك باباكدر بويله ايكن سنكله توسل ايلدى وفوز
بولدى بو معنى عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنان
حديث شريفكه عمر حضرتلرى بيورديكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى بيوردى لما اقترف آدم الخطيئة قال يا رب اسألك بحق محمد الا
غفرت لى فقال الله تعالى يا آدم وكيف عرفت محمدا ولم اخلقه قال يا رب لانك
لما خلقتنى بيدك ونفخت من روحك رفعت رأسى فرأيت على قوائم العرش لا اله
الا الله محمد رسول الله فعلمت انك لم تضف الى اسمك الا احب الخلق اليك فقال الله تعالى
صدقت يا آدم لانه احب الخلق الىّ واذا سألتنى بحقه فقد غفرت لك ولولا محمد
ما خلقتك بو حديث شريفى امام بيهقى دلائل نبوه كتابنده عبد الرحمن بن زيد
ابن اسلم حديثندن روايت ايلدى ودىديكه عبد الرحمن رضى الله عنه
بو حديث شريف ايله متفرد ايلدى ودخى حاكم ده روايت ايلدى

وتصحیح ایدوب صحیحدر دیدی و دخی طبرانیده انی ذکر ایلدی واندہ یعنی
طبرانیده وهو آخر الانبیاء من ذریتك قول شریفنی زیاده ایلدی

بیان مفردات بیت واعرابه

انت الذی مبتدا و خبر تفصیلی کچدی لما شرط معناسنی متضمن وقت معناسنه
اولوب شرطیه وجزائیه جمله سی موصولك صله سیدر لما رفعت الی
السماء بیتنده تفصیلی کچدی توسل تفعل بابندن فعل ماضی آدم لفظا مرفوع
فاعلی توسل وسیله اتخاذ ایتمك وسیله نك معناسی شول بر شیدر که انکله غیره
تقرب حاصل اولوب هر نه مرادی وار ایسه حاصل اولور اکر تقدیر ازلیه موافق
اولور سه بو مقامده متوسل آدم علیه السلام وسیله فخر کائنات حضرتلریدر
و ذاتنده آدم علیه السلامك زلّه سی فخر کائنات حضرتلرینی توسیلیله مغفرت
اولندی من زلة قولی توسل قولنه متعلقدر انبیاء عظام حضراتندن قبل
النبوة و بعد النبوة کفر و شركك کرك جلی و کرك خفی و دخی کذب صادر اولمدی
و بعد النبوة کبائر و صغائر منفره و غیر منفره صادر اولمدی تفصیلی کتب کلامیه
بك قولنده با سببیه ینه توسل قولنه متعلق یکی حرف جرك بر فعله تعلقی
جائز اولمدیغی بو معنایه اوله رق اولور سه لکن بو مقامده اویله دکلدر وهو
ابا کا قولنده وهونك هاسنی ساکن اوقومه لی قالون ابن کثیر ابو عمرو قرائتلر اوزره
ضرورة وزن ایچون دیمه یه حاجت قالمز دینلسه ده ضرری یوق هو مبتدا ابا ك خبری

آدم علیه السلامك نبوتی خلده تا اولی زلّه اولی قبیلندندر

جمله سی

جمله سی فاز فعل ماضیسنك فاعلندن حال اولمسی مرجحدر ابا مقصور اوله رق
اب معناسنده لغتدر حالت رفعنده و نصبنده و جرنده بو یله جه استعمال اولنوب
تغیر ایتمدیکی قاموسده و مصباح منیرده مصرحدر بو مقامده ده اویله در

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما توس مستفعلن سل آدم متفاعلن
من زلة مستفعلن بك فاز و هـ متفاعلن و ابا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی مضمر لردر و عروضی اصل اوزره سالمه در
و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر و جزء ثانیسی سالم و ضربی اصل اوزره مقطوعدر
آدم لفظنی منصرف قیلمه لی اکر وقف اولنور سه ضمه مقدره یی اشباع ایتمه لی

وَبِكَ الْخَلِيلُ دَعَا فَعَادَتْ نَارُهُ	بَرْدًا وَقَدْ خَمَدَتْ بِنُورِ سَنَاكَا

بیان معانی بیت

و دخی یا سید السادات سنك عالم وجوده جسمانیتی زمان آتیده تشریفك
سببیله جدك ابراهیم خلیل دعا ایتدی و عقیبنده نمرود علیه ما یستحقه ایقاد
ایلدیکی نار ابراهیم خلیل علیه السلامه برد و سلامه عودت ایتدی و دخی
تحقیق جدك ابراهیم علیه السلامك جبهه سنده اولان او سنك نور ضیاك
سببیله او ناریك علوی ساکن اولدی قوری باقی قاله رق ظن غالب بو دعادن
مراد خلیل الله علیه السلامك سوره بقره نك جزء اولنده ربنا وابعث فیهم

رسولا منهم يتلو عليهم اياتك ويعلمهم الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انت العزيز
الحكيم آية كريمه سبيله دعاسى اوله سؤال اولنورسه كه ناره القا بو دعادن
مقدمدر جوابنده ديرزكه الله تعالى نك علم ازليسنده ابراهيم خليل عليه السلامك
اوغلى اسمعيل عليه السلامك نسلندن مفخر موجودات عليه اكمل التحيات حضرتلرى
كلمه سى تقدير الهى سى اولديدى پس نمرودك آتشنده خليل عليه السلام
محترق اولسيدى محمد عليه السلام كلمه سى ممكن اولمزدى پس بو جهتندن خليل
عليه السلام محمد عليه السلام سببيله دعا اتمش اولندى و نمرودك آتشى برد
وسلام اولوب احراق اتمدى و اول آتشك علوى محمد عليه السلامك نور ضياسى
سببيله ساكن اولوب جمرى وقورى باقى قالمه دق بونار نمرود قصه سى
وابراهيم عليه السلامك سلامت بولمه سى قصه سى تواريخ كتابلرنده نقل اولنمشدر

بيان مفردات بيت واعرابه

وبك ده واو عاطفه اولوب يا قريبا ولان انت الذى اوزرينه عطف اولنه
ياخود بعيدى اولان جنتك اوزرينه عطفا ولنه تقدير كلام ايكى وجهه كوره ده
يا سيد السادات بك الخليل اه بويله در ياخود واو ابتدائيه اوله اولكى دجحدر
بك ده كى با مؤخر دعايه متعلقدر يا وزن ايچون يا حصر ايچون تقديم اولنمشدر
الخليل ده لام عهد ايچونكه معهود ابراهيم خليل الله در مبتدا اولور دعا فعل
ماضى تحتنده هو ضميرى الخليله راجع فعادت ده فا شرط محذوفه جوابدر

تقدير

وجه ثانى واو ده اصل اولان
عطفدر برده بو كلامك اقتضاسى
برينه جوابا اوله معناسنك
اينجى وجه اولوبنه بله منه

تقدير كلام يا سيد السادات خليل عليه السلام سنك سببيكله وسنك حرمتكله
دعا ايتديسه نارى برد وسلامه عودت ايتدى فعادت ناره فعل فاعل جمله سى
اعرابدن محلى يوق شرط محذوفك جوابى تقديرى اذا دعا الخليل بك فعادت ناره آه
بردًا مفعولى وقد خمدت خَمَدَ يَخْمُدُ دن باب اولدن يا رابعدن فعل ماضى مفرد مؤنث
غائبه فاعل ضميرى هى ناره راجعدر خمود خانك وميمك ضميله آتشك قورشى سويونيه دك
علوى ساكن اولمقدر بنورده با خمدت فعلنه متعلقدر باسببيه اولور
نور فى الاصل بر كيفيتدر كه كوزانى كورر اولا واو كيفيت واسطه سيله سائر
مبصراتى كورر نيريندن افاضه اولان كيفيت كبى اجرام كثيفه اوزرينه كه
او اجرام كثيفه نيريندن برينه محاذيه اوله سنا مقصور اوله رق ضيا معناسنه در
ممدود اوله رق علو ورفعت معناسنه در غايتى وزن ايچون مقصور
اوقنور بوكه كوره معنى سنك علو ورفعتك نوريله ديمك اولور

بيان تقطيعات بيت

وبك الخلى متفاعلن ل دعا فعا متفاعلن دت ناره مستفعلن
برداوقد مستفعلن خمدت بنو متفاعلن رسنا كا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى سالملردر وعروضى اصل اوزره سالمه در
اولنه اضمار او غرايوب مضمر اولمسى سلامتنه منافى دكلدر زحاف عروض ديرلو
ديباجه ده كچدى ومصرع ثانينك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى مقطوعدر

بو تقديرجه نورك سنايه اضافتى
اضافت بيانيه اولور منه

بو تقديرجه فخر كائنات حضرتلرينك
علو ورفعت عظيمه سنى نيرينه
تشبيه ايده رك نفسده نيرينه
نسبت اولنان نورى فخر كائنات
حضرتلرينك علو ورفعتنه نسبت
ومضافا يده رز استعاره
مكنيه اوله رق منه

فَاُزِيلَ عَنْهُ الضُّرُّ حِينَ دَعَا كَا	وَدَعَا لَهُ اَيُّوبُ لِضُرٍّ مَسَّهُ

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سنك حرمتكه ايوب عليه السلام الله تعالى يه دعا ايلدى
كندنه مس ايدن ضردن وبلادن ايچون پس دعا عقيبنده اندن ضر ازاله اولندى
سنكله وسنك حرمتكه الله تعالى يه دعا ايلديكى وقتده انى مسنى الضر وانت
ارحم الراحمين قوليله ظن غالب ايوب عليه السلامك حبيب اكرم حرمتنه دعاسى
مراد كندينه مس ايلين ضر كماله رسيده اولديسه ربيسنه ندا يعنى دعا ايلديكى
بكا ضر مس ايلدى سن ارحم الراحمين سن ديو وشوده ايوب عليه السلامك
عهد ميثاق خاصده انبياء عظام حضراتيله اصالة وامتلريله تبعا فرض وتقدير
اولنسه فخر عالم حضرتلرى زمانلرندن بر زمانده بولنمه سى جميع انبياء عظام
وجميع امتلرى اوليادن واصفيادن تابع اولسونلر ديو الله تعالى نك ميثاق
اخذ ايتديكى معلومى ايدى وابو البشر آدم عليه السلامك حبيب اكرم ايله توسلى
دخى معلومى ايدى ورسول اكرم حضرتلرينك فضائل وعند الله تعالى مكرم
اولديغى دخى معلومى ايدى پس دعا ايدوب انى مسنى الضر وانت ارحم الراحمين
ديديكى وقتده كويا محمد عليه السلام حرمتنه ديمش اولدى قصه سى فى الجمله
ايوب عليه السلام رومى ايدى عيص ابن اسحق عليه السلام ولدندن الله تعالى
انى نبى قلدى واهلنى ومالنى چوق قلدى وانى مبتلا قلدى يعنى امتحان

معامله سى ايلدى اولادينك هلاكيله بيت انلرك اوزرينه يقلمغله ومالرينك
كتمه سيله وبدننده مرض ايله اون سكز سنه ياخود اون اوچ سنه ياخود
يدى سنه ويدى آى ويدى ساعت روايت اولنديكه امرأه سى ماخيره بنت ميشا
ابن يوسف ياخود رحمه بنت افرايم بن يوسف عليه السلام اكابركون ديديكه
حق تعالى حضرتنه دعا ايله بو مرض سندن كتسون ايوب عليه السلام ديديكه
بز صفاء خاطر ايله اولوب اولادو مال وصحت ايدانمز قچ سنه اولدى امرأه سى
بيورديكه سكسان سنه جوابنده ايوب عليه السلام بيورديكه مدة بلادم مدة
رخامه بالغ اولمدى بن الله تعالى دن حيا ايدرم دعا اتمكه قاضى بيضاوى عليه
رحمة الهادى بو وجهله بيان بيورديكه سورۀ انبياده وسورۀ صده ايوب
عليه السلامك انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب قول شريفنده مستى
شيطانه اسناد لتوجهنده معنى يا الله تعالى اكا مس ايلدى نصب وعذاب ايله
شيطانك وسوسه سيله نتكم دينلدى ايوب عليه السلام كثرت مالنه اعجاب ايلدى
ياخود بر مظلوم اندن يردم استدى اولكه اتمدى ياخود مواشى سى بر ملك
كافرك ناحيه سنده اولدى اوله اكا مداهنه ايلدى اكا غزا اتمدى ياخود شيطان
الله تعالى دن سؤال ايلديكى نصب وعذاب ايوب عليه السلامه اصابتى وقتنده
صبرينى امتحان ايليه اويله اولنجه انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب ديمه سى
زله يى اعتراف اولدى ياخود ادبه مراعاة بويله ديدى انى مسنى الله ديمدى

یاخود شیطان انك اتباعنه وسوسه ایلدیده حتی انلرانی ترك ایتدیلر
واخراج ایتدیلردارلوندن یاخود نصب وعذابدن مراد شیطانك
وسوسه ابتدیکی شی اوله انك مرضی یا منده عظم بلادن ور رحمتدن امید
کسمه دن ودخی شیطانك جزع اتمه یه اغراسی اوله تفصیلی قاضی حواشنده
وسائر کتب تواریخده مطالعه اولنه بو مختصره بومقدار کافیدر

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعاك ده واو عاطفه اولوب یاقریب اولان بك الخلیل اوزرینه عطف اولنه
یاخود بعیدی اولان جنتك اوزرینه عطف اولنه تقدیر کلام ایکی وجهه کوره ده
یاسید السادات دعاك ایوب بویله در یاخود واو ابتدائیه اوله اولکی
راجحدر کما مر دعا فعل ماضی کاف مفعولی حرف جر حذفیله زیرا معنی
سنکله وسنك حرمتکه ربینه دعا ایتدی دیمکدر زیرا اصل دعا الله تعالی
اولور ایوب فاعلی ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی لضره لام دعایه
متعلقدر مس فعل ماضی تحتنده فاعل ضمیری ضره راجعدر ضمیر غائب بارز
مفعولی ایوبه راجع فازیل ده فا تعقیب ایچون ازیل افعال بابندن ماضی مجهول
عنه ده عن اکا متعلق ضمیری ایوبه راجعدر الضر ازیلك فاعلیدر حین
ظرف زمان معناسنه اوله رق ازیله نك ظرفیدر دعا فعل ماضی کاف مفعولیدر
حرف جر تقدیریله کما مر تحتنده فاعل ضمیری ایوبه راجعدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیع بیت

وَدَعَاكَ اَیُّ متفاعلن یُوبُ لِضُرْ مستفعلن رِمَسَّهُ مستفعلن	
فَاُزِیلَ عَنْ متفاعلن هُ الضُّرُّحِی مستفعلن نَ دَعَاكَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره
سالمه در اولنه اضمار اوغرایوب مضمر اولمه سی سلامتنه منافی دکلدر کما مر
ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَبِكَ الْمَسِیحُ اَتَی بَشِیرًا مُخْبِرًا	بِصِفَاتِ حُسْنِكَ مَا دِحًا لِعَلَاكَا

معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنك دنیایی تشریفکی وجود شریفلولا ککله وکفر
وشرکی محا ایتمکله وهدی ودین حقی اظهار کله مژده ویجی اولدیغی حالده وسنك
حسن صفاتکی خبرویریجی اولدیغی حالده وسنك عندالله تعالی علو مرتبه لریکی
وعلو شانلریکی مدح ایدیجی اولدیغی حالده مسیح وصفیله موصوف اولنان
عیسی ابن مریم علیهما السلام کلدی نتکم سوره صف ده الله تعالی نك واذ قال
عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی رسول الله الیکم مصدقا لما بین یدی من التوریة
ومبشرا برسول یاتی من بعدی اسمه احمد فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا
سحر مبین قول شریفی مفهومندن بو بیتك مفهومی مستفاددر وبو حدیث
شریفده دلالت ایدرکه رسول اکرم حضرتلرینی عیسی علیه السلام تبشیر ایلدی

تعلاکا عینك ضمیله اوقونسه در
شاطبی شرحنده علی القاری
مرحومك قولنه بناء نقل اولندی
ثابنده کلور هامشده منه

نتكيم ابن حبان صحيحنده وحاكم مستدركنده وامام احمد مسندنده عرباض ابن
سارية السلمي رضي الله عنه دن روايت ايدرلركه عرباض حضرتلرى بيورديكه
رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيورديكه تحقيق بن الله تعالى
عندنده ام الكتابده خاتم النبيين نم ودخى تحقيق آدم طينتنده منجدل ايدى دخى
بن سزه شونك اولنى خبر ويره يم اوبنم دعوة ابرهيم وبشرى اخى عيسى قومنه
وأممك رؤياسى كه اوكورديكه كندندن بنى وضعى وقتنده بر نور چيقدر
اونوردن ايچون قصور شام اضاءه ايدوب آيدنلق اولدى ايشده بويله
اولمشدر وبوبابده غيرى تعبيرلر ايله احاديث شريفه وارده در
شفاء شريف ومواهب لدنيه ومشكاة مصابيح وغيرى كتب احاديثه
مراجعت ايله تفصيلنه واصل اولنور همه صحيحه اربابنه سهلدر

ای مطرح ملقى على الارض قبل
نفخ الروح يعنى آدم عليه السلام
روح نفخ اولمزدن اول ارض
اوزرينه القا اولنمشدى

بيان مفردات بيت واعرابه

وبك قولنده واو لك تفصيلى كچدى باء مؤخرا فعل ماضيسنه متعلقدر
المسبح مبتدا اتى فعل ماضى فاعل ضميرى تحتنده هو المسبحه راجع مبتدا وخبر
جمله سى يا قريبى اولان دعاك اوزرينه معطوف يا بعيدى اولان تجتلك اوزرينه
معطوفدر المسبحده لام تعريف عهد ايچوندر معهود اوصاف اتيه ايله موصوف
اولان مسيحدركه مسيح دجال چيقر بشيرا اتىنك فاعلكه المسبحدن اندن حالدر
مخبرا حال مترادفه يا متداخله در بصفات حسنكده باعلى طريق التنازع

بشيرا ومخبرا قوللرينه متعلقدر حسن ايله مراد رسول اكرم حضرتلرينك
شمائل شريفه سى واوصاف منيفه سيدر شمائل شريفه كتابنده مفصلدر
اضافت يا بيانيه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك كه صفاتدر ياخود
لاميه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك ايچون اولان صفاتى مادحا
قولى اولكيلر كبى حالدر لعلاك قولنده اولان لام مادحا قولنه متعلقدر
علاء عطاء وزننده يوكسك وبلند اولمق معناسنه در يقال علي
الشيء علاءً من الباب الرابع اذا ارتفع وشرف وشان جهتيله بلند
مرتبه اولمق معناسنه در يقال علي في المكارم اذا شرف لكن
بو بيتده همزه سى حذف اولندى وزن ايچون معناى ثانى بو مقامده
انسب كورينور معناى اول دخى ممكندر كاف خطاب فتح
اوزره مبنى محلا مجرور مفعول به غير صريحدر مادحا قولنك الف اشباع

شاطبى نك وبع نفسك الدنيا
بانفاسها العلى مصرعنده شارح
على القارى مرحوم ديركه العلى
بالضم جمع عليا فيكتب بالياء
وصحاح جوهرى ترجمه سى وانقلى
دخى ضم ايله على شرف معناسنه
اولديغى نقل ايدر

شرف وشان جهتيله بلند مرتبه
اولمق
مكاننده يوكسك وبلند اولمق

بيان تقطيعات بيت

وبكَ المسبحى متفاعلن ح اتى بشى متفاعلن را مخبرا مستفعلن
بصفات حسن متفاعلن نك مادحا متفاعلن لعلاكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اول وثانيسنك جزء اول وثانيلرى سالملردر وعروضى دخى
اصل اوزره سالمه در لكن اضمار اوغرايوب زحاف عروض اولمشدر سلامتنه
منافى دكلدر وضربى اصل اوزره علت قطع اوغرايوب مقطوع اولمشدر

حضرت موسی کلیم الله اولشانی رفیع دونده حضرت اولدی ایلر حضوره التجا

وَكَذَاكَ مُوسَى لَمْ يَزَلْ مُتَوَسِّلًا ‌ ‌ بِكَ فِي الْقِيَامَةِ مُحْتَمٍ بِحِمَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات شونك كبی یعنی آدم علیه السلامك زلّه سندن سنكله توسّلی وخلیل علیه السلامك سنكله دعاسی وایوب علیه السلامك كندویه مسّ ایلین ضُرْدن سنكله دعاسی ومسیح ابن مریم علیهما السلامك سنك حسن صفاتكی مژده لیجی واخبار ایدیجی وسنك شرف ومنزلهٔ عالیه كی مادح اولدیغی حالده كلدیكی كبی موسی علیه السلامده سنكله متوسّل اولدی وقیامتده سنك حماكه وصیانتكله محتمی وصیانتلیجی اولدی نتكم محمّدیه صاحبی یازیجی زاده محمّد افندی بیوردر

چون كاوردی تورات نظر قلدی كا موسی ‌ ‌ دیدی كوردم برامّت كیم طولیسر طاغ طاشر خفاف
قلالر امر ونهی ایلر كتابك ایدهلر تصدیق ‌ ‌ ایدرلر قتل دجالی صالارلر كافره اسیاف
بكا قل امّت انلری چو بونلردر كرام خلق ‌ ‌ خطاب ایردی كیم اولمزسن بو جوهر لره سن صرّاف
محمّد امّتیدر اول انیچون اولدیلر محمود ‌ ‌ اولوردر اشرف امّت اولوردر اعرف عرّاف
دیدی یا رب توراتده كوردم حامدون برقوم ‌ ‌ دیدی انكدر انلرده ایدرلر اندن استعطاف
دیدی برقوم كوردم كیم وضودن یوزلری انور ‌ ‌ دیدی انلرده انكدر سن انی ایمه استلطاف
دیدی برقوم كوردمیشم انا جیلی صدوره زنده ‌ ‌ ملكلر كبی هم صف صف نمازایچره طورركاف
مساجد ایچره آوازی اروا وازنه بكزر ‌ ‌ كه بعنی منجدلر درایدلر لطفله ارداف
خطاب ایندیكه یا موسی بودر هم امّت احمد ‌ ‌ ویرلمز كمسیه بونلر سوزكی ایله ائتلاف

چو كوردی بوكرامانی قلوبه غلجز دیدی یارب ‌ ‌ بنی ایله اكا امّت پس اندن ایلدی انصاف

پس بو ابیاتده اولان كلماتله موسی علیه السلام توسّل ایلدی خصوصا بنی ایله اكا امّت دیمه سیله امّا موسی علیه السلامك فخر كائنات حضرتلرینك حماسیله وحفظیله محتمی اولمه سی امام احمد وترمذی وابن ماجه روایتلریله ابی سعید الخدریدن ابو سعید بیوردیلر كه رسول الله صلّی الله علیه وسلّم بیوردی انا سید ولد آدم یوم القیمة وبیدی لواء الحمد ولافخر ومامن نبیّ یومئذ آدم فمن سواه الّا تحت لوائی وانا اوّل من تنشقّ عنه الارض ولافخر پس بو حدیث شریفده موسی علیه السلامك احتماسی مستفاد اولدی تحت لوادهاولمق حسبیله دینلرسه كه سائر انبیاء عظام دخی تحت لوادهاولمق حسبیله انلر دخی محتمیلردر بز جوابنده دیرزكه موسی علیه السلامك احتماسی زیاده اولدیغندن ناظم احتمای موسی علیه السلامه تخصیص ایلدی والله اعلم بحقیقة الحال

بیان مفردات بیت واعرابه

وكذاك قولنده واو لك تفصیلی كچدی كذاك بعیده موضوع اسم اشارتدركاف اوله حرف جردرلم یزل قوله متعلّقدر ومفعول به غیر صریحیدر ذاك ایله بلمكاف ثانی خطابیچون اعرابدن محلّی یوق موسی توراة شریف كندی اوزرینه نازل اولان وفرعون علیه اللعنه یی دینه دعوته مبعوث اولان موسی بن عمران علیه الصلوة والسّلام حضرتلریدر تقدیرا مرفوع مبتدا لم یزل محدّد مطلق

فاعل ضمیری تحتده هو موسایه راجع فعل فاعلیله جمله سی محلا مرفوع خبری مبتدانك جمله سی جملهٔ اسمیه یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر متوسلا لم یزل فعل منفیسنك تحتده کی ضمیردن حالدر ثبت معناسنه فعل تام اولدیغی تقدیرده یاخود خبر منصوبی اولور کان معناسنه فعل ناقص اولدیغی تقدیرده بك ده با متوسلا قولنه متعلق مجروریله محلا منصوب مفعول به غیر صریحیدر متوسلا قولنك فی القیمة ده فی مؤخر محتم قولنه متعلق محتم تقدیرا مرفوع خبر بعد خبریدر موسی مبتداسنك یاخود مبتدای محذوفك خبریدر هو محتم تقدیرنده ابتدا کلام اوله رق احتماله قورتمق وکندینی حفظ ایتمك معناسنه که حمانك مطاوعیدر حمی المریض فاحتمی دینلور بجاده یا محتمنه متعلق حمی حفظ معناسنه یاخود قورو معناسنه بو مقامده ظن غالب حبیب اکرم حضرتلرینك لواء الحمدی مراددر تقدیرا مجرور محلا منصوب مفعول به غیر صریحیدر محتمنك کاف خطابی مضاف الیهی فاعلی نه مضاف اوله رق الفی الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَکَذَاکَ مُو متفاعلن سی لَمْ یَزَلْ مستفعلن مُتَوَسِّلاً متفاعلن
بِكَ فِی اَلْقِیا متفاعلن مَةِ مُحْتَمِ متفاعلن بِحِمَاکَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

جمله پیغمبران حضرت آدم ملکش جمع اولعقب تحت لواء الحمد حبیب باکه کدا [?]

وَالْاَنْبِیَاءِ وَکُلُّ مَا خُلِقَ الْوَرٰی ❊ وَالرُّسُلُ وَالْاَمْلَاكُ تَحْتَ لِوَاکَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات جمیع انبیاء عظام وهر بر خلق اولنان مخلوقات ودخی جمیع رسل کرام ودخی هر بر ملکلر و پادشاهلر سنك تحت لواکده اولوجیدرلر سن اویله بر عظیم القدر ورسول ذی شان ونبی آخر الزمانسك بو جملهنك فخر کائنات حضرتلرینك لواسی تحتنده اولمهسی بیت سابقده روایت اولنان حدیث شریف ایله مبرهندر ابو سعید الخدری رضی الله عنه روایتیله رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری سعادتیله بیوردیلر انا سید ولد آدم یوم القیمة وبیدی لواء الحمد ولا فخر وما من نبی آدم فمن سواه الا تحت لوائی آه معلوم اوله که تحت لوایه جمع اولان مخلوقاتدن مراد یوم قیامتده قبورندن بعث اولنان انس وجندر وملئکهٔ عظام دخی اولمسی بعید دکلدر ناظم مرحومك والاملاك قولی ملکك جمعی ولمقلغی احتمالیله وکل ما خلق الوری قول دخی ذوی الارواحك جمیعسنه شامل اولمه سبیله ملائك عظام دخی تحت لواده دردیمك بعید دکلدر حدیث شریفده که فمن سواه قول شریفی دخی من لفظنك عمومیله ملئکهٔ عظامك تحت لواده اولمهسنی تأییدایدر بو مقامده مصرع اولی والانبیاء وکل خلق فی الوری عبارهسیله شارح روایتی یلیوب الوری خلف معناسنه اولوب لام تعریف مضاف الیهدن عوض اولوب معناسی شویله وردیکه

املاك پادشاه معناسنه اولان ملکك جمعی اولدیغنه کوره اما فرشته معناسنه اولان ملکك جمعی اولدیغنه کوره معنی ودخی هر بر ملکلرسنك تحت لواکده اولوجیدردیمك اولور
صح

ودخی کلّ مخلوقات انبیانك ورا‌سنده وخلفنده اولدیغی حالده بوتقدیرجه
ورانك اصلی وراء ایدی وزن ایچون یاخود حمزه قراٸتی اوزره وقفده همزه‌سی
حذف اولندی بزم واقف اولدیغمز نسخه ذکر ایتدیکمز وجه اوزره در

بیان مفردات بیت واعرابه

والانبیاء قولنده واو تفصیلیه کچدی مبتدادر لام تعریف استغراق ایچون وکلّ
قولنده واو عاطفه اولوب کل قولنی الانبیاء اوزرینه عطف ایدر ما موصول
یاخود موصوف خلق ماضی مجهول صله‌سی یاخود صفتی تحتنده‌کی ضمیر مایه راجع
الوری مخلوق معناسنه کل قولندن بدل الکل اولور فائدهٔ اتباعی یا تأکید اوله
یا وزن ایچون اوله شوده ممکن که الوری قولنك اصلی الوراء اوله مد ایله وزن
ایچون یاخود وقف حمزه قاعده‌سی اوزره همزه‌سی حذف اولنمش اوله وراء بحسب
اللغه خلف وامام معناسنه کلور اضداددن اوله‌رق یالکز امام معناسنی
مراد ایدرسك دیمك اولورکه انبیاء عظامك امامنده یعنی اوکونده خلق اولنان
هر بر خلق واکر خلف معناسی مراد اولنورسه دیمك اولورکه انبیاء عظامك
خلفنده یعنی اردنده که کندیلرندن صکره کلان خلقك کلیسی دیمك اولور
بو ایکی تقدیره کوره ده عموم مخلوقات اولنمق لازم کلور مع هذا حدیث شریفده کی
من الفاظ عمومدندر پس معنی قاصر اولور اولاسی عموم مجاز طریقیله
ورانك ایکی معناسنی بله مراد ایده‌رزکه امام وخلف بوتقدیرجه دیمك اولورکه

الورینك لام تعریفی مضاف الیهدن عوضدر دیمك اولورکه انبیاء عظامك ورا‌سنده خلق اولنان مخلوقاتك کلیسی تحت لواکده در مصحح

انبیاء عظام حضراتنك اوکلرنده وآردلرنده کلان وکلمش مخلوقاتك کلیسی تحت
لواکده در بوتقدیرجه الوری خلق فعلنك ظرفی اولور والرّسل قولنده سینی
سکون ایله اوقومه‌لی وزن ایچون رسل رسولك جمعیدر انبیا نبینك جمعی اولدیغی
کبی نبی نبأدندر خبر معناسنه یاخود نبوه‌دندر ارتفاع معناسنه رسولدن
اعمدر تبلیغ ایله امر اولنورسه رسول اولنمزسه نبیدر تعریفنه نظرله زیرا
تعریفی انسان بعثه الله تعالی الی الخلق لتبلیغ الاحکام اکر تبلیغ ایله امر اولنمزسه
یالکز نبیدر نتکم علی القاری مرحوم بوبله‌جه تحقیق ایتدی والاملاك قولنده
واو عاطفه یا قریبنه یا بعیدنه املاك پادشاه معناسنه اولان ملکك جمعیدر
تحت اسفل معناسنه الانبیاء وما عطف علیهی مبتدا‌سنك خبریدر کائنون
تحت لواك دیمکدر بوتقدیرجه ظرف مستقر اولور لوا همزه‌سنك حذفیله
کاف خطابه مضافدر لواء علم که سنجاق دیمك اولور بو لوادن مراد
فخر کائنات حضرتلرینك لواء الحمد اسمیله مسمّی اولان لوالریدرکه
ارض محشره کتورلجکدر لواکاده الف الف اشباعدر کچنلر کبی

املاك ملکك جمعی اولدیغی کبی ملوکك جمعی اوله‌رق ملوك معناسنه‌در منه

بیان تقطیع بیت

وَالْاَنْبِیَا مستفعلن وَکُلْ مَا متفاعلن خُلِقَ الْوَرٰی متفاعلن
وَالرُّسُلُ وَالْ مستفعلن اَمْلَاكُ تَحْ ❊ مستفعلتن لِوَاکَا فعلاتن

بو بنده مصرع اوّلك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در

معجزاتک عاجز ایدی اهل فصاحت اهلینی   فضلکده یوقدر نهایت فرض اولنمز انتها

ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

لَكَ مُعْجِزَاتٌ أَعْجَزَتْ كُلَّ الْوَرَى ❁ وَفَضَائِلٌ جَلَّتْ فَلَيْسَ تُحَاكَا

بیان معانی بیت

یا سیّد السّادات سنك ایچون معجزه‌لر واردر که مخلوقاتك کلیسنی عاجز قیلدی یعنی او معجزه‌لرك مثللرینی کتورمیه قدرتلری اولمه‌دی ودخی سنك ایچون جلیله وعظیمه فضیلتلر واردر پس کل مخلوقات سنك مثلك وشبیهك اولمدی ودخی اولمز سن اویله بر جلیل القدر رسول عظیم سن فخر کائنات حضرتلرینك اعظم معجزاتی قرآن عظیم الشانکه فصحاء عدنان وبلغاء قحطان اجتماع ایتدیلر سور قرآنیه دن اقصر سوره سنه نظیره کتوره‌مدیلر وانشقاق قمر کبیکه انبیا عظامدن هیچ برینه میسّر اولمدی معجزات تفصیلی شفاء شریفده وغیریده بیان اولنمشدر فضائلدن مراد شمائل شریفه‌لریدر تفصیلی شمائل ترمذیده وغیریده بو مقامده شارح دیرکه تحاکا اوقنمه‌لی محاکاتدن فعل مضارع مجهولدر حکایه معناسنه اوله‌رق معنی دیمك اولورکه فلا تُعَدُّ فی الحکایة عددها اونیه دیدی اوشارح ابیاتك کلیسنده کافلر خطاب ایچوندر الا بو کاف ودخی بیت آتی ادراکاده بو ایکی کافلر اصل کلمه دندر کرچه احتمالی وار اما بزم ویردیکمز معنالره کوره بو ایکی کاف دخی خطاب ایچون اولور مطالعهٔ منصفه رجا ایدرم

بیان مفردات بیت واعرابه

لك ظرف مستقر مقدم خبر ضرورت وزندن ماعدا اول وجهله اولان معجزات رسول اکرم حضرتلرینه حصرینی افاده ایچوندرکه جمله‌دن اعظمی قرآن کریم وانشقاق قمر ونبع الماء من بین الاصابع وغیری کبیکه سائر انبیاء عظام حضراتنه میسّر اولمدی معجزات قولی مؤخر مبتدا جمله‌سی حذف عاطفله یا قریبنه ویا بعیدینه معطوفدر هر حالده یا سیّد السّادات اولنده معتبردر اعجزت افعال بابندن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضمیری هی معجزاته راجعدر جمله‌سی معجزات قولنه صفت اولور کلّ الوری اعجزت قولنك مفعولی الوری مخلوق معناسنه کاتر لام تعریف عهد ایچوندر مخلوق ایچندن انس وجن دیمکدر وفضائل معجزات اوزرینه معطوفدر لك اولنده معتبردر ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی فضیلةنك جمعیدر جلّت عظمت معناسنه فعل ماضی تحتنده‌کی فاعل ضمیری فضائله راجعدر صفتی اولور فلیس ده فا شرط محذوفه جوابدر تقدیری سنك ایچون اول وجهله معجزات وفضائل اولدیسه دیمك اولور لیس افعال ناقصه‌دن تحتنده اسمی هو کلّ الوری قولنه راجعدر تحاکا ناقص واویدن فعل ماضی تحا یحو نحوا بابندن فاعلینه کلّ الوری یه راجعدر جمله‌سی لیسنك خبر منصوبی لیس اسمیله وخبریله جمله‌سی او محذوف اولان شرطك جوابیدر کاف تحانك مفعولی الف الف اطلاقدر نحودن مراد بو مقامده مِثْل وشِبْه معناسیدر

بيان تقطيع بيت

لَكَ مُعْجِزَاً مفاعلن تٌ اَعْجَزَتْ مستفعلن كُلَّ الْوَرٰى مُسْتَفْعِلُن

وَفَضَائِلٌ متفاعلن جَلَّتْ فَلَىْ مستفعلن سَ نَحْاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولينك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وعروضى اصل اوزره سالمه اولوب اولينه زحاف اوغرامشدر ومصرع ثانينك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وضربى اصل اوزره مقطوعدر وفضائل قولى هر نقدر غير منصرف صيغهٔ منتهى جموع علتيله ايكن بو بيتده ضرورت وزن ايچون منصرف قيلندى

نَطَقَ الطَّعَامُ بِسَمِّهِ لَكَ مُعْلِنًا ∴ وَالضَّبُّ قَدْ لَبَّاكَ حِينَ لَقَاكَا

بيان معانى بيت

ياسيد السادات طعام مسموم اولديغنى سكا سويلدى واراده حاضر اولان صحابهٔ كرامه اعلان واظهار وآشكاره ايديجى اولديغى حالده ودخى ضب كه كلركيده كلر تعبير ايتدكلرى حيواندر يا رسول الله سكا لبيك وسعديك يا زين من وافى القيمه ديه رك جواب ويردى سكا ملاقى اولوب حضور سعادتكده اولديغى وقتده طعامك سمى نطق ايلديكى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفاء شريفك اوتوز فصل اوزره اولان قسم اولك باب رابعندن يكرمينجى فصلنده بيورركه سندات حذف اولنه رق نصكره ابى هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه بر يهوديه كه اسمى زينب اخت عبد الله بن سلام در خيبر غزاسى

مطلب بيان معجزات رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم

اثناسنده نبى محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بر بريان وكباب اولنمش قيون هديه ايلديكه اول قيون كبابنه زهر قومشيدى رسول الله صلى الله عليه وسلم واول راده حاضر اولان قوم وصحابهٔ كرام اول كبابدن يديلر فخر كائنات حضرتلرى اى صحابه اللريكزى اندن قالديرك يمه كز زيرا اول كباب اولنمش قيون بكا خبر ويرديكه كندى زهرليدر عقيبنده اتك اكلندن بشر بن براء وفات ايلدى ديديلكه فى الحال وفات ايلدى ودخى ديندلكه زهرك وجعى لازم اولدى حتى برسنه صكره وفات ايلدى وقضيهٔ خيبر تاريخ هجرتدن يدنجى سنه نك اولنده اولدى ياخود النبحى سنه نك آخرنده اولدى نبى محترم صلى الله عليه وسلم بيورديكه اى يهوديه بو كا زهر قتماغه نه شى سنى تحمل ايتدى يهوديه ديديكه تحقيقا اگر سن نبى ايسك بنم ايشلديكم شى سكا ضرر ويرمز واگر پادشاه ايسك بن ناسه راحت ويرمش اولوردم ابو هريره رضى الله عنه بيوردى رسول الله صلى الله عليه وسلم اول يهوديه نك قتل ايله امر بيوردى قتل اولندى بو قصه ده محل استشهاد اولميه اولان شاة مشويه نك رسول اكرم حضرتلرينه زهرلى اولديغنى خبر ويرديكى بو قصه نك تفصيلى فصل مزبورده ومواهب لدنيه ده وغيرى سيرده در ضبك نطقى قصه سى شفاء شريفده ومواهب وغيرى كتب حديثده وسيرده يازدقلرى بيان ايتدكلرى اوزره عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه تحقيقا رسول الله صلى الله عليه وسلم اصحابندن بر جماعت ايله

كما قال عمر رضى الله عنه فى كلام بكى به النبى صلى الله عليه وسلم حين الوفات بابى انت وامى يا رسول الله لئن كان عيسى بن مريم عليهما السلام اعطاه الله تعالى احياء الموتى فاذا باعجب من الشاة حين كلمك وهى مسمومة فقالت لا تاكلنى فانى مسمومة كذا قال الخفاجى

بر محفل و مجتمعده اولدی اول وقتده بر اعرابی کلدی و اعرابی تحقیق بر ضب صید
ایتدیکی حالده امدی اول اعرابی بو محفلده اولان بو ذات مکرّم کیمدر دیدی اول اراده
اولان صحابهٔ کرام نبی الله در دیدیلر امدی اعرابی لات و عزایه قسم ایدرمکه
بن سنك نبوّت و رسالتکه ایمان اینمه دم بو ضب ایمان ایدنجیه قدر دیدی و ضبی
نبیّ محترم حضرتلرینك اوکنه براقدی امدی نبیّ محترم صلّی الله علیه وسلّم
حضرتلری یا ضب دیو ندا بیوردیلر عقیبنده ضب لسان فصیح ایله که
او اراده حاضر اولان ذوات کرام انی ایشتدیلر لبّیك و سعدیك یا زین من
وافی لقیمة دیو نبیّ محترم حضرتلرینه جواب ویردی نبیّ کریم حضرتلری
کیمه عبادت ایدرسك بیوردیلر ضب دیدیکه شول ذات اجلّ و اعلایه
عبادت ایدرمکه عرشی سماده در و سلطانی یرده در و سبیلی
دکزده در و رحمتی جنتده در و عقابی نارده در نبیّ معظّم حضرتلری
سعادت ایله بیوردیلرکه بن کیمم ضب دیدیکه سن ربّ العالمینك رسولیسك
و خاتم النبیّین سك و تحقیقا سنی تصدیق ایدن فوز و نجات بولدی و تحقیقا
سنی تکذیب ایدن عاصی ولوب خائب و خاسر اولدی پس اول اعرابی اسلامه کلدی
و دخی تفصیلی شفاء شریف شرحی علی القاری و شهاب خفاجیده در

بیان مفردات بیت و اعرابه

نطق فعل ماضی تکلّم معناسنه حرف و صوت ایله سویلدی دیمك اولور

موافق نصّ ضرور ولمز وکلك دیزین یزن معنا سنه مصحح

الطعامده لام تعریف عهد خارجی ایچوندر معهودکه شاة مشویّهٔ مسمومه درکه
اهل علم عندنده معهوددر ذکرینك سبقی لازم دکلدر خرج الامیرده اولدیغی کبی
الطعام نطق نك فاعلیدر سم زهرلك اسمیدر سم زهر قاتلدر سنداقلیمنده
هلاهل شهرنده بتر بر درلی زهر واردرکه انسان و حیوان انی یدیکی ساعت
هلاك اولور انکچون نسبت ایدوب زهر قاتل و سمّ هلاهل دیرلر قالوا السّم
فی الدرجة الرّابعة من الضّرر وهی مرتبة الافساد والاهلاك فیحرم اکله
و ابکاله لاحد من المخلوقین الّا ان یکون مستحقا للقتل ذکر فی باب القتل فی جنایات
الخانیة لو سقاه سمّا حتّی مات فهو علی وجهین ان دفع الیه السّم حتّی اکل ولم یعلم
به فمات فلا قصاص فیه ولا دیة ویحبس ویعزّر ولو اوجره ایجارا یجب الدیة
علی عاقلته وان دفع الیه شربة فیها سمّ فشربه ومات لا یجب الدیة لانه شرب
باختیاره الّا ان الدّافع خدعه فلا یجب فیه الّا التعزیر والاستغفار یاخود
سم مصدر بمعنی فاعل اوله دیمك اولورکه سم ایجی اولدیغی سویلدی یاخود
مصدر بمعنی المفعول اوله دیمك اولورکه کندنه سم قاتلوب مسموم اولدیغنی
سویلدی لك قولنده لام جارّه دخی نطق به متعلّقدر یاخود بسمه به متعلق
صفت اوله رق دیمك اولورکه سنك ایچون اولان سمّی طعام سویلدی معلناً
فاعلدن حالدر یاخود کاف خطابدن حالدر ظنّ غالب اولی اولانده بودر
والضّب الطّعام اوزرینه معطوفدر قد لبّاك الضب دن حالدر زیرا

ایجار جوزدندر اجردن دکل
جور ایجار اغزه دوکك مصحح

اوفاعيدر نطق نك اوزرينه عطفله محتملدركه والضب ده واو ابتدائيه اوله
والضب مبتدا قد لبالك خبری اولوب نطق جمله سی اوزرينه معطوفا اوله
حين لقاكا كاف خطابه اضافتله قدلبالك نك ظرف زمانی نطقونك ظرف زمانی اولمق
دخی ممكن لكن يالكز الضب قولنه قيداولەرق لقا لامك ضمیله والفك قصريله
بولشمق معناسنه كرچه لقه لامك كسريله ومدله بولشمق معناسنه دربويله اوقونسه
وزن ايچون قصرايتدك ديمه لی نه حاجت كالا ملك ضميله وقصرايله اوقور ز

بومقامده شارح حين لقاكا قولنده برمخالف شی سويلدی يديكه لقا فعل ماضيدر مع هذا بوماده باب رابعدن كلور معلوم اولديكه لغته مراجعت ايتمامش منه

بيان تقطيعات بيت

نَطَقَ الطَّغَا منفاعلن مُ بِسَمِّهِ منفاعلن لَكَ مُغْلِنًا متفاعلن
وَالضَّبُّ قَدْ مستفعلن لَبَّاكَ حِي مستفعلن نَ لُقَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی وثانيسی سالملر وعروضی اصل اوزره سالمه و
مصرع ثانيسنك جزء اولی وثانيسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَالذِّئْبُ جَاءَكَ وَالْغَزَالَةُ قَدْ أَتَتْ	بِكَ تَسْتَجِيرُ وَتَحْتَمِي بِحِمَاكَا

من معجزاته صلی الله عليه وسلم

بيان معانی بيت

ودخی يا سيد السادات سنك معجزات باهراتكدن سكا قوردك خبری كلدی ودخی
برديشی كيك تحقيقا كلدی سنكا قورتلك طلب ايدیجی اولديغی حالده و
سندن مدد ويردم طلب ايدیجی اولديغی حالده ودخی سنك حمايه وحفظكله
احتما وقوريجی اولديغی حالده ذئبك خبری كلمسی قصه سی شفاء شريفده

بيان

بيان اولنديغی اوزره امام احمد وامام بزار وامام بيهقی ابی سعيد الخدری
رضی الله عنهدن روايت ايتديلر كه ابو سعيد الخدری روايت ايلديكه بركسه
قيون كودركن برقورد كلوب برقيون قاپدی اول كمسه قورتدن قيونی قورتاروب
قورت ايله قيون اراسنده طوردی قورت فصيح لسان ايله سويليوب ديديكه
يا چوبان سن الله تعالی دن قورقمزميسك بو قيون بنم رزقمدر حق تعالی شو قيونی
بكا رزق ويردی سن بنم رزقمه مانع اولورسن اول چوبان تعجب ايدوب قورت
انسان كبی سويليوردیدی قورت سويليوب ديديكه يا چوبان آگاه اول كه بوندن
اعجب نسنه سكا سويليه يم شوار اكزده اولان محمد عليه السلام حق رسولدركه
خلقه كچمشده بيلمدككزی خبرلری بيان ايدر چوبان فی الحال رسول كائنات
صلی الله عليه وسلمك حضور سعادتلرينه كلوب كنديسيله قورت اراسنده
اولان ماجرايی وقوردك كلامنی خبر ويردكده رسول الله صلی الله عليه وسلم
بيورديكه ای چوبان قالق حاضرين وغائبينه خبر وير بوندنصكره نبی
عليه السلام بيورديلركه راعی كرچك سويلدی وحيوانلرك انسان كبی
سويلمه سی قيامت علامتلرندندر غزاله نك قصه سی شفاء شريفده بيان
اولنديغی اوزره امام طبرانی وامام بيهقی روايت ايتديلر ازواج طاهراتدن
ام سلمه رضی الله عنهادن ام سلمه بيورديكه نبی محترم صلی الله عليه وسلم
برصحراده اولدی برديشی كيك نبی محترم حضرتلرينه ندا ايلدی يعنی بركلام ايله

اوصحرا مدينه منوره يه ايكی قوناق محلده در اول محلده مسجد الغزالة نامنده برمسجد ده واردر
الآن خراب وبو معجزه باهره اولمقامده اولديغندن مسجد الغزاله دينلدی منه

سویلدیکه اواراده اولان ناسی اشندی لسان حال ایله دکل رسولمزا کا
التفات بیورب نظر ایدیلرکه اول کیك باغلو یاننده بر اعرابی ویوبور فخر کائنات
حضرتلری حاجتك ندر بیوردیلر اول کیك دیدیکه بنی شو اویوبان اعرابی صید
ایدوب طوندی شوجلده بنم ایکی یاورم وار بنم باغمی چوزوب قویویرو دایم انلره
امزره یم وکله یم فخر کائنات حضرتلری کرچك کلورمیسك دیدکده کیك
دیدیکه نعم کلورم بر روایتده نبی علیه السلام بیوردیکه قورقارمکه
رجوع ایدوب کلمزسك کیك دیدیکه اکر رجوع ایدوب کلمزسم بن ربا اکل ایدنلردن
شرلی اولایم ودخی صلوة عشانی قیلمیوب ویو یاندن شرلی اولایم ودخی
سنك اسم شریفکی ایشدوب سنك اوزریکه صلوة ایتمیندن شرلی
اولایم پس نبی علیه السلام کیکك باغنی چوزدی وکیك کندی ورجوع
ایدوب کلدی نبی محترم حضرتلری اول کیکی ینه باغلدی اولکی کبی همان اول
اعرابی اویاندی ودخی دیدیکه یارسول الله سنکیچون حاجت وارمیدر
نبی محترم حضرتلری بیوردیکه بو کیکی قویویر پس اعرابی دخی کیکی قویویردی امدی کیك
باغدن چیقوب صحراده سکردوب کیدرکن اشهدان لا اله الا الله وانك رسول الله دیر ایدی

بیان مفردات بیت واعرابه

والذئب قولنده واو عاطفه قریب اولان نطق اوزرینه یاخود بعید اولان
جثنك اوزرینه تنکیر بیت سابقلرده کچدی الذئب مبتدا لام عهد ذهنی ایچون

برقورت دیمك اولور یاخود عهد خارجی ایچون اولور که نبی علیه السلامه خبری
کلان قورت دیمك اولور معروف ولد یغندن لفظا سبقی لازم دکلدر جاءك
فعل ومفعول فاعلی تحته هو الذئب قولنه راجعدر حذف مضاف ایله استخدام
مقوله سندن اولور جمله سی مبتدانك خبریدر دیمك اولورکه ذئبك خبری
سکا کلدی والغزالة الذئب اوزرینه معطوف لامی الذئب قولنك لامی کبیدر
مبتدا خبری قدانت جمله سی انتك تقدیرنده مفعول محذوف بك تستجیر قولنه
متعلق تستجیر انت فعلنك ذئبه راجع ضمیر فاعلندن حال استجار خلاص
طلب اتمك اجوف واوی اولان استجار یستجیرکه ثلاثی سی جار یجوردر
استأجر یستأجردن دکل که ثلاثی سی اجر یاجردر باب اولدن
وثانیدن مهموز الفا در وتحتمی انك اوزرینه معطوف احتما قورنمق
بحماده باتحتمی یه متعلق حما حفظ معناسنه کاف خطابه مضاف الف اطلاق

بیان تقطیعات بیت

وَالذِّئْبُ جا مستفعلن ءَ لَكَ وَالْغَزَا متفاعلن لَةُ قَدْ اَنْتَ متفاعلن	
بِكَ تَسْتَجِي متفاعلن رُ وَتَحْتَمِي متفاعلن بِحِمَاكَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در
ودخی مصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَكَذَا الْوُحُوشُ اَتَتْ اِلَيْكَ وَسَلَّمَتْ	وَشَكَى الْبَعِيرُ اِلَيْكَ حِينَ رَاٰكَا

یعنی ممنوع اولان نسنه که اکا قویب اولمغه رخصت اولمیه قوری معناسنه
حفظ معناسی لازمیدر قورق معناسی مراد اولورسه مراد فخر
کائنات حضرتلرینك یالواسی کجهددر یاشفاعتیدر الف ایله یازلمه سی
اضافتی سببیله در منه

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

ودخی یا سید السادات کیك سكا كلديكی كبی حیوانات وحشیه سكا كلديلر وسكا
سلام ويروب السلام علیك یا رسول الله دیدیلر ودخی دوه سنی كورد وكی
وقده سكا شكايت ايلدی وحوش كلوب سلام ويرديكی قصه سی قاضی عياض
رحمه الله تعالى بيوردكه روایت اولندی عضباء قصه سنده دخی نبی محترم صلی
الله علیه وسلم حضرتلرینه اوعضبانك سويلمه سی واوعضبانك نبی علیه السلام
نفسنی وذاتنی وحالاتنی تعريفی وتازه اوتلك اوعضبانك انى اوتلمه سنده سرعت
وعجله سی ووحوشك اوعضبادن تجنب ومباعده سی واول وحوشك عضبايه
نداسی كه سن محمد علیه السلام ايچونسك وتحقيق اوعضبايمه دی وايچه دی
رسول الله علیه السلام وفات ايتدكدنصكره حتى اولدی يعنى بو قصه لر روايت
اولندی اول قصه لری اسفراينى ذكر ايلدی على القاری مرحوم شارح
تلمسانينك ذكر ايتديكی وجه اوزره قصه يی نقل ايدر ابن عباس رضی الله عنهما
حكايت ايتديكه تحقيق نبی محترم صلی الله علیه وسلم بركيجه ايچنده چيقدی
ودخی بر دیشی دوه اولنك ايچنده چوكمش دورديور وقتاكم رسولمز علیه السلام
اول ناقه يه مرور ايلدی ناقه السلام علیك يا نبی الله يا زين القيمة يا رسول
رب العالمين ديدی پس نبی علیه السلام اول ناقه يه التفات ايلدی وبيوردی
وعلیك السلام امدی ناقه ديديكه يا رسول الله بن قريشدن بررجلك

بو عضبايه وحشی دينلمسی صاحبی عضبدن قاچوب صحراده واقع اولمه سيدر بناء علیه بو قصه مصرع اوله قصه اولمغه صالحه اولديكی كرمه سائر وحوش دخی نبی علیه السلام كلمسی واردر لكن سلام ويرمسنه مطلع اولمدق منه

يقال ان هذه العضباء لم تاكل بعد وفات رسول الله صلى الله عليه وسلم ولم تشرب حتى ماتت منه

مالی يدم اوردجله اعضب دينلر ايدی بن اندن قاچدم بر صحراده واقع اولدم
امدی كيجه اولدی بر تيجی حيوانلر بنی محارسه ومحافظه ايتديلر وانلرك بعضيسی
بعضيسنه اول ناقه يه سز اذيت ايدوب تلف ايتميوك زيرا اول ناقه محمد
علیه السلامك بنكيدر ديوندا ايتديلر امدی صباح اولدی بن اوتلمه مراد
ايلدم هر بر اوغ بكاندا ايلديكه كل بندن اوتله كل بندن اوتله ديوزبر التحقيق
سن محمد علیه السلامك بنكی سين حتى بن بو اراده واقع اولدم امدی نبی
علیه السلام اكا عضبا تسميه بيورب صاحبنك اسميكه اعضبدر او اسمدن
اكا اسم مشتق بيوردی بوندنصكره ناقه يا رسول الله تحقيق بنم ايچون سكا
بر حاجتم وار ديدی بنی محترم بيوردی وحاجت نه در ناقه ديديكه
يا رسول الله الله تعالى دن سؤال ايله كه جنتده بنی سنك بينكلركدن قيلسون
دنياده بنی سنك بنكك قيلديغی كبی نبی علیه السلام مطلوبنی قضا ايلدم
بيوردی بو بابده حيوانات عجمك رسول اكرم حضرتلرینه كلامی وسلامی
بلكه سجده ايتمه سی كتب احاديث وسيرده بيان اولنمشدر بعيرك شكايتی
قصه سی ينه شفاء شريفده سند حسن ايله امام بزار روايتيله ابو هريره
رضی الله عنه روايت ايلديكه نبی محترم صلی الله علیه وسلم بر بستانه داخل
اولدی امدی بر دوه كلدی ونبی علیه السلامه سجده ايلدی ابو بكر
الصديق رضی الله عنه بيورديكه بو بهيمه عاقله دكل ايكن سكا سجده ايلدی

عضباء عينك فتحی وضادك سكونيله والف ممدوده ايله شول ناقه يه ديرلركه قولاغی يارلمش اوله مشقوقة الاذن معناسنه وقولاغی يارلمش قيونه دخی ديرلر اما رسول اكرم صلی الله علیه وسلمك ناقه سنه عضبا ديدكلری لقب اولديغنه بناء در قولاغی يارلمش اولديغنه بناء دكلدر منه

يارسول الله بز عاقللرز امدى بز سكا سجده ايتمكلكه احق واليقز رسول
اكرم حضرتلرى بيورديكه بشر ايچون بشره سجده ايتمك صالح وصحيح اولماز
اكر بشرك بشره سجده سى صالح اولسه مرأيه امر ايدردمكه زوجنه سجده
ايليه زوج ايچون زوجه اوزرينه اولان حقدن ايچون ودخى ابى هريره
رضى الله عنه نك بعير حقنده حديثى مثللى ثعلبة بن ابى مالكدن وجابر بن
عبدالله دن ويَعلى بنِ مُرَّه دن وعبدالله بن جعفردن روايت اولندى ودخى
ابوهريره رضى الله عنه بيوردى ودخى اوبستانه بر كمسه داخل اولمدى الا اوُل
دوه اكا حمله ايلدى وصالدى پس وقتا كم نبى صلى الله عليه وسلم انك اوزرينه
داخل اولدى دَوَه يى دعوت ايلدى امدى دوه دوُداغنى يراوزرينه قودى
ورسولمز اوكنده چوكدى امدى نبى عليه السلام دوه نك باشنه يولارينى
قودى وبيوردى كوك ايله ير اراسنده بر شى يوقدر الا اوشى بيلور كه تحقيق بن
الله تعالى نك رسوليم الا جن ايله انسك عاصيلرى دكلَ ودخى بومروى مثللى
بعينه عبدالله ابن اَبى اَوَفى دن روايت اولندى ودخى خبر آخرده دَوَه حديثنده
تحقيق نبى صلى الله عليه وسلم اول اراده اولان خلقه دَوَه نك حالندن سؤال ايلدى
انلر دخى خبر ويرديلر كه تحقيق انلر دوه نك ذبحنى مراد ايتديلر
وبر روايتده نبى عليه السلام انلره بيورديكه عَمَلك چوقلغندن واوتك
آزلغندن شكايت ايدر وبر روايتده دَوَه بكا شكايت ايدر كه تحقيق سز انى

ذبح

ذبح مراد ايدرسكز دوه نك كوچكلكندن برى مشقتلى عملده استعمال ايتديككزدن
صكره امدى انلر ديديلر كه بلى او بله ايتدك انلرك مراد ايتدكلرى جزا
سنه كتو اولدى وبو حديث شريفى امام طبرانى وابن ماجه سننده ذات
الرقاع غزوه سنده جابر وتميم الدارى رضى الله عنهمادن تخريج ايتديلر

بيان مفردات بيت واعرابها

وكذاده واو عاطفه معطوف عليه معلوم كذا اسم اشارت مشار اليه كيكك
كلمسى انت فعلنه متعلق كيك كلديكى كبى ديمك اولور الوحوش مبتدا
لامى عهد ذهنى ايچون عهد خارجى اولمق دخى ممكن وحوش وحشك جمعى
اهلى وانسى نك مقابلى انت فعل ماضى مفرد مؤنث غائبه تحتنده هى ضميرى
الوحوشه راجع خبرى اليك انت فعلنه متعلق وسلّمت فعل وفاعل
انت اوزرينه معطوف وشكى البعير فعل وفاعلى كذا الوحوش جمله سى
اوزرينه معطوف وكذا الوحوش ده اولان واوك مدخولى اولور پس ياسيد
السادات اولنده معتبر اولور بعير دوه جنسنه دينور ذكورينه واناثينه شامل
انسان كبى اليك شكى فعلنه متعلق حين شكى نك ظرف زمانى رأى فعلنه
مضاف رأى رؤيتدن كوز ايله كورمك كاف مفعولى الف الف اشيا عدد

بيان تقطيعات بيت

وَكَذَا الْوُحُو متفاعلن شُ اَتَتْ اَلَىْ متفاعلن لَكَ وَسَلَّمَتْ متفاعلن

انت اوزرينه معطوف اولنمغه
ديمك اولور كه ذئب سكا كلديكى
كبى بعير دخى شكايت ايتدى ديمك
اولور مسندلرده توافق ايلنمز

وَشَكَى اَلْبَعِي مُتَفَاعِلُن رُ اِلَيْكَ بِجِي مُتَفَاعِلُن دَرًا كَا فَعِلَاتُن

بو بيتك مصرع اولنك وثانيسنك جزء اولو ثانيلرى سالملردر وعرضى اصل اوزره سالم وضربى اصل اوزره مقطوعدر

وَدَعَوْتَ اَشْجَارًا اَتَتْكَ مُطِيعَةً	وَسَعَتْ اِلَيْكَ مُجِيبَةً لِنِدَاكَا

مطلب من معجزاته صلى الله عليه وسلم

ودخى يا سيد السادات سن اغجلرى دعوت ايلدك دعوتك عقبنده اول اغجلر سكا مُطِيعلر اولدقلرى حالده كلديلر ودخى سنك حضور شريفكه سعى ايدوب عجله ايديلر سنك نداكه اجابت ايديجى اولدقلرى حالده نبى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك اغاجلرى دعوتى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفا شريفك قسم اولنك باب رابعنك اون التنجى فصلنده بيان و روايت ايلديكى اوزره بعد حذف الاسانيد عبد الله بن عمر رضى الله عنهمادن روايت اولنديكه ابن عمر حضرتلرى بيوردیكه بزكه معاشر صحابى يز رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلريله بر سفرده اولدق رسول الله عليه السلامه بر اعرابى يقين كلدى امدى رسول عليه السلام يا اعرابى نره يى مراد ايدوب كيدرسك بيوردى اول اعرابى ديديكه اهلمى مراد ايدوب كيدرم رسول عليه السلام بيوردیكه سنك ايچون اهلكدن خيرلى يه ميل و رغبت وارميدر اعرابى ديديكه اوخير نه در رسول عليه السلام سعادتله بيورديكه سنك شهادت ايتمكدركه ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله اعرابى ديديكه

سنك بو ديديكك توحيد و رسالت دعوالك اوزرينه سنك ايچون كم شهادت ايدر رسول الله عليه السلام بيوردیكه بو اولو ديكلو اغاج ديديكمه شهادت ايدر حال بوكيم اول اغاج واديڭ طرفنده ايدى امدى اول اغاج مجرد رسول الله عليه السلامك بو اغاج حقيقة اسلامه شهادت ايدر ديمه سيله اقبال ايدوب يعنى رسول اكرم حضرتلرينك حضور پر انورلرينه كلمه يه باشلدى يرى يارار اولديغى حالده حتى رسول كبريا حضرتلرينك حضور انورلرنده طوردى امدى نبى محترم حضرتلرى اوچ كره اول اغاجدن الله تعالى نك واحد اولوب شريكى اولمديغنه وكنديلرى الله تعالى نك عبدى و رسولى اولديغنه شهادت ايتمه سنى طلب ايلدى امدى اول اغاج اوچ كره شهادت ايتديكه الله تعالى واحددر شريكى يوقدر و رسول عليه السلام الله تعالى نك عبديدر و رسوليدر بوندنصكره اول اغاج اول اولديغى يره كتدى ودخى بُرَيْدَةُ بْنُ الْحُصَيْبِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ دن امام بزار روايتيله روايت اولنديكه بريده حضرتلرى ديديكه بر اعرابى نبى صلى الله عليه وسلمدن صدق رسالتنه داله بر معجزه استدى نبى عليه السلام بيورديكه شو اغاجه ديكه رسول الله سنى دعوت ايدوب كلسن دير بريده رضى الله عنه ديديكه وقتاكم اول اعرابى اول اغاجه رسول الله سنى دعوت ايدر ديدى پس اول اغاج صاغندن و صولندن و اوكندن و اردندن ميل ايدوب صاللندى كوكنه متعلقه اولان طمرلرى كسلدى بوندنصكره

بری یارر اولدیغی حالده طمرلنجکر اولدیغی حالده توزلنمش اولدیغی حالده
کلدی حتی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اوکلرنده طوردی
وعقبنده السلام علیک یارسول الله دیدی اعرابی دیدیکه اول اغاجه
امرایله بتدیکی یرکنسون امدی اول اغاج یرینه کتدی طمرلرینی اوله
یوقصارقندی وصالدی وطوغرلدی طوردی امدی اعرابی دیدیکه
بکا اذن ویرسکا سجده ایدهیم رسول علیه السلام بیوردیکه برکمسه نک
برکمسه یه سجده اتمه سیله امر اتسم مرأتک زوجنه سجده اتمه سیله امر
ایدردم اعرابی دیدیکه بکا اذن ویراللریکی وایقلریکی اوپه یم پس رسول علیه السلام
اذن ویردی اعرابی اوپدی بوقصه لره مناسب قصه لر دخی وادر

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعوت یا قریبنه ویا بعیدنه معطوف هرحالده یا سید السادات اولنده
معتبردر خطاب حبیب اکرم حضرتلرینه در اولکیلرکبی اشجار امفعولی
اتت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده هی اشجاره راجع جمله سی استینافیه
مقام جوابده دیمک اولورکه رسول اکرم اشجاری دعوت ایتدی اول اشجارده اجابت
ایدوب کلدی صفت اولمه سی صحیح اولمز ملاحظه اولنه مطیعة اتت فعلنک فاعلندن
حالدر وسعت اتت اوزرینه معطوف سعی یسعی سعیاً دن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه
تحتنده فاعل ضمیری هی بنه اشجاره راجع الیک سعت فعلنه متعلق کاف خطاب معلوم

مجیبة سعتک فاعلندن حال لنداکاده لام جاره بمجیبة قولنه متعلق ندا نونک
کسریله ومدایله اواز وصوت معناسنه وجاغرمق معناسنه ده کلور بومقامده
مراد جاغرمق معناسیدر کاف خطاب مضاف الیهیدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ اَشْ متفاعلن جارًا اَتَتْ مستفعلن لَ مُطِیعَةً متفاعلن	وَسَعَتْ اِلَیْ متفاعلن لَ مُجِیبَةً متفاعلن لِنِدَاکَا فعلاتن

بوبیتک مصرع اولنک جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنک جزء اولی وثانیسی سالمدر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَلَهُ فَاضَ بِرَاحَتَیْکَ وَسَبَّحَتْ جُمُّ الْحَصَی بِالْفَضْلِ فِی یُمْنَاکَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنک معجزات باهراتکدن صوسنک مبارک اوچلریکو
اوصوقانی اوزرینه وضعکله مبارک برماقلرک اراسندن طاشوب اقدی
ودخی چوق وفاجق طاشلر سنک یدیمناکده سنک عندالله تعالی فضل وکرامتک
سببیله تسبیح ایلیوب سبحان الله دیدی صویک فیضانی قصه سی شفاء
شریفده قسم اولک باب رابعنک اون اوچنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم
بیوردیکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک مبارک برماقلرینک
اراسندن صویک نبع واقعه سی حدیثنی اصحاب کرامدن برجماعت روایت ایلدی

سن معجزات صلی الله علیه وسلم

انس بن مالك وجابر بن عبدالله وعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهم
و صحابه جماعتندندر اسانیدینی حذفله انس بن مالك رضی الله عنه دن
روایت اولندیکه بن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی کوردم ودخی
صلوة عصرك وقتنده یقین اولمشیدی پس ناس ابدست صوینی استدیلر
و بولمادیلر پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بر صو قابی ایچنده
بر ابدست صوینی کتوردیلر رسول الله علیه السلام شو صو قابنك اغزی اولان
محله مبارك الینی قودی و ناسه امر ایلدی اوصودن ابدست اله لر انس
حضرتلری بیوردیکه بن کوردمکه صو رسول الله علیه السلامك برماقلری
اراسندن قاینیوب قاردی پس ناسك جمیعسی اوصودن ابدست الدیلر
بو حدیث شریفی شیخان وامام مالك موطانده روایت ایتدیلر ودخی نبع
الماء حدیث شریفی شفاء شریفده بر قاج صورتله دخی روایت اولندی حصی نك
تسبیح ایتدیکی قصه سی انس رضی الله عنه بیوردی نبی صلی الله علیه وسلم
اوفاجق طاشلردن بر اوج الدی پس او طاشلر رسول الله علیه السلامك
یدشریفه سنده تسبیح ایلدیلر حتی بز او اوفاق طاشلرك تسبیحلرینی ایشتدك
بوندنصکره ابی بکر رضی الله عنه نك یدینه قودی پس او حصی ینه تسبیح
ایلدیلر اندنصکره بزم اللریمزه قودی او حصی تسبیح ایتمدیلر ودخی انس
حدیثی کبی ابوذر رضی الله عنه روایت ایلدی که اول حصی عمر وعثمان

امام نووی رحمه الله تعالی بیوردیکه
او صوبك قاینمه سنده ایکی قول
واردر بری تحقیق صو نبی علیه
السلامك نفس اصابعندن
چیقردی اکثر علمانك قولی بودر
ایکنجیسی الله تعالی و قاب ایچنده
اولان صویه کثرت ویردی حتی
افندیمز حضرتلرینك بر مقلری
اراسندن فوران ایتدی منه

رضی

رضی الله عنهما اللرنده تسبیح ایتدیلر شهاب خفاجی مرحوم بو حدیث شریفك
عقبنده دیرکه امام بیهقی دلائل نبوت اسمیله مسمی اولان کتابنده دیرکه ابی ذر
رضی الله عنه دن روایت اولنورکه ابوذر حضرتلری دیدیکه بن رسولمز
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك خلوتلرینی ارردم بر کون اول حضرتی خلوتده
کوردم پس خلوتنی غنیمت بولدم حتی انك ایله جلوس ایتدم بر ده ابوبکر
رضی الله عنه کلدی وسلام ویردی اندن رسول الله حضرتلرینك صاغ
طرفنده جلوس ایلدی اندن عمر رضی الله عنه کلدی وسلام ویردی ابی بکر
حضرتلرینك صاغ جانبنده جلوس ایلدی اندنصکره عثمان رضی الله عنه
کلدی وسلام ویردی عمر حضرتلرینك صاغ یاننه جلوس ایتدی رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اوکونده یدی اوفاق طاش واردی رسول الله
علیه السلام اول طاشلری الدی مبارك اوجنه قودی انلر تسبیح ایتدیلر
حتی بز انلر ایچون صوت ایشتدك ارو صوتی کبی اندنصکره اول طاشلری
یره قودی طاشلر دلسز اولدیلر اندنصکره طاشلری الدی وابی بکرك
الینه قودی پس اول طاشلر تسبیح ایتدیلر حتی بز حنین نحل کبی انلر ایچون
حنین ایشتدك اندنصکره ابوبکر رضی الله عنه انلری یره قودی انلر دلسز
اولدیلر اندنصکره رسول علیه السلام انلری الدی عمر حضرتلرینك الینه
قودی اول طاشلر تسبیح ایتدیلر حتی انلر ایچون نحلك حنینی کبی حنین ایشتدك

اندنصکره عمر رضی الله عنه الری یره قودی انلرک حنینی کسلدی اندنصکره
رسول الله حضرتلری ینه حصیلری الدی عثمان رضی الله عنهنک الینه قودی
وطاشلر تسبیح ایندیلر حتی اول طاشلرک ایچون بز حنین نخل کبی حنین اشتدک
اندنصکره عثمان حضرتلری اول طاشلری یره قودی انلرک حنینی کسلدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه اول حصیانک تسبیحی
انلرک یدلرنده خلافة النبوة در ایشته بوبله حافظ ابو القاسم تاریخنده
انس رضی الله عنهدن مُسْنَداً اوله رق بو حدیث شریفی اخراج ایلدی ودخی
ابو القاسم بو حدیث شریفده عثمان رضی الله عنهدنصکره زیاده ایلدی
ودیدی ابوذر روایتیله اندنصکره رسول الله علیه السلام بزم الریمزه
قودی رجلاً رجلاً یعنی هر بریمزک الینه قودی اول حصیاتدن هیچ
بر حصاة تسبیح ایتمدی وبر روایتده الریمزه دوکدی رجلا رجلا الی اخره
شرح جدیده دیدیکه علی رضی الله عنهیی ابوذر حضرتلری ذکر ایتمدی اول
طاشلرک تسبیحلری رسول الله علیه السلامک یدینک غیری یدلرده خلفایه
مخصوص اولورسه علی رضی الله عنهده خلیفه در اوغلی حسن کبی پس
مناسب اولان علی کرم الله وجهه یی ذکر ایتمه لیدی بو سؤالک جوابی علی
رضی الله عنه اول مجلسده حاضر دکلدی یاخود علی حضرتلری انده موجود
ایدی لکن خلافتلری فتنه یه تشدیکندن حصیات مذکوره ید سعادتلرنده

تسبیح

تسبیح ایتمدیلر وبونک مثللی انلرک مقامنه شأن ویرمز انلرک ایچون مقامات
جلیله وفضائل عظیمه اولمه سیله بیله شهاب مرحوم دیرکه ظاهر اولان
تحقق بو واقعه تعدد ایلدکی زیرا ابی ذر رضی الله عنه روایتنده اول مقامده
کندندن غیری یوغیدی صکره صدیق اکبر وعمر الفاروق وعثمان ذو النورین
رضی الله عنهم کلدیلر وبیهقی روایتنده اول مقامه صحابۀ کرامدن بر جماعت
حاضر اولدیلر رجلا رجلا قولی دلالتیله امدی بو ایکی تقدیره کوره
اول صحابۀ کرام ایله علی کرم الله وجهه اولمدی وبو ایکی روایتده اشارت
وار در که علی رضی الله عنهک خلافتی استقلالاً ممتد اولمدی نظر ایدن
و مطالعه ایدن ذوات کرامدن تصحیح واصلاحی رجا اولنور

بیان مفردات بیت واعرابه

الماء فاض مبتدا وخبر جمله سی معطوفات سابقه کبی معطوف لام تعریف عهد
خارجی اولارق نبی علیه السلامک مبارک پرماقلرندن آقان صو فاض فعل
ماضی مفرد غائب تحتنده کی هو مایه راجع فیض صو کثرتندن چاغی کبی
اولوب آقمق براحتیک قولنده با فی معناسنه فاض فعلنه متعلق راحتین
تثنیه صیغه سیله کافه اضافتله نون دوشدی راحه اووج ایچی دیمک
اولور حدیث شریفده رسول الله علیه السلام ید سعادتنی وضع ایتدی
بوندن مستفاد اولان بر النی وضع ایتدی مع هذا بیتده ایکی اوجنی

وضع ایندی هم اولدی جواب حدیث شریفده یده قولنك ضمیره اضافتی
استغراق ایچون اوله معنی المریبی وضع ایندی دیمك اولور بو تقدیره توافق بولنور
وذکر محل ارادهٔ حال اوله رق بر مقلو مراد اولنور بلکه بر مقلرك ارالری مراد
اولنور وسبحت فاض جمله سی اوزرینه معطوف جم الحصی اضافتله فاعلی
جم جوق معناسنه لام تعریف عهد خارجی ایچوندر حَصَی حصانك جمعی او وفاق
طاشلر معناسنه بالفضلده با سببیه سبحت قولنه متعلق فضل شرف وکرامت
معناسنه فی یمناکاده فی سبحت فعلنك ظرفی یُمْنَا اَیْمَنْك مؤنثی موصوفی
محذوف فی یدك الیمنی تقدیرنده دیمك اولور که اول یُمْنَلو وبرکتلو یدکده
حصی تسبیح ایتدیلر کاف خطاب مضاف الیهی الف الف اطلاق

بیان تقطیعات بیت

وَالْمَاءُ فَا مستفعلن ضَ بِرَاحَتَیْ متفاعلن لَوَ سَبَّحَتْ متفاعلن
جَمُّ الْحَصَی مستفعلن بِالْفَضْلِ فِی مستفعلن یُمْنَاکَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره
سالمه در ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل
اوزره مقطوع اولدقدنصکره زحاف ضرب اولوب مضمر اولمشدر

وَعَلَیْكَ ظَلَّتِ الْغَمَامَةُ فِی الْوَرَی	وَالْجِذْعُ حَنَّ اِلَی کَرِیمِ لِقَاکَا

بیان معانی بیت

شارح مرقوم دیرکه نسخه یاالفضل در منادی محذوفدر تقدیری یاذاالفضل در

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

ودخی

ودخی یا سید السادات انجق سنك اوزریکه بلوت کولکه ایلدی مخلوقات ایچنده
ودخی خرما اغاجی سنك کریم اولان حضور سعادتکه فراق وقتنده مشتاق
ومتألم صوتیله صوت ایلدی تظلیل غمامه قصه سی جماعتك روایت
ایلدیکی حادیثك اصحی شرط صحیح اوزره تحقیق ابوطالب رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلریله شامه چقدی قریشدن بر بلوك شیخلر ایله امدی
انلر بحیرا راهبه اوغرادیلر بحیرا عادتك خلافی اوله رق انلره چقدی وانلرك
ارالرینه کیردی حتی رسول الله علیه السلامی دوتدی ودیدیکه
بو سید العالمین در امام بیهقی ورسول رب العالمین زیاده ایلدی بونی
الله تعالی رحمة للعالمین بعث ایلدی قریش دیدیلرکه یا بحیرا نه نسنه سکا بونی
بیلدیردی بحیرا دیدیکه سزلر ثنیه دن کلورکن بر اغاج وبر حجر قالمدی الا
بوکا سجده ایلدی زیرا انلر سجده ایتمز الا نبیه ایدر ودخی تحقیق بن انی
خاتم النبوة ایله ده بیلیرم که اول خاتم اوموزنك یومشق کمیکنك التنده در
اندنصکره بحیرا کتدی وانلره طعام حاضرلدی وقتاکه طعامی انلره کتوردی
نبی محترم حضرتلری دوه لری اوتلتمه ده ایدی پس بحیرا دیدیکه بر بنی ارسال
ایدك اول ذات عالیقدری بورایه کتورسون قریش بر آدم ارسال ایتدیلر
پس رسول اکرم حضرتلری اقبال بیوردی غمامه جناب رسول اللهی کولکه لندیرر
اولدیغی حالده وقتاکه اول جناب محترم قومه یاقلشدی انلری انده کی

ابوطالبك شامه چیقمسی تاجرلك ایله ایدی اما نبی علیه السلامك چیقمسی تاجرلك ایله دکلیدی تنصیلی علی القاریده در منه

بحیرا من عبد القیس من نصاری تیماء او بصری ذکره ابن منده وابونعیم فی الصحابة لایمانه به صلی الله علیه وسلم قبل بعثته علی القاری فی شرح الشفاء

منه

بحیرانك فتحی وحاء مهمله نك کسریله مقصور ابعضیلر ممدودا دیدیلر اسمی جرجیس یاخود جرجیس بزیادة الباء

منه

ثنیه بوقوش یاخود یوقوشده اولان یول

منه

قرشی بحیرا دیدیکه بقك سزلر غمامه یه که انك اوزرینه کولکه اولور

منه

اغاجك النه سبقت ايدوب وتورمشلر بولدى وقتاكه نبى محترم حضرتلرى دخى
بره اوطوردى اول اغاجك كولكه سى اكا ميل ايدوب اوزرينه كولكه اولدى
بو حديث شريفى ابو موسى الاشعرى روايت ايلدى نبى محترم حضرتلرندن
تلقيله ابلغ اولانده بودر ياخود بعض كبار صحابه دن تلقى ايلدى ياخود
خبر مشهور اولدى بطريق الاستفاضه اخذ ايتدى ودخى ابن اسحاق
معضلاً روايت ايتدى وبيهقى دلائلده موصولا روايت ايتديكه انلر وقتاكم
بحيرا انك صومعه سنه يقين ايندیلر بحيرا انلره طعام كثير حاضرلدى زيرا
قريش كلدكلرى وقتده بحيرا كوردى كه قوم اراسندن نبى محترم حضرتلرينه
اول غمامه كولكه ايدر اندنصكره قريش كلديلر او اغاجك كولكه سنه
ايندیلر بحيرا انك صومعه سنه يقين اوله رقدن پس بحيرا غمامه يه نظر
ايلدى اغاج نبى محترم حضرتلرينه كولكه ايليوب دالرينى رسول الله عليه السلام
ميل ايتديردى رسول عليه السلام ميل ايتديكى وقتده ودخى وارد اولديكه
تحقيق حليمهٔ سعديه نبى عليه السلام انك ياننده ايكن غمامه اكا كولكه ايدر ايدى
وجماعت ديديلر كه غمامه نك كولكه ايتمه سى قبل النبوه ايدى ارهاصاً وتأسيساً
نبوتى ايچون وبو تظليلك انقطاعنه دلالت ايدركه صديق اكبر رضى الله عنه
نبى عليه السلام مدينهٔ منوره يه هجرت ايدوب كلدكلرى وقتده كونش اكا اصابت
ايتدكندن انك اوزرينه رداسيله كولكه ايتدى وقصه ده تفصيلا چوقدر

بو مختصرك اكا تحملى يوقدر اهل اولانلرك معلومى ودخى حنين جذع قصه سى
شفاء شريفده قسم اولك باب رابعنك اون يدنجى فصلنده قاضى عياض مرحوم
ديركه جابر بن عبدالله رضى الله عنه بيوردى مدينهٔ منوره مسجدى خورما
اغاجلرى اوزرينه طاون يا پلمش يعنى اول هيئتده ايدى ونبى محترم صلى الله عليه
وسلم خطبه اوقودقلرى وقتده اول اغاجلردن برينه طيانور طورردى وقتاكم
كنديلرى ايچون اوچ اياق بر منبر ياپلدى يعنى منبرده خطبه ايدر اولديلر
پس اول اغاج ايچون بر صوت ايشديلديكه دوه لرك صوتنه بكزر انس
رضى الله عنه روايتنده حتى مسجد تتردى انك صوتندن تفصيلى فصل مزبورده

بيان مفردات بيت واعرابه

وعليك ظللت فعل ماضى سنه متعلق حصر ايچون تقديم اولندى وزن ايچون
اولمه احتمالى ده وار ظللت تفعيل بابندن ماضى مفرد مؤنث غائبه الغمامة
فاعلى فى الورى قولنده فى ظللته متعلق ظرفى الورى مخلوق معناسنه يعنى
بو غمامه نك بو قدر مخلوقات ايچنده سنى كولكه لندرمه سى سكا مخصوص
بر ارهاص عظيمدر عطفى معلوم يا قريبنه ويا بعيدنه والجذع حن جمله سى
ظللت جمله سى اوزرينه معطوف جذع جيمك كسريله وذالك سكونيله
خورما اغاجنك اصلى كه ساقى اوله چقدر حنين فراق وقتنده مشتاق
ومتألمك صوتى الى حن يه متعلق كريم لقاكا صفتك موصوفنه اضافتى

قیلندن لقا لامك ضمیله بولشمق معناسنه لُقَانْكْ كورملغنك معناسی نبی
محترم حضرتلرینك مشكوة نبوتی انوارندن متأثر وحصّه‌مند اولمقدر كاف خطاب
لقانك مضاف الیهی مصدرك مفعولنه اضافتی اوله رق یاخود اضافت لامیه
اوله رق معنی سنك ایچون اولان لقا كورمكه دیمك اولور الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَعَلَیْكَ ظِلْ متفاعلن لَلتَ الْغَما متفاعلن مَهُ فِي الْوَرَی متفاعلن
وَالْجِذْعُ حَنْ مستفعلن نَ اِلَی الْكَرَی متفاعلن مِ لُقَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالم وعروضی دخی اصل اوزره سالمه‌در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

وَكَذَاكَ لَا اَثَرٌ لِمَشْیِكَ فِي الثَّرَی | وَالصَّخْرُ قَدْ غَاصَتْ بِهِ قَدَمَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات معجزات باهرات سابقه كبی سنك یورمكدن ایچون
نماك اولان طپراقده اثر ونشان اولمزدی ودخی صخره ده مبارك ایاقلرك
غوص ایدوب نشانی واثری ظاهر اولوردی خلاف عادت اوزره صخره ده
غوص قصه سی عبد الغنی النابلسی مرحوم رحلهٔ قدسیه سنده دیركه
جهت جنوبنده صخره نك اعلاسنده نبی محترم صلی الله علیه وسلمك قدم
شریفی واردر والآن معلومدركه قدم شریفك موضعی صخره‌دن یوقاریدر

ودخی

ودخی تحقیق وارد اولدیكه نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری صخره نك
اوستندن معراجه بیندی لیلهٔ معراجده وراكب كده عادتی دكو بنده مكان
مرتفع اوزرینه چیقمق امام قسطلانی مواهب لدنیه ده دیركه نبی محترم
صلی الله علیه وسلم صخره اوزرنده مشی ایتدكلری وقتده مبارك قدملری صخره نك
ایچنه باتدی نتكم قدیماً وحادثاً السنه اوزره مشهوردر وصخره ده قدم شریفلرینك
غوصی لیلهٔ معراجده صخره دن عروجلری وقتنده صخره خلفلرندن صعود ایلیوب
ملئكهٔ كرام آنی امساكیله بین السماء والارض طوردیغی خبر مستفیض ایله روایت
اولندی یعنی اولی صخره ارضه متصل ایدی زیاده تفصیلی رحلهٔ قدسیه ده دربوندن
بشقه رسول كبریا علیه السلامك اثر مشیلری مواضع معروفه ده خبر مستفیض ایله نقل اولندی

بیان مفردات بیت واعرابه

وكذاك ده واو عاطفه وجه سابق اوزره اسم اشارتك مشار الیهی معجزات
سابقه لا لیس به مشابه اولان لادر اسمی اثردر اثر فتحتین ایله علامت
ونشان معناسنه لمشیك ظرف مستقر خبر منصوبی ثابتاً لمشیك تقدیرنده
جمله سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوف والصخر قد غاصت مبتدا وخبر
جمله سی جملهٔ سابقه اوزرینه معطوفدر مراد مطلقا صخردر كرك
صخرة الله اولسون وكرك غیری اولسون لام تعریفی عهد خارجی ایچوندر
فخر كائنات حضرتلرینك وضع قدم بیوردقلری صخره لردر صخرقیا معناسنه‌در

غوص طالمقدر به ده باغاصت قولنه متعلق ضمیر غائب صخره راجعدر با
فی معناسنه قدما اصلی قدمان ایدی کاف خطابه اضافتله نون حذف اولندی
غاصت فعلنك فاعلیدر الف الف اشباعدر حاصل معنی نبی محترم حضرتلرینك
مبارك قدملری صخره یه باصدیغی یاش اولان طوپراقده یر ایتمدی خلاف عادت اوزرینه

بیان تقطیعات بیت

وَكَذَاكَ لَا متفاعلن أَثَرٌ لِمَشْ متفاعلن يِكَ فِي الَّثَرى متفاعلن
وَالصَّخْرِ قَدْ مستفعلن غَاصَتْ بِهِ مستفعلن قَدَمَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

اَشْفَيْتَ ذَا الْعَاهَاتِ مِنْ اَمْرَاضِهِمْ	وَمَلَأْتَ كُلَّ الْاَرْضِ مِنْ جَدْوَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات قتلو مرضلر صاحبلرینه انلرك مرضلرندن شفا ویردك
ودخی عطایا واحسانلردن یرك هر بر محلنی طولدردك سن اویله بر کریم ذاتسك
عاهات صاحبلرینك مرضلرندن شفا قصه سی قاضی عیاض مرحوم باب
مزبورك یکرمی بشنجی فصلنده بیورر که امام نسائی عثمان بن حُنَیفدن روایت
ایدر که تحقیق بر اعمی دیدیکه یا رسول الله الله تعالی یه دعا ایله بنم بصرمدن
کشف ایتسون کوزم حجابنی کیدرسون رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

بیوردیلرکه

بیوردیلرکه کیت وابدست آل صکره ایکی رکعت نماز قیل صکره دیکه اللهم انی
اسئلك واتوجه الیك بنبیی محمد نبی الرحمة یا محمد انی اتوجه بك الی ربك ان
یکشف عن بصری اللهم شفعه فی عثمان ابن حُنَیف رضی الله عنه دیدیکه
اول اعمی دوندی کیتدی تحقیق الله تعالی انك کوزندن حجابی کشف ایدوب
کوزلری کورر اولدیغی حالده ویته دیدیکه تحقیق مُلاعِبُ الاَسِنَّه نك
اوغلونه استسقا مرضی اصابت ایتدی پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم
بر آدم کوندردیکه مرضنه شفا اسنیه نبی علیه السلام ید سعادتلریله یردن
بِرْاَوُجْ طولوسی طوپراق الدی وانك اوزرینه توکوردی اندنصکره اول رسل
اولان آدمه ویردی اول آدم الدی تعجب ایده رککه اول ویردیکی طوپرق استسقا
مرضنه دوا نه کیفیتده اولور اول آدم ظن ایتدیکه رسول الله حضرتلری
ابن مُلاعبی سخریه ایدر پس اول آدم اول بِرْاَوُجْ طوپراغی ابن ملاعبه کتوردی
حال بوکم ابن ملاعب اولوم وقتنده یعنی اولوبور پس اول طوپراغی بر آز صویه
قاتوب ایچدی امدی الله تعالی اوطوپراق برکتنه اکا شفا ویردی اول مبتلا
اولدیغی استسقادن شفاء شریفه ومواهبه وسائر کتب احادیث وسیره
مراجعت اولنه بو قصه نك امثالی انلرده واردر بو مختصرك زیاده یه تحملی یوقدر
نبی محترم حضرتلرینك عطایاسنك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفا شریفك
باب ثانیسنك اون دردنجی فصلنده بیورر که وادی حُنَین غزوه سی سپرلوندن

التی بیك نسوان وصبیان اسیرلریکه هوازن قبیله سنك نسوان وصبیانیدر
انلره اعطا واحسان بیوردی علی القاری مرحوم شرحنده بیورورکه دخی انلره
اموالدن یکرمی درت بیك دوه وقرق بیکدن اکثر قیون ودرت بیك اوقیه اوقیه درهم ٤٠
کومش ردواحسان بیوردی ودخی رسول کبریا علیه افضل التحایا و
اکمل التسلیمات حضرتلرینك عطاسی جمله سندندر بحرین جزیه سی مالی
کلدیکی کونده احسان بیوردی مقداری یوز سکسان بیك درهم
کومشدی که عاملی علاء الحضرمی کوندرمشدی ودخی زیاده تفصیل فصل
مرقومه در عشاقی اول فصله مراجعت اتسون بو مقدار بو مختصره کافیدر

بیان مفردات بیت واعرابه

اشفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب فعال بابندن خطاب فخر عالم حضرتلرینه
حذف عاطفه ایله بعیدی اولان جتك اوزرینه یاقوبی اولان لااثر لمشیك
اوزرینه معطوفدر ذا صاحب معناسنه حالت نصبی الف ایله در العاهات
عاهة نك جمعی افت معناسنه من اشفیت یه متعلق امراض مرضك جمعی کر خسته لك
تعبیر اولنور وملأت اشفیت اوزرینه معطوف کل الارض ملأت نك مفعول بصریحی
من ملأت یه متعلق جدوی جیمك فتحیله ودالك سکونیله وواونك فتحی وقصریله
بخشش وعطا معناسنه کافه مضاف خطاب فخر عالم حضرتلرینه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

اشفیت

اَشْفَیْتَ ذَا اَلْ مستفعلن عَاهَاتِ مِنْ مستفعلن اَمْرَاضِهِمْ مستفعلن
وَمَلأْتَ کُلْ متفاعلن لَ الْاَرْضِ مِنْ مستفعلن جَدْوَاکَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لر وعروضی سالمه اولدقدنصکره اولنه اظمار
اوغرایوب مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر اولوب
ضربی مقطوع اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

وَرَدَدْتَ عَیْنَ قَتَادَةٍ بَعْدَ الْعَمٰی | وَابْنَ الْحُصَیْنِ شَفَیْتَهُ بِشِفَاکَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات کوزی کیدوب اعمی اولدقدنصکره قتاده نك کوزینی رد
ایدوب کورر ایتدك ودخی ابن حصینه شفاك ایله شفا ویردك قتاده نك
عمی دنصکره عینی حبیب اکرمك ردینك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفاء
شریفده بیورر عشرهٔ مبشره دن سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه بیوردی
غزوهٔ احدده تحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بکا براوق ویردیکه
تمرنی یوق وبیوردی آت اوقی بندا تدم راست کلدیکنی قتل ایتدی شارح دیرکه
بو تمرنسز اوقلك قتلی خرق عاده دندر ورجا اولنورکه بو تمرنسز اوقی رمی
تمرلی وقلر تمام اولدقدنصکره اوله وتحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلری یوم احدده یایندن اولقدر اوق اتدیکه حتی یای قیرلدی واول
یوم احدده قتادة بن نعمانك کوزینه براوق اصابت ایتدی حتی کوزی یاناغنك

من معجزاته صلى الله عليه وسلم

اوسنه واقع اولدی پس قتاده رضی الله عنه کوزینی رسول الله حضرتلرینه
کوردی ودیدی یارسول الله تحقیق بنم برامرأه‌م وار اکا محبتم وار واول عورت
بنی کوزسز کورمکلیکندن قورقارم پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
قتاده نك کوزینی ید مبارکله الدی ویرینه قودی وبیوردی اللهم اکسه جمالا
وبرروایتده قتاده نبی علیه السلامه کلدی نبی علیه السلام اکا بیوردیکه بونه در
یاقتاده قتاده دیدیکه کوردوکل شی درکه کوزم چیقدی یارسول الله
پس نبی محترم حضرتلری بیوردیکه اکراسترسك صبرایله وسنك ایچون جنت
وار واکراسترسك کوزیکی یرینه قویایم والله تعالی یه سنکیچون دعا ایده‌یم
اوکوزکدن برشیئی سن کیدرمیه سن پس قتاده رضی الله عنه دیدیکه
یارسول الله تحقیق جنت اجر جزیل وعطاء جلیلدر لکن بن کوزسوز اولمقلغی
کریه کورورم پس اوکوزی یکاردایله وبنم ایچون الله تعادن جنت استه پس
نبی محترم حضرتلری بیوردی ایشلرم وکوزی یرینه قودی وبنم ایچون
جنتله دعا ایلدی امدی قتاده نك اوردا اولوب قونولن کوزی ایکی کوزینك
احسنی اولدی ابن الحصین قصه سی یوم الاحدده کلثوم بن الحصینه اوق
اصابت ایلدی بوغازنده کی حبل الوریده یقین محلّه که اورایه اوزلسه ادم باشمز
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول یاره اولان محله مبارك
توکروکنی سوردی پس اول یاره ایی اولدی همان اول زمانده

بیان

کیه قولنزبنی تحکیکیو ... علامه
کیبدردی معناسنه ...

بو قصه شفا شریفده بووجهله تعبیر
بیورلمشدر که انی اخراج ایتدیلر

	بیان مفردات بیت واعرابه	

وردت فعل وفاعل جمله سی وجه سابق اوزره معطوفدر عین قتادة مفعولی
قتادة ضرورة وزن ایچون منصرف قیلندی بعد العمی رددت فعلنك ظرفی در
عمی کوزسزلك وابن الحصین تصغیر صیغه سیله اضمار علی شریطة التفسیر طریقیله
منصوبدر یامرفوعدر زیرا امران متساویاندر شفیته فعل وفاعل
جمله سی رددت اوزرینه معطوفدر وضمیر مفرد مذکر غائب متصل ابن
الحصینه راجعدر بشفا کاده باشفیت فعلنه متعلق خطابلر فخر کائنات
حضرتلرینه در الف الف اشباع شفا خسته یی صاغلتمق معناسنه شفاء
فی الاصل ممدوددر لکن ضرورة وزن ایچون همزه سی حذف اولندی

	بیان تقطیعات بیت	

وَرَدَدْتَ عَیْ متفاعلن نَ قَتَادَةٍ متفاعلن بَعْدَ الْعَمَی مستفعلن	
وَأَبْنَ الْحُصَیْ مستفعلن نِ شَفَیْتَهُ متفاعلن بِشِفَاکَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی اخری سالم اولدقد نصکره
اولنه زحاف وغرایوب مضمر اولمشدر بو اضمار سلامته منافی دکلدر و
مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَکَذَا خُبَیْبٌ وَابْنُ عَفْرَا بَعْدَ مَا		جُرِحَا شَفَیْتَهُمَا بِلَمْسِ یَدَاکَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

	بیان معانی بیت	

ودخی یاسید السادات عین قتاده بنی عمی د نصکره رد ایتدیکك وابن حصینه
شفاویردیکك کبی خبیبه ودخی ابن عفرایه جرح اصابت ایتدکدنصکره انلره
سنك یدمبارککی سورمکله انلره شفاویردك وآنی ایندك خُبَیْبُ بْنُ یَسَاف
قصه سی بابه مرقوملك یکرمی برنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم بیورر تحقیق
خبیب بن یساف یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلریله بیله
اولدیغی حالده اوموزیله بیونی اراسنه که عاتق تعبیر اولنور برضربه اصابت
ایتدی حتی اول ضربه اصابت ایدن شقی قوللی طرفیدر میل ایتدی وصارقدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول صارقان عضوی اولدیغی محلنه
رد ایتدی وانك اوزرینه اوفوردی حتی صحیح اولوب التیام بولدی اولدیغی اولدیغی
کبی معوذبن عفرانك قصه سی یوم بدرده ابوجهل علیه اللعنه مُعَوِّذْبْنُ عَفْرَانِكْ
یدنی قطع ایلدی پس ابن عفرا یدنی حمل ایدوب رسول اکرم حضرتلرینك حضور
سعادتلرینه کلدی حبیب اکرم حضرتلری اول ایداوزرینه توکوردی ومبارك اللریله
اول یدی الصاق ایدوب بتشدردی واول ید یرنده بتشدی اول اولدیغی کبی رسول
اکرم حضرتلرینك برکتنه واول یداوزرینه توکوردکلری ریق شریفلری برکتنه

بیان مفردات بیت واعرابه

وکذاده واو عاطفه مشار الیهی عین قتاده یی رد وابن الحصینه شفاویردیکك
کبی دیمك اولور خبیب تصغیر صیغه سیله وخاء معجمه ایله یسافك اوغلو

وبعض

وبعض شراحك ضبطنه کوره حاء مهمله مفتوحه ایله وباء اولانك کسریله
ویانك سکونیله در وابن عفرا خبیب اوزرینه معطوف اسمی معوذ واولك
کسریله عفراء مدایله والده سنك اسمی بعدما مؤخر شفیت نك ظرفی
ما مصدریه جرحا فعل ماضی مجهول تثنیه مذکر الف ضمیری خبیب وابن
عفرایه راجع شفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب خطاب رسول
کبریا حضرتلرینه در جمله سی یاقریبنه ویا بعیدنه معطوفدر قریبی
رددت بعیدی جئتك قاصدا هما ضمیری بنه مزبورلره راجعدر
بلمس شفیت یه متعلق لمس لامك فتحیله ومیمك سکونیله یاپشمق معناسنه
یدا یدك تثنیه سی اضافتله نون دوشدی کاف خطاب مضاف الیهدر خطاب
فخر کائنات حضرتلرینه والف الف اشباعدر وعفرانك مدی ضرورت وزن
ایچون حذف اولندی قواعد عربیه نك مشهوره سی اوزره بلمس یدیکا
اولمه لیدی لکن تثنیه احوال ثلثه سنده اعرابی الف ایله اولان لغته
بنا قیلندی قافیه لرده کافك ماقبلی الف اولمقده مطرد اولسون ایچون

بیان تقطیعات بیت

وَکَذَا خُبَیْ مفاعلن بُ وَابْنُ عَفْ مستفعلن رَا بَعْدَ مَا مستفعلن
جُرِحَا شَفَیْ مفاعلن تَهُمَا بِلَمْ متفاعلن سِ یَدَاکَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی سالمه اولدقدنصکره

زحاف اضمار اولوب مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی سالمدر وضربی اصل اوزره علت قطع اوغرایوب مقطوع اولمشدر

وَعَلِيٌّ مِنْ رَمَدٍ بِهِ دَاوَيْتَهُ فِي خَيْبَرٍ فَشُفِي بِطِيبِ لَمَاكَا

ومن معجزاته صلى الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات خیبر غزاسنده علی کرم الله وجهه ده اولان کوز اغریسنه سن دوا ایدوب آبی ایلدك وعلی حضرتلری دخی سنك انجوکبی اغزیارکك طیبیله شفا بولوب ایو اولدی خیبر غزاسنده حضرت علیده اولان رمده دوا قصه سی باب مرقومده قاضی عیاض مرحوم بیورر نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری علی ابن ابی طالب حضرتلرینك کوزلرینه یوم خیبرده اوفوردی علی حضرتلرینك کوزلرنده رمد وار ایدی یعنی کوز اغریسی وار ایدی فی الحال علی حضرتلری ایو اولدی حدیث شریفك تمامی صحیحنده وغیرده دلائل بیهقیده بریده رضی الله عنه دن روایت ایدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی بعض کره حمی طوتردی برکون یاخود ایکی کون طوررردی طشره چیقمزلردی وقتاکم خیبره واردیلر حمی طوتدی امدی چیقمدیلر طشره یه پس ابو بکر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر قتال شدید ایله مقاتله ایتدیلر اندنصکره عمر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر و مقاتله ایتدیلر وقتاکم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری چیقدیلر وکندیلرینه

بعضا باب رابعده کی بعض یرلره فصلیدر

بشیخین

شیخین حضرتلرینك مقاتلهلری خبر ویرلدی سعادتله بیوردیلر یارین صباح سنجاغی بر رجله ویره یم که الله تعالی یی ورسولنی سوز والله ورسولی دخی آنی سوز پس ناس بویله بیوردیغندن تطاول ایدوب اوزاقدن الوز اندیلر یعنی اومدیلر یرده صباح اولدی علی کرم الله وجهه کلدی تحقیق ایکی کوزینی عصابه ایله باغلمش پس فخر کائنات حضرتلری بیوردیلر که بکا یقین کل وقتاکم علی حضرتلری یقین کلدی انك کوزلرینه رسول اکرم حضرتلری اوفوردیلر اول ساعتده کوزلرینی اچدی و رسول اکرم حضرتلری سنجاغی اکا ویردی ودخی روایت اولندیکه علی رضی الله عنه باشنی نبی محترم حضرتلرینك قوجاغنه قودی اندنصکره رسولمز حضرتلری مبارك اوجلرینه توکوردی واوجلریله علی حضرتلرینك کوزلرینی اوودی شهابك تفصیلی بو وجهله در علی القاری مرحوم بیورر که بخاریده غزوهٔ خیبرده نبی محترم صلی الله علیه وسلم بیوردی علی بن ابی طالب نَرَهْدَه دِر اُولْ ارادَه اولان اصحاب کرام بیوردیلر که اول ایکی کوزلرندن شکایت ایدر فخر موجودات حضرتلری بیوردیلر که اکا بر آدم ارسال ایدك کلسون پس اول مُرْسَلْ علی حضرتلرینی کتوردی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری انك ایکی کوزینه توکوردی وانکیچون دعا ایلدی عقیبنده ایو اولدی کانه انده اول وجع یوغیمش ودخی مسلم روایتنده ایاس بن سلمه طریقندن ولده باباسی سلمه دن روایت

علی کرم الله وجهه بیوردی علیه السلام بکا دعا ایلدی اللهم اذهب عنه الحر والقر ای الحر والبرد

ایدرکه سلمه دیدی نبی محترم حضرتلری بنی علی حضرتلرینه کوندردی بنده انی
یدرك وکوزلرنده رمدبا اوله رق کوردم پس رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك
کوزلرینه توکوردی عقیبنده ایو اولدی و امام طبرانیدن روایت اولندیکه علی
حضرتلری بیوردی بن کوزلرمدن شکایت ایتمدم حتی بو وقته دك

بیان مفردات بیت و اعرابه

وعلی مبتدا لکن ضرورت وزن ایچون تنوینی حذف اولندی من رمد مؤخر
داوینه یه متعلق رمد فتحتینله کوز اغریسی به ظرف مستقر رمدك صفتی تقدیری
من رمد کائن فیه ذکر کل و اراده جزء طریقیله علی حضرتلرینك عیننی مراددر
داوینه مبتدانك خبری جمله سی یا قرینه و یا بعیدنه معطوفدر ضمیر مفعولی
علی یه راجع فی خیبر داوینه فعلنه متعلق وانك ظرفی فشفی قولنده فا تفریعیه
معنی بیمك اولورکه سن یا رسول الله دوا ایلدك عقیبنده او ده شفا بولدی شفا
فعل ماضی مجهول ضرورت وزن ایچون یاسی ساکن قیلندی اصل اوزره مفتوح
قیلنمه لیدی بطیب شفی فعلنه متعلق طیب کوزلکخو معناسنه لمی لامك فتحی و الفك
قصریله طودق سیاهه مائل اولمق که عرب طائفه سی قتنده محبوبدر و اغز صوتی دخی
مراد ایدرلر ایمش کاف خطابه مضاف خطاب فخر کائنات حضرتلرینه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

	وَعَلِی مِنْ متفاعلن رَمَدٍ بِهِ متفاعلن دَاوَيْتَهُ مستفعلن	
	فِی خَيْبَرٍ مستفعلن وَشُفِی بِطِی متفاعلن بِ لَمَاكَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالمدر و عروضی سالمه اولدقدنصکره
اولنه زحاف اوغرایوب مضمر اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر اولمشدر
وجزء ثانیسی سالمدر وضربی اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

وَسَأَلْتَ رَبَّكَ فِی ابْنِ جَابِرٍ بَعْدَمَا		اَنْ مَاتَ اَحْيَاهُ وَقَدْ اَرْضَاكَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات ابن جابر اولدکدنصکره انك حقنده سن ربکه سؤال
ایلدیك انی احیا ایتمه سی ربك جلت عظمته انی احیا ایلدی و تحقیق ربك سنی
راضی قیلمش اولدیغی حالده نبی علیه السلام ك جابرك اوغلنی احیاسی قصه سی
السید علی الکیلانی الحموی رحمه الله تعالی منظومة الحلیة نام دیکر نظم الدرر
فی حلیة خیر البشر اسمیله مسمی اولان نظمنده و تفصیلنی بلوغ البغیه اسمیله
مسمی اولان شرحنده ذکر ایدوب دیدی شواهد النبوه ده جابر بن عبد الله
الانصاری رضی الله عنهدن روایت اولنه رق نبی محترم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك جابره مرقومك اولادینی احیا سنده کلدیکه جابر رضی الله عنه
رسول الله صلی الله علیه وسلمی بر کون ضیافته دعوت ایلدی و نبی علیه السلامده
اجابت ایندی و جابر ده فرحلندی پس رسول الله علیه السلام داخل اولدی
ودخی جابرك قیونلری وار ایدی اوینه ایلیشیق پس اول قیونلر ایچندن برینی

اوتارحل نسخه سنده بطیب شافا

ذبح ايلدى بريان وكباب ايتمك ايچون ودخى جابر حضرتلرينك ايكى اوغلو
وار ايدى پس انلرك بيوكى كوچوكنه ديديكه كل بابام قوزيسنه كيفيده
ذبح ايتدى سكا كوستره يم پس كوچك قرنداشنى ياتردى و اللرينى و اياقلرينى
باغلدى و ذبح ايلدى و باشنى كسوب اناسنه كتوردى وقتاكم اناسى انى
كوردى دهشت ايلدى وآغلدى صبى قورقوب سطحه قاچدى و اناسى اردى
صره قووه لدى صبينك خوفى ارتدى و كندونى سطحدن اتدى و هلاك
اولدى پس عورت سسنى كسدى و اوغللرينى اوينه قودى و بر پلاس شى ايله
انلرى اورتدى اوك بر طرفنده وقوزوتى بشرمك ايله مشغول اولدى ودخى
حزننى اخفا ايدوب سرور اظهار ايتدى وجابر حضرتلرى ماوقعى بلمدى
وقتاكم قوزى بشدى و رسول الله صلى الله عليه وسلمه كتورلدى جبريل
عليه السلام كلدى و ديديكه يا محمد تحقيق الله تعالى سكا امر ايدركه اولاد جابر ايله
برابر قوزييى يييه سك رسول محترم عليه السلام بو امرى جابره ديدى پس
اوغوللارنى استدى انالرى ديديكه انلر شمدى حاضر دكللردر پس جابر
بونى رسول الله عليه السلامه خبر ويردى پس رسول الله عليه السلام
بيورديكه الله تعالى سكا امر ايدر انلرى حاضر قلمغله پس جابر امراسنه كيدر
و اكا الله تعالى نك امرنى خبر ايدر عورت اغلار و اوروتى انلرك اوزرلرندن
آچار وقتاكم جابر انلرى كورر متحير اولور و بوكوزديكنى رسول الله عليه السلام

خبر

خبر ويرر عقبنده جبريل عليه السلام نازل اولور و ديركه يا محمد تحقيق الله تعالى
سكا امر ايدركه الله تعالى يه دعا ايده سك ودخى ديركه حبيبم دعاسندن اجابت
و احيا بندن پس رسول الله عليه السلام دعا ايتدى عقبنده الله تبارك وتعالى نك
اذنيله جابر رضى الله عنه نك اول ايكى اوغلو حيات بولوب ديرى اولديلر تاريخ
خميسده شواهد النبوه ده اولاندن نقلاً بويله جه روايت اولندى انتهى
ودخى معلوم اوله كه امام ناظم حضرتلرى ابن لفظنى مفرد ايراد ايلدى مع هذا
روايت اولنانه بناء ابنا ايكيدر فى ابنى جابر ديمك كركدى تثنيه صيغه سيله
و بعدنده ان ماتا احياهما بنه بويله تثنيه صيغه سيله ديمك كركدى بونك
جوابنده ديرزكه ابن قولنك جابره اضافتى جنس ايچون ياخود استغراق ايچون
اوله ضرورت وزن ايچون تأويل مزبور ايله اوچ محلده مفرد ايراد بيورديلر

بيان مفراد بيت واعرابه

وسألت قريبى اولان داويته و پاجود بعيدى اولان جثتك اوزرينه معطوفدر
كامرقرارا ربك مفعول اولى و مفعول ثانيسى محذوف تقديرى احياءه
شارح ديركه مصرع ثانيده اولان احياء مفعول ثانيسيدر غايتى ضرورة وزن
ايچون اخرنده كى همزه حذف اولندى فى ابن جابر فى ضرورت وزن ايچون جابرك تنوينى
حذف اولندى بعدما ظرف ثانى سألت فعلى ايچون ما مصدريه ياخود زائده
ان مصدريه كذلك ماتت فعل ماضى غائب تأويل مصدرده مضاف اليهى بعد قولنك

سؤال سأالة مسألة تسآل سآلة برنسنه يى بركمسه دن ايسته مك معناسنه دركه فارسيده خواستن دينور واصلده بلمك
معناسنه موضوعدر يقال ساله كذا وعن كذا وبكذا اى عنه سؤالاً وسآلة ومسألة وتسآلاً وسآلة من الباب الثالث اذا
استدعى بو اراده بكذا لفظنده باعن معناسنه در مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو سؤال ماده سى برنسنه يى بركمسه دن
بلمكى ياخود بيلمكه مؤدى
اولان شيئ كذلك بركمسه دن
مال ياخود ماله مؤدى اولان
نسنه يى طلب و استدعا ايلمكدن
عبارتدركه بونلردن تركيده
صورمق ياخود ديلنمك ايله
تعبير اولنور معناى اولنده جوابى
لسانله دركه صورلان
شيئه نه كونه ايسه
جواب ويرلور آل بونده لسانك
خليفه سى اولوركه كتابله ياخود
اشارتله ادا ايدر و معناى ثانينك
جوابى ال ايله اولوركه مطلوبى
اعطا ايدر و بونده لسان الك
خليفه سى اولوركه وعد ايدر
ياخود لا ايله رد ايدر و معناى
اولده مستعمل اولنجه مفعول
ثانيه كاهيجه حرف جر واسطه سيله
تعديه ايدر مثلا سالته كذا
وعن كذا و بكذا ديرلر و عن حرفيله
تعديه سى اكثردر و معناى
ثانيده استعمال اولندقده بنفسه
ياخود عن حرفى واسطه سيله
تعديه ايدر نحو قوله تعالى واذا سألتموهن متاعا وقوله تعالى واسألوا الله من فضله خلاصه سى ديلنمك معناسنده حقيقتدر
وصور مقيده كويا كه خبرك صحتى جوابنى ديلنورا ولمغله بالاستعاره در انتهى وقيانوس

خلاصهٔ کلام بعد موته دیمك اولور احیا افعال بابندن فعل ماضی تحتنده فاعل
ضمیری رب قولنه راجع ضمیر بارز مفعولی ان جاره راجع اصل اوزره قصر
اتمه لیدی لکن ضرورهٔ وزن ایچون صله ایدوب مد اتمه‌لی وقد ارضا جمله سی
احیانك فاعلندن حال اولور قد تحقیق ایچون ارضا افعال بابندن فعل ماضی غائب
تحتنده فاعلی مستتری بنه رب قولنه راجع کاف خطاب مفعولی خطاب علیه السلام

بیان تقطیعات بیت

وَسَأَلْتَ رَبْ متفاعلن بِكَ فِي اِبْ جَا متفاعلن بِ بِعْدَمَا متفاعلن	
اَنْ مَاتَ آخْ مستفعلن يَا هُ وَقَدْ مستفعلن اَرْضَا كَا مفعولن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملردر و عروضی اصل اوزره سالمه‌در و مصرع
ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر و ضربی اصل اوزره مقطوع و زحاف ضرب ایله مضمر و المشذ

وَدَعَوْتَ رَبَّكَ عَامَ قَحْطٍ مُعْلِنًا	فَاهَلَّ قَطْرُ السُّحْبِ حِينَ دُعَاكَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات قتلق بیلنده اعلان ایدیجی اولدوغك حالده ربکه دعا
ایلدك عقیبنده بلوتلرك قطره لری صغانقلی دوکولدی سنك ربکه دعاك وقتنده
عام قحطده بلوتلردن یغمور سیل اولوب اقمه سی قصه سی شیخان رحمهما الله تعالی
انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایدرلرکه تحقیق جمعه کوننده
بر رجل مسجد شریفه داخل اولدی و رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

خطبه

خطبه ایدر اولدقلری حالده قائم ایدی امدی اول رجل دیدیکه یا رسول الله ماللر
هلاك اولدی و یوللر کسلدی پس الله تعالی یه دعا ایله بزلره یغمور ویرسن پس
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مبارك اللرینی قالدیردی و بیوردی
اللهم اغثنا اوچ کره ودخی سماده بر قطعه بلوت کورمه دك دعانك عقیبنده
بر بلوت طلوع ایلدی اندنصکره اول بلوت یغمور یاغدردی والله بزلر شمسی بر سبت
کورمدك یعنی زماندن بر قطعه ده کورمه دك بخاری روایتنده کلجك جمعه یه دك
اول بلوت یغمور یاغدردی اندنصکره کلجك جمعه ده بر رجل داخل اولدی
رسول الله صلی الله علیه وسلم ایاقده خطبه اوقوردی پس رجل دیدیکه
یا رسول الله ماللر هلاك اولدی و یوللر کسلدی امدی الله تعالی یه دعا ایله یغموری
اموالدن و سُبُلْدَنْ طوتسون یعنی یغدرمه سن پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم
مبارك یدینی قالدردی اندنصکره اَللّٰهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا بیوردی پس بلوت یاغدیرمه دن
دوردی و بزلر کونشده چیقدق و بوریدك و برآنی لا غملردره لری اقدی و اطرافدن
هیچ بر کمسه کلمدی الا ککیش یغموری تحدیث ایدوب خبر ویردی علی القاری
مرحوم قصیدهٔ برده شرحنده و ابن الحجر الهیثمی همزیه شرحنده بیان ایدیلر

بیان مفردات بیت و اعرابه

ودعوت فعل ماضی مخاطب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف خطاب نبی محترم
علیه السلامه ربك مفعولی عام قحط ظرفی عام ییل معناسنه قحط قتلق

معناسنه معلناً مخاطب تاسندن حال فانهل ده فا شرط محذوفك جوابی
تعقیب معناسنی افاده سیله تقدیری عام قحطده سن ربکه دعا ایلدیکك
وقتده بلوتلرك قطره لری صغانقلی دوكلدی یعنی یاغدی انهلال یغمور
صغانقلی یاغمق سحب سبسنك وحانك ضمیله سحابه دخی سحابك جمعی لكن
وزن ایچون حاسی تخفیف اولندی حین دعاكا فانهل فعلنك ظرفی فانك تعقیبك
معناسی تأكید ایچون كتورلدی حین زمان معناسنه دعاء دالك ضمیله
والفك مدیله برنسنه نك وقوعن طلب ایتمك دعا یدعودن مصدردر
بومقامده اسم مصدردر حین دعاءك ربك تقدیرنده مصدرك فاعلنه
اضافتیله مفعولی محذوف اوله رق لكن همزه سی ضرورة وزن ایچون حذف
اولندی كاف خطاب مضاف الیهی خطاب نبی علیه السلامه الف الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ رَبْ متفاعلن بَكَ عَامَ فِي متفاعلن طِ مُعْلِنَاً مستفعلن
فَانْهَلَ قَطْ مستفعلن رُ السُّحْبِ حِي مستفعلن نَ دُعَاكَا فعلاتن

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالم عروضی سالمه اولدقدنصكره اولنه زحاف
اوغرایوب مضمر اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمر لر وضربی مقطوعدر

وَدَعَوْتَ كُلَّ الْخَلْقِ فَانْقَادُوا الِى ❊ دَعْوَاكَ طَوْعاً سَامِعِينَ نِدَاكَا ومن معجزاته صلى الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی

ودخی یا سید السادات مخلوقاتك كلیسنی طاعت خالقه دعوة تامة كاملة
غیر مخصوصه بلكه الی یوم القیمه خلقه شامله وواصله دعوت ایلدك عقیبنده
انلر سنك دعوتكه طوعا انقیاد ایتدیلر سنك نداكی ایشیدیجی و قبول ایدیجی
اولدقلری حالده بوبیتده الله تعالی نك ادع الی سبیل ربك بالحكمة والموعظة
الحسنة قولنه اشارت واردر والله تعالی نك بنه ومن احسن قولا ممن دعا الی الله
قول شریفنه ایما واردر وحدذاتنده اصحاب كرام و تابعین و تبع تابعین حضراتی
مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه انقیادلری معروف ومشهوردر
والی یوم القیمه امة محمدیه نك انقیادلری فی الجملة ینه موجوددر فلله الحمد والمنة

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعوت فعل ماضی مفرد مذكر مخاطب خطاب فخر عالم حضرتلرینه ماسبقلر كبی
فاعلی تا مخاطب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف كل الخلق مفعولی فانقادوده
فا تعقیبیه عاطفه اولمه سیله بیله انقیادا طاعت معناسنه دعوت
اوزرینه معطوف الی حرف جر فانقادوا یه متعلق دعوی دعوت
معناسنه كاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه طوعا مفعول
مطلق مجازی تقدیری انقیاد طوع سامعین فانقادونك واو ضمیری
جمعندن حالدر قبول معناسنه اوله رق تقدیر كلام حال كونهم سامعین و
قابلین نداكا سامعینك مفعولی ندا نونك كسری و دالك فتحی و مدیله مفاعله

ثانیی همزه سی ضرورت وزن ایچون حذف اولنور مع

بابندن مصدردر اواز معناسنه چاغرمق دیمك اولور یقال ناداه مناداةً وندآءً
اذاصاح کاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ كُلْ متفاعلن لَ الْخَلْقَ فَاَنْ مستفعلن قَادُوا اِلَی مستفعلن
دَعْوَاكَ طَوْ مستفعلن عًا سَامِعِی مستفعلن نَ نِدَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالم
اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی
مضمرلردر وجزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

ومن معجزاته صلّی الله علیه وسلّم

اَعْدَاكَ عَادُوا فِی الْقُلُوبِ جَمِیعُهُمْ صَرْعَی وَقَدْ جَرِمُوا الرِّضَی بِجَفَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سیّد السّادات سنك دوشمنلریك جمیعسی قلبلرنده سندن خوف ایدیجی اولدقلری
حالده عودت ایتدیلر مغلوبین اولدقلری حالده و تحقیق انلر سکا جفا واذی ایتدکلری
سببیله الله تعالی نك وسنك رضاکدن محروم اولوب عذاب الیم ابدیله
دنیا و آخرتده خسرانیله خسران ابدیده قالدیلر مفردات بیاننده تفصیلی کلور
فِی یَوْمِ بَدْرٍ قَدْ اَتَتْكَ مَلَائِكٌ مِنْ عِنْدِ رَبِّكَ فَاتَلَتْ اَعْدَاكَا

فی القلیب ولمق احتمالیده وار قلیب اجحار ایله اوردولمش قیو معناسنه بخاری شریفده اولان حدیث شریفده دلالت ایدر معنی دشمنانلرك جمیعسی بدر قیوسنه اتلمش اولدیغی حالده عودت ایتدیلر

بیان معانی بیت

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

انلرك وجه مرقوم اوزره عودت و دونمه لری مکه یه بدر حنین غزوه سی کوننده

سکا

سکا ربنك عون و نصرت ویردیکندن ملکلری کلدیکی حالده اول کافرلر
عودت ایتدیلر او کلن ملکلر سنك دوشمنلریکه مقاتله ایدوب اول کافرلری
منهزم ایتدیلر قصهٔ بدرك تفصیلی تاریخ طبریده وغیری تواریخده مصرحدر
بز بو مقامده اجمالا ذکر ایده لوم انشاء الله تعالی هجرت نبویه نك ایکنجی
سنه سنده شهر رجب شریفك نصفنده قبله کعبهٔ مکرمه یه تحویل اولندی
و شعبان شریف تمام اولیجق رمضان اچی تمام اوتوز کون اوروج طوتمقلغك
فرضی آیتی نازل اولدی پس مسلمانلر اوروج طوتمقلغه نیت ایتدیلر پیغمبر
صلّی الله علیه وسلّم حضرتلرینه خبر کلدیکه ابو سفیان بن الحرب مکلردن
براولو کاربان ایله ومبالغه مال واسباب ایله شامه تجارته کیتدیلر ایدی
شمدی کلیورلر عمرو بن عاص دخی ابو سفیان ایله بیله در روایت اولنور که
اول کاربانده اولولردن یتمش کشی واردی بولر بو سوزده ایکن جبریل
علیه السّلام کلدی و دیدیکه یا رسول الله مشتولق اولسونکه حق تعالی
سکا فرصت ویردی مسلمانلر کافرلر اوزرینه غالب اوله چقلردر
و کافرلرك مالی و اسبابی مسلمانلره نصیب اوله چقدر کافرلر بوزیلوب
مسلمانلر النده اسیر اوله چقدر همان چقمق اوزره اول پس محمد علیه
الصّلوة والسّلام حضرتلری شاد اولوب اصحابنه بو حالی بیلدردی
همانکه اصحاب کرام حضرت رسالتدن بو سوزی ایشتدیلر شاد ایدیلر که

ابوسفیان کاربانی الهٔ کوه جکدز زیاده بولداش و سلاح المه دیلر اندن
یتمش کشی پیغمبر حضرتلرینك حضور سعادتلرینه جمع اولدیلر پس پیغمبر
حضرتلری اَبُولُبابَه‌یی مدینهٔ منوره ده خلیفه ایلدی کندولری عجله ایله
جقدیلر قلان اصحاب کرام ایشدوب پیغمبر علیه السلام اردنجه سکردیشدیلر
سلاحه اولقدر مقید اولمه دیلر فی الجمله اوچیوز اون اوچ کشی ویروایتده
اوچیوز قرق کشی پیغمبر علیه السلام قتنده جمع اولدیلر بو عسکرك ایکیسی
اتلو یتمشی سواری قلانی پیاده ایدی نبی محترم حضرتلری دوه لری عضبایه
بنمشیدی بو کیدن اصحاب کرامك یتمش یدیسی مهاجریندن ایکیوز اوتوز
التیسی انصاردن ایدی اندن پیغمبر حضرتلری تعجیل‌له بدر قیوسنه واردیلر
بو طرفدن ابوسفیان کاربانی قالدیروب دکز کنارندن مکهٔ مکرمه‌یه وارمشیدی
ناکاه جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه یا محمد صلی الله علیه و سلم ابوسفیان
کاربانی قاچیردی بدرك صاغ یاغنی طوطوب سواحل بحردن کیدوب
بدره اوغره مدی شمدی مکه‌دن عسکر کلیبورسنکله محاربه ایده چکلر
بو حالی عسکرکه بلدرکه وقتلرینه حاضر اوله لر کافرلر منهزملردر پس مفخر
موجودات صلی الله علیه و سلم حضرتلری صحابهٔ کرامه بلدردی انلرده
دیدیلر یا نبی الله بز حربه کلمدك شمدی بزده بولداش و سلاح یوق اولقدر
عسکره بز نیجه جواب ویره لم که بیك ودخی زیاده در حق تعالی بو آیتی

کونددی واذ یعدکم الله احدی الطائفتین انها لکم وتودون ان غیر ذات
الشوکة تکون لکم نبی محترم حضرتلری بیوردیلرکه سزك مرادکز مال‌در
الله تعالینك مرادی دین اسلامی اشکاره قیلوب کافر لشکرینی سزك الیکوزدن
قهر ایلمکدر پس قریش لشکرینه کلوب یتشدیلر پس اول کون کچدی صباح
اولدیکه جمعه کونی ایدی رمضانك اون یدنجی کونی بعضیلر اون طقوزنجی
کونیدی دیرلر ابوجهل اشارت ایلدی قریش قومی جمله‌سی اتلندیلر
صف چکدیلر الآی باغلدیلر همان کافر لشکرندن عُتْبَه اول امردن میدانه
آتینی سوردی ایکی صف ارالرنده طوردی قرنداشی شیبة بن ربیعه و
اوغلی ولید بیلسنجه ایدی اندن قبا اواز ایله چاغروب مسلمانلردن ار
دیلدی ودیدیکه اراکوزده قانه صوصامش وار ایسه کلسون میدانه
کرسون بنمله جنك ایله‌سون اول کافر اویله دیجك انصاردن اوچ کشی
ایلرو واردیلر برینه عوف بن سعد و برینه حارث بن سعد و برینه عبدالله
ابن رواحه دیرلردی عتبه انلرك ادلرینی صوردی وکیمك اوغللری
ایدوکن صوردی بلدیکه انصاریلردر دیدیکه وارك کیدك زیرا
سز بنم حریفیم دکلسز قانی اَوْل محمد علیه السلامه اویوب مکه‌دن بیله
کیدنلر بزم حریفمز انلردر کلسونلر دیدی پس محمد علیه الصلوة والسلام
امیر المؤمنین علی و حمزة بن عبدالمطلب و عبیدة بن حارثك یوزلرینه باقدی

ابوجهلك مجموع لشکری طقوز یوز
اللی ایدی اول بیك یوز ایکیلر
اللیسی یعوز بدی

انلرك حريفي سز سكوز وارك بوكافرم جواب ويريك بيوردى القصه اوچى
دخى نبي محترم حضرتلريله حلاللشوب ايلرو يوريديلر عبيده رضى الله عنه
عتبه يه مقابل اندن حمزه رضى الله عنه شيبه يه مقابل على رضى الله عنه
وليده مقابل اولديلر بواوچ اجلهٔ صحابه اول اوچ كافره قيلچ چكوب برى برينك
اوزرينه يوروديلر ايكى لشكر انلرى طوروب تماشا ايدرلردى پس نكرى
ارسلانى على رضى الله عنه ايريشوب وليده بر قلچ اوروب دپه سندن قوشاغنه
دكين ايكى پاره ايلدى حمزه رضى الله عنه دخى شيبهٔ اولدردى عتبه ايله
حضرت عبيده اراسنده برقاچ حمله خطا كچدى اخر عتبه حضرت عبيده يه
برقلچ اوردى براياغن دشوردى حمزه ايله على رضى الله عنهما ايريشوب اول
عتبه كافرى دپه لديلر عبيده يى پيغمبر قتنه كتورديلر كورديلركه عبيده نك
اياغنك ايلكى چقمش نبي محترم حضرتلرى بيوردى يا عبيده بشارت
اولسون سكا كه جنتدن سنك اياغ اولديغك همان اولنجه در اولدوكك كبى
سنك مقامك جنتدر عبيده رضى الله عنه بيوردى يا رسول الله بن
اولدوكم قايرمزم اما بن انى استرمكه بوجنك تمام اولنجه اوغوللريم ايله سنى
اورتايه آلامادم وبوكافرلردن سنى صقليوب جميع تعلقاتمزسنك اوكوكده
قربان اولدقلرين كورمدم رسول اكرم حضرتلرى بيوردى يا عبيده سندن
بن راضيم الله تعالى سندن راضى اولسون عبيده حضرتلرى الحمد لله

ديوب

ديوب جانني حضرته تسليم ايدوب شهيد اولدى پس محمد عليه الصلوة
والسلام مسلمانلرى صواشه قدردى فخر عالم حضرتلرى بو سوزده
ايكن كافر طرفندن براوق كلدى انصاردن بركمسنه پيغمبرك اوكنده
طورمشدى اسمى حارث بن سراقه ايدى اول اوق كا طوقندى اولدخى
شهيد اولدى فخر عالم حضرتلرى نظر قيلدى انصاردن عمرو بن حجاجى كوردى
النده برقاچ خورما واردى شهادت مرتبه سن اكا سويلدى وشهيدلرك
صوريسوز جنته وارد قلرينى بيوردى همان ساعت اول عمرو النده كى
خورمايى بوراقدى قليجن الوب كافره حمله ايلدى برقاچ كافر ديلدى آخر
كندوزنى دخى شهيد ايتديلر اندن فخر عالم حضرتلرى اول كندو ايچون يا پدقلرى
اوايچنه كردى يوزين طوپراغه سوروب حق تعالى حضرتلرينه سجده قيلدى
چوق تضرع ونياز ايلدى يا رب بكا عنايت نظرن ايله شمدى اكر اصحابم
بوكافرلر النده هلاك اولجق اولورلرسه ايرق كمسه ايمانه كلمز يا رب بكا
نصرت ويربيوردى وشولقدر تضرع ايلديكه ابوبكر رضى الله عنه
حضرتلرى محمد عليه السلامك الني طوتدى وديديكه يا محمد دعاده
حق تعالى حضرتنه الحاح ايلمه زيرا كه الله تعالى تقديرنده نه اولورسه
بزدخى اكا راضيوز اما بولرهنوز بو سوزده ايكن جبريل عليه السلام
يتشدى وبيوردى يا محمد بشارت اولسون سكا كم حق سبحانه وتعالى

بلى دمچون مايا غندن
اوقندن بلدن براوق يتشلى ايدى منه

سكاوسنك اصحابكه نصرت ويردى ودخى بيك فرشته سكا ياردمه
كونددى پس فخرعالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى جبريلدن بوخبرى
اشيدوب بغايت شاذ اولدى اندنصكره فخرعالم حضرتلرى جبريل
عليه السلامه ديديكه حق تعالى حضرتلرى بيك فرشته مى كونددى
جبريل عليه السلام ديديكه بلكه اوج بيك فرشته كونددى ينه محمد
عليه السلام ديدى اوج بيك مى جبريل عليه السلام ديديكه بلكه
حق تعالى حضرتلرى بش بيك فرشته سكا يردمه كونددى نتكم قرآن
عظيمده بيورر اذ تقول للمؤمنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلاثة
الاف من الملئكة منزلين بلى ان تصبروا وتتقوا ويأتوكم من فورهم هذا
يمددكم ربكم بخمسة الاف من الملئكة مسومين محمد عليه السلام حضرتلرى
بوكلامدن غايت شاذ اولدى واول اوردن طشره چقوب مسلمانلره
بشارت ايلدى وانلر دخى شاذ اولوب تكبير كتوردیلر قلجلرين چكوب
كافرلر اوزرلرينه حمله ايلديلر وبوزديلر وقچورديلر اندن پيغمبر
حضرتلرى براوج طوبراق يريوزندن اليله الوب كافرلرك يوزلرينه
صاچوب شاهت الوجوه ديدى اندن حق تعالى حضرتلرى بر روزكار ويردى
جمله سنك كوزينه قيوب كور ايلدى هيچ برنسنه كورمه ديلر فرشتهلر
بنشوب هر كافرى ديه سندن اوردلردى طرناغنه دكن ايكى پارچه ايدرلردى

تنوه نسنك تخمی و اوله سكوبله برنسنه
فتح اولنق باب اولدن تعالى شاهت الوجوه
تشوه شوها اذا قبحت وجهی كی اولنق
حسنك تنقصی بابندا مسعدن مسعد

وقت اولوردیكه كافرى فرشتهلر شويله اوررلرديكه كوده سنده نقدر
كمكلرى وار ايسه اپريزلردى ونقدر طمرلرى وسكرلرى وار ايسه قوارلردى
پاره سى وجراحتى هيچ بلورمزدى كيم اوردوغى دخى كورلمزدى دوشوب
چاپه لردى جانى جهنمه اصمرلردى اصحاب رسول الله دن شويله روايت
ايدرلركه بركافرى اولدرمكه بزكه قصد ايدردك بزيتشمه دن اول
كافردوشردى اوزرينه واردقده كه باشن كسه وزخورد اولمش بولوردق
بلورددككه انى فرشتهلر اولدرمشدر اشبو فلم تقتلوهم ولكن الله
قتلهم ومارميت اذ رميت ولكن الله رمى ايت كريمه سى بوسوزه شاهدر
عبدالله بن مسعود رضى الله عنه برضعيف كشيدى النده برعصاسى
واريدى اولولر اراسنده كزركن ابوجهلى كورديكه اولمش جان چكشوب
ياتور عبدالله حضرتلرى ابوجهل لعينك كوسى اوزرينه چقدى سلاحى
دخى يوغيديكه باشنى كسه ابوجهل كوزن اچوب عبدالله حضرتلرينى
كوسى اوزرنده كوردى مكر عبدالله بن مسعود اوكنزمانده ابوجهلك
چوبانى ايدى ابوجهل ديديكه اى قيون چوبانى غنى قتى هيبتلو يره اوتوردك
غافل اولمه عبدالله رضى الله عنه بيوردى چوق شكر الله تعالى حضرتنه كه
بنى سنجلين بوكسك اشكولك اوزرينه بندردى ابوجهل ديدى انتك
اولمياميكى بونجه قريش اولولرى برسورى جمرينك النده هلاك اولديلر

ابوجهل اول عوذ بن عفرا اوغلانلرى معاذ بن
ايكى بكا بدى وبيلك ادى معاذ بن عمرو ابنه
عمر وبيلك

اندن دیدیکه یا عبدالله بکا خبر ویرکه لشکرک حالی نه اولدی وفرصت کیمک اولدی
عبدالله دیدیکه فرصت حق تعالی حضرتنکدر ودخی پیغمبرینکدر ودخی مؤمنلرکدر
ابوجهل ملعون دیدیکه بن اول طائفه دن دکلم دیوب کوزینی یومدی
ابوجهلک بلنده بر بیوک بچاغی وار ایدی عبدالله حضرتلری اول بچاغی چقاروب
ابوجهل لعینک باشنی کسدی وپیغمبر حضرتلرینک حضور سعادتنه کتوروب
ویره اوردی پیغمبر علیه السلام انی کوروب سجدهٔ شکر ایلدی واول اخشام اولنجه
کافرلری قودیلر اخشام اولنجه ینه لشکرکاهه کلدیلر وبو بدر غزاسنده کافرلردن
یتمش کشی اولدی ویتمش دخی اسیر اولدی اما مسلمانلردن اون درت کشی شهید اولدی
التیسی مهاجردن وسکزی انصاردن ایدی پس بو مقدار قصهٔ بدری
انتخاب ایدک تفصیلنی طالب اولانلر تاریخ طبریه وسائر تواریخه مراجعت ایتسون

امام ناظم حضرتلرینک اعداك عادوا فی القلوب جمیعهم اه قولی اول اخشام اولنجه کافرلری قودیلر خبرینک مفادیدر

اَعْدَاكَ عَادُوا فِي الْقَلِيبِ جَمِيعُهُمْ   صَرْعَى وَقَدْ حُرِمُوا الرِّضَى بِجَفَاكَا

بیان معانی بیت

سنک دشمنلرک احجار ایله اورولوب یا بلمش قیونک ایچنده انلک جمیعسی
دوشورلمش اولدقلری حالده عودت ایتدیلر حال بوکیم سکا جفا ایتدکلری
سببیله الله تعالینک ورسولنک رضالرندن محروم اولدیلر بو بیتک
قصه سی شارح بخاری شریف قسطلانی مرحومک شرحنده اولدیغی
وجه اوزره ترجمه ایدلم شارح مرقوم بیورر که ابتجق اول کافرلر

قلبه

قلیبه القا اولوندیلر انلرک شانلرینی تحقیر ایچون ویرده ناس انلرک رایحهٔ
کریههلرنده متأذی اولمسونلر ایچون یوخسه دفن اولنه لری ایچون دکل
زیرا حربینک دفنی واجب اولمز وابی جهلک قاتلی مُعاذ بن عمرو بن الجموح و
معاذ بن عفرادر نتکیم صحیحینده بویله در واول ابوجهل ملعونک اوزرینه
عبدالله بن مسعود رضی الله عنه اوغرادی حال بوکیم اول ملعون دوشمش
یاتر همان باشنی کسوب رسول الله صلی الله علیه وسلم افندیمزه کتوردی
اما عُقْبة بن ربیعه انی حمزه یاخود علی رضی الله عنهما قتل ایتدی اما شیبة بن
ربیعه انی حمزه رضی الله عنه قتل ایتدی عقبه یی بر روایتده قتل ایتدیکی
کبی اما عُتْبه انی عبیدة بن الحارث یاخود علی یاخود حمزه رضی الله عنهم
قتل ایتدی یاخود اشتراکا قتل ایتدیلر اما امیة بن خلفی ابن عقبه
عندنده بنی مازندن انصاردن بر رجل قتل ایتدی ابن اسحاق عندنده
معاذ بن عفرا وخارجة بن زید وخُبَیْب بن اَساف انی قتلده اشتراک
ایتدیلر وسیرده عبدالرحمن بن عوف حدیثندن روایت اولندیکه
تحقیقا بلال رضی الله عنه امیة بن خلفه چقدی وانکله بله انصاردن
بر نفر وار ایدی امیة بن خلفی قتل ایتدیلر واول ملعون بدنی بیوک ایدی
پس شیشدی انلر انی اوزرینه طوپراق القا ایتدیلر حتی انی طوپراق
غائب ایتدی اما عُقْبة بن ابی مُعَیْط اول ملعونی علی یاخود عاصم بن

ثابت قتل ایتدی صحیح اولان اول ملعونی رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلری قتل ایتدی بردشی کابك عرقیله اما عمارة بن الولید امرأة
نجاشیه تعرض ایلدی نجاشی بر ساحره امر ایلدی اول ملعونك احلیلنه
نفخ ایلدی اکا عقوبة پس اول ملعون توحشن ایلیوب بهائم ایله اولدی
خلافة عمر رضی الله عنه حضرتلرینك خلافة سعادتلرنده ارض حبشده
جان جهنم اولدی باب اذا اُلقِیَ علی ظهر المصلی قَذَرٌ او جیفةٌ لم تفسد علیه
صلاتُه بابنده کرك ذکر ایتدیکمز ترجمه کرك ذکر ایده جکمز ترجمه بخاری
مرحوم سند متصل ایله ذکر ایدرکه تحقیقا عبد الله بن مسعود رضی الله عنه
عمرو بن میمونه تحدیث ایدرکه تحقیقا نبی صلی الله علیه وسلم بیت شریف
عندنده نماز قیلاردی وابو جهل وانك اصحابی که انلر ایدی نفر کافرلردرکه
انلرك اوزرلرینه فخر کاثنات افندیمز بددعا ایتدیلر انلر اوتورر لردی انلرك
بعضیسی که ابو جهلدر بعضیسنه دیدیکه سزلك قنغیکز فلانك اوغوللرینك
جزورینك سلاسینی کتورب محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سجده ایتدیکی
وقتده ارقه سنه قور امدی قومك اَشقی سی نفس خبیثی بعث ایلدی
امدی اول ملعون اول سلابی کتوردی وتوقف ایلدی حتی نبی
صلی الله علیه وسلم سجده ایلدی مبارك ظهر مقدسنه قودی کتفینی
ارا سنده ابن مسعود رضی الله عنه دیرین اول حالتی مشاهده ایدردم اکر

سلاسینك فتحیله مقصود اولدر
دوه نك ولدینا غی اولان دریدر
انسانده مشیمه کبی جزور فتح جیم
ایله وضم زا ایله ذکر واتنی یه
واقع اولور جمعی جُزُر کلور
دوه دن مجزور معناسنه منحور کبی

بنم

اشقی القومدن مراد عقبة بن ابی معیطدر
اول ملعونك اشقی القوم اولمسی مع هذا
جمله سی کفرده مشترکلردر زیرا اول
ملعون اول فعل خبیثه مباشرت ایلدی

بنم ایچون قوت اولایدی رسول الله صلی الله علیه وسلمدن طرح ایدردم ابن
مسعود رضی الله عنه دیدی انلرك بعضیسی بعضی اوزرینه شونی نسبت ایلدی
ورسول الله صلی الله علیه وسلم ساجد ایدی رأس سعادتنی قالدرمدی
حتی اکا فاطمة الزهرا کلدی رضی الله عنها رسول الله علیه السلامك
ارقه سندن اوسلایی آتدی پس رسول الله علیه الصلوة والسلام حضرتلری
رأس سعادتنی قالدردی صکره بیوردی اللّهم علیك بقریش یعنی
قریشك کفارینی اهلاك ایله اوچ کره بویله بیوردی پس بو بددعا انلرك
اوزرلرینه مشقتلی اولدی عبد الله بن مسعود بیورر اول کافرلر اعتقاد
ایدرلردی کیم تحقیقا دعا شو بلد حرامده مستجابدر بوندنصکره رسول الله
صلی الله علیه وسلم دعاسنده تعیین بیوردی واولا اجمال ایلدیکنی
تفصیل بیوردی پس اللّهم علیك بابی جهل اسمی عمرو بن هشام ابن حنظله
دیمکله معروف ایدی بو امتك فرعونی وشنی وما بونا یدی وعلیك
بعُتْبَة بن رَبیعة وشَیبة بن رَبیعة والولید بن عُتْبة واُمیة بن خَلَف
وعُقْبَة بن ابی مُعَیْط ونبی صلی الله علیه وسلم یاخود عبد الله بن
مسعود یاخود عمرو بن میمون یدنجیسنی عَدّ اتمدی پس حفظ
اولنمدی لکن مؤلف موضع آخرده یدنجیسی عمارة بن الولید بن المغیرة
دیو ذکر ایتدی ابن مسعود رضی الله عنه بیوردی بن نبی علیه السلام

انلرك اوزرلرینه بددعا ایدركوردم الآ بوكونده وانلر بددعایه
مستحق اولدیلر اول كونده زیرا علیه السلام اوزرینه ربیسینه عبادتی
حالنده غضبنه مباشرتا یتدكلرندن والآ رسول الله علیه السلامك
حالی اذیت ایدنلره عفوایدی ابن مسعود رضی الله عنه بیوردی بن شول
ذات اجل اعلایه قسم ایدرمكه رسول الله صلی الله علیه وسلمك عد
ایندیكی كافرلری قلیب ایچنده مصروع واتلمش كوردم قلیب فتح قاف و
كسرلام ایله طاش ایله اورلمزدن اولقیویه دیرلر قلیبدن مراد قلیب بدردر

بیان مفردات بیت واعرابه

اعدا عدوك جمعی كاف خطابه مضاف غایتی ضرورت وزن ایچون اعدانك
همزه سی حذف اولندی مبتدا عادوا جمله سی خبری مبتدا وخبر جمله سی
وجه سا بو اوزره معطوف هرحالده یا ایها الساداتاولنده معتبر عادوا
عادیعوددن عاد فعل ماضیسنك جمعیدر عادن دكل فی القلوب
عادوایه متعلق لكن كلامده مسامحه وار دیز تقدیركلام عادوا خائفین
فی قلوبهم جمیعهم تأكید معنویدر عادوانك جمع ضمیری اولان واودن صَرْعَیٰ
صادك فتحی ورانك سكونی وعینك فتحی وقصریله صریعك جمعی صریع
كُولَشُوبْ اَلْتْ اولان كمسنه كه مغلوب دیمك اولور عادوانك ضمیرندن
حالدر وقد حرموا الخ ضمیرمرقومدن بنه حالدر وماضینك حال وقوعنده

یعنی اجوف واوی اولان عاددن ثلاثی مجرد عودت ایتدی دوندی دیمك اولور بونی ناقص واوی اولان عدادن دكلدر كه عداوت معناسنه بوكا كوره معنا عدادن ونتایج عداوتدن دیدی كه كوره عادوا اوقنور

شرطی

شرطی اولان قد لفظا مذكوردر جمیع نحاتك مذهبنه موافق اوله رق یاخود
عادوا اوزرینه معطوفدر وصیغه سی مجهولدر الرضا اسم مصدر اوله رق
وممدود اوله رق لكن همزه سی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی یاخود
مصدر ومقصور اوله رق هرحالده الف لام مضاف الیهدن عوضدر
رضاك تقدیرنده بجفاكا حرموایه متعلق كاف خطاب فخر كائنات حضرتلرینه
الف الف اشباعدر فی یوم بدر عادوایه یاخود حرموایه ظرفدر یاخود علی سبیل
التنازع ایكیسنه ده ظرفدر یاخود مؤخر قداتتك فعلنه ظرفدر بدر مدینهٔ
منوره یه اوچ درت قوناق واردر قداتتك جملهٔ ابتدائیه كاف مفعولی خطاب
علیه السلامه ملائك ملكك جمعی اتت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه سنك فاعلی
من عند ربك اتت فعلنه متعلق قاتلت ملائكك صفتی یاخود اندن حال لكن
قد مقدردر قد قاتلت تقدیرنده اعداء عدوك جمعی مفعولی لكن اعدائك همزه سی
ضرورت وزن ایچون حذف اولندی كاف علیه السلامه خطاب الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیتین

اَعْدٰاكَ عٰا مستفعلن دُوا فِی لْقُلُو مستفعلن بِ جَمِیعُهُمْ متفاعلن
صَرْعٰی وَقَدْ مستفعلن حُرِمُوا الرِّضٰا متفاعلن بِجَفٰاكٰا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وعروضی اصل اوزره سالمه
ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

فِي يَوْمِ بَدْ مستفعلن رٍ قَدْ أَتَتْ مستفعلن لَكَ مَلَائِكْ متفاعلن

مِنْ عِنْدِ رَبْ مستفعلن بِكَ فَاتَلَتْ متفاعلن أَعْدَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلردر وعروضى اصل اوزره سالمدر ومصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوع و زحاف ضمار ايله مضمر اولوب متفاعل قالدى قدنصكره مفعوننه نقل اولنمشدر

وَالْفَتْحُ جَاءَ يَوْمَ فَتْحِكَ مَكَّةَ وَالنَّصْرُ فِي الْأَحْزَابِ قَدْ وَافَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن مكهٔ مكرمهٔ فتح ايتدوكك كونده سكا الله تعالينك فتحى كلدى يعنى الله تعالى فتح ونصرتى ويردى ودخى يوم احزابده كه خندق غزاسيدر نصر وياردم سكا كلدى تحقيق سكا اول نصر وافى اولديغى حالده ياخود سكا اول نصر يوم احزابده موافات ايدوب كاملا كلدى ديمك اولور كه اول نصر سكا كاملا غلبه وكفار انهزام ويردى سببنه اسناد قبيلندن اولور زيرا معطى حقيقى الله تعالى در يعنى الله تعالى يوم احزابده يردى منى زعانه سنى كاملا ويردى فتح مكه قصه سنى اجمالا نقل ايده ليم تاريخ هجرت نبويه نك سكزنجى سنه سنده قريش كافرلرى حديبيه غزوه سنده ايتدكلرى صلحى[٩] نقض ايتديلر پس سنهٔ مرقومه رمضان شريفنك اونجى كونده فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى كلثوم ابن حصينى

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

[٩] صلحك خلاصه سى تعهد ايتمشلردركه پيغمبر عليه السلام ايله صواش ايتميه لر ودوشمنلرينه ياردم ايتميه لر وسلاح ويرميه لر وپيغمبرك عهدوامانده اولانلره دخى صواش ايتميه لر وصواش ايدنلره ياردم ايتميه لر وسلاح ويرميه لر چونكه بونك اوزرينه عهد وامان ايتديلر مكه ده ايكى طائفه وار ايدى كه انلر دخى پيغمبرك عهد وامانده ايديلر برينه بنى خزاعه ديرلر دى وبرينه بنى بكر بن كنانه ديرلردى بو ايكى طائفه كرچه يمانه كلمشلردى ولكن بنى خزاعه بنى هاشمله اولورلردى مكر بنى خزاعه بنى بكردن بركسنى ولدرمشلردى انلر اراسنده عهد وامان اولديغى بنى بكردن احتياط ايتمديلر سلاح كتورمديلر مدينه يه حج وقتنده سلاحسيز مكه يه طوافه كلديلر بنو بكر بنو خزاعه يه فرصت بولديلر وصواش ايتمك استديلر بنو بكر ابو سفياندن وقريشدن ياردم استديلر اما قريش ياردم ايتمديلر اما سلاح ويرديلر بلكه قريشدن بعضه كيشيلر ياردمه كلديلر بو جهتدن نقض صلح ايتمش اولديلر تفصيلى تاريخ طبريده در

مدينهٔ منوره ده خليفه ايليوب مكه فتحى وغزاسى نيتنه اون بيك مهاجرين وانصار وسائر اطرافده اولان عربلر ايله چقديلر يوللر مسدود اولديغندن قريش كافرلرى محمد عليه السلامك تدبيرينى وقصدينى خبر آلامديلر پس ابو سفيان ابن حرب واولولردن حكيم بن حزام ودخى خزاعه اولولرندن بديل بن ورقايى جاسوسلغه كوندرديلر چونكه بونلر مكه دن چقديلر اوچ قوناق ايلرو اولان عسفانه وارديلر كه پيغمبر حضرتلرى انده قونمش ايدى اول جاسوسلر اول ارايه نصف الليلده ايرشمشلردى اوزاقدن كورديلركه آتش ونار قتى عجلديلر ابو سفيان ديديكه عجب اول آتش نه اوله بديل ديديكه عربدن بر طائفه قونمش اوله ابو سفيان ديديكه عربده بو قدر آتش يقار طائفه يوقدر واز سه بو محمددر اما محمدك صلى الله عليه وسلم بو قدر لشكرى يوقدر بونلر قالقوب لشكر خصوصنده بو فكرده ايديلر ديكه نه وجهله خبر آلالم ديركن عباس بن عبد المطلب پيغمبرك شهبا آدلو دوه سنه بنوب چريك چوره سن دولاشور دى اول كيجه قراوله عمر بن الخطاب رضى الله عنه چقمشدى عمر حضرتلرى دخى آتش يقوب بريرده اوتورمشيدى حضرت عباس اول ارايه اوغرادى عمر رضى الله عنه ديديكه شول كيدن نه كشيدر بقيك ديديلركه پيغمبر عموسى عباسدر بندوكى دوه دخى پيغمبرك دوه سيدر چونكه عباس اندن كچدى قراكوده كيدركن ابو سفيانك

آوازین ایشندی یولداشلریله سویلشوردی مکر عباس ایله ابوسفیان
اراسنده خیلی دوستلق وار ایدی بلدیکه اول کلن عباسدر کندویی عباسه
بلدیردی کلوب عباس ایله کورشدی عباس دیدیکه نیه کلدیك ابوسفیان
دیدیکه محمد علیه السلامك حالندن خبر الیه کلدم عباس دیدیکه اشبو
اوتوران محمد علیه السلامدر اون بیك ارایله مکه نك اوزرینه کیدر
بوکیجه قراوله عمر رضی الله عنه چقمشدر سنی دوتارسه مجال ویرمز
اولدورر کل دوه مك اردینه بنکه سنی محمد علیه السلام یانینه کوتورب
امان دیله یه یم مکر ابوسفیان ایله عمر اراسنده اسکیدن عداوت وار ایدی
بو سببدنکه عمر ابوسفیانك عورتنی هندی سوردی هند خود جاهلیت
زماننده بر فحبه عورت ایدی اینی کوجی دائما قریش بکلریله زنا ایدی
اوزماننده ابوسفیان عمره بو وجهله تهمت قلوب بینلرنده عداوت وار ایدی
او سببدن ابوسفیان عباسدن بو سوزی ایشیدیجك عباسك اردینه بندی
اتی لوب کیدرکن ینه حضرت عمرك اوکوندن کچدی عمر یقوب عباسك
اردنده ابوسفیانی کوردی دیدیکه ای تکری دوشمانی الحمد لله که مسلمانلر
الننده امانسیز اسیر اولدك عباس دیدیکه اسیر دکلدر امانه کلمشدر
حضرت عمر دیدیکه امانی بوکا کیم ویرمشدر حضرت عباس بن ویردم
دیدی عباس امانی بن ویردم دیدوکنه عمر غضب ایتدی لایق دکلدر که

کلدی عباس یا رسول الله دیدی آنلر آنی بولکه اولسون فدی
کریبور رسلك ویردم بن مکه یه دعوت ایدم کلمه دن سن مکه یه
بونلری قیلم امین فریاز آرم مکه یه امن امان حکمن ویرم
هم ابوسفیانه بر ایلك طوله تا اولا بیلوکیله دلده اکله
دیدی وار پس ورود عباس مکه یه
بر بره جمع اولدیلر ناس مکه یه

یاعباس بردین دوشمانی کافره امان ویره سن اوبله دیوب پیغمبر علیه السلامك
چادرنه برابر کلدیلر خلاصه پیغمبر علیه السلام دخی امان ویردی و ابوسفیان
دخی مسلمان اولدی ارادن غوغا کتورلدی بو اراده کلام چوقدر بو مختصر
اکا متحمل دکلدر پس عباس ابوسفیانی بر لشکرك اوغرینجی یرده طوردردی
اندن اسلام لشکری بولك بولك والای الای مرتب سلاحله تازی اتلریله
کچدیلر هر الایکه کچردی ابوسفیان عباسه صوررد یکه بونلر کیملردر عباس
دخی بو فلان قبیله در دیردی بورسمه بش بیك کشی تمام کچدی انلرك اردنجه
بش بیك کیملو مهاجرین و انصاریلر لشکریله بر عجب شوکتیله محمد مصطفی صلی الله
علیه وسلم حضرتلری کلوب کچدی شویله باشلرنده هپ دمشقی تولغا
وارقه لرنده جبه لر و زرهلر شویله که کوزلرندن غیری یرلری کورنمزدی
اوزاقدن باقسه لرکوم کوك دمردن طاغ کبی کورینوردی اول سببدن
اول الایه قبة الحفر دیرلردی ابوسفیان بو شوکتی و بو هیبتی کورب متحیر
اولدی وکوکلنه قورقو دشدی عباسه دیدیکه بوسنك قرنداشك
اوغلو اولو پادشاه اولمش عباس دیدیکه وای سنك حالیکه محمد علیه السلام
ملك دکلدر پیغمبردر بوندنصکره ابوسفیان مکه یه کلدی مکه اهلی یاننه
جمع اولدیلر محمد علیه السلامدن خبر صوردیلر ابوسفیان دیدیکه
محمد علیه السلام همان کلدی وانك بر لشکری واردرکه حدو حسابی یوقدر

دیدکم یا اهل مکه بیله سز
کلسه کز ایمانه سالم اوله سز
هرکیم ایمانه کیره بولسون امان
کیم سلاحن ترك ایده بولسون امان
هم ابوسفیانه کیره بولسون امان
هرکه داریته کیره بولسون امان
قاپوسن اغلاق ایده بولسون امان
کعبه ستریتی طوته بولسون امان
محمدیه صاحنك
عماره سی
زیره ها ایله لکن زکیه زرنج دیرلو

معلوم اولسونکه ... کون فخر عالمك
... ایمانه ... اولدیلر
... محمد ... اولدیلر
ایمان کلتورتانی ... امان ... سنه
ابوسفیان ... حکیم ... سنه کبی
کیننلری ... مشغول اولدیلر
... حالنه ... محبوب
فتح مکه ... اولدقده ...
اهل اسلام ... کلدیلر
... تمام ... صحابه نك ...
اسمعیل حقی

روايت اخرده مكه يه كلوب بو سوزلرى دين حضرت عباسدر
ومحمديه ده اويله روايت ايدر

پس ديديلركه بزنجه ايده ليم ابوسفيان ديديكه هركيم كه بنم اويمه كله امينده
ديديلركه سنك اوك نقدر آدم آلور اكابز صغميوز نجه ايده لوم بو نسنه دن
مكه خلقى قتى قورقديلر محمد عليه السلام انلارى هب طوتوب قرار صانديلر
بونلر بو وجهله محمد عليه السلامدن احتياط ايندكلرى كبى محمد عليه السلام
دخى انلرلك جنك اتمه لرندن حذر ايدردى اول كونكه پيغمبر عليه السلام
مكه يه كلدى صوردى كه قريش قومى نه تدبيرده در ديديلركه قريش
قومى بنو بكر بن كنانه لشكرن جمع ايديلر مرتب سلاح ايله غرب جانبنده
طورغورديلر كندولر دخى حبه وزره كيوب شهر ايچنده اولرينده ودكانلرنده
طورديلر وبنو بكره ديديلركه اكر محمد عليه السلام بزم ايله صواش ايتميجك
اولورسه بز دخى ايتمزز واكر صواش ايدرسه شهر ايچنده صواش ايده رز
سز دخى محمد عليه السلامك لشكرى اردندن كله سز صواش ايده سز انلارك
تدبيرى بونك اوزرينه در پس پيغمبر عليه السلام چونكه بو سوزى ايشتدى
خاطر شريفنده شويله طونديكه انلر ايله صواش ايتميه امدى جبريل عليه السلام
بو آيت كريمه يى كتوردى لا تقاتلوهم عند المسجد الحرام حتى يقاتلوكم فيه
فان قاتلوكم فاقتلوهم همانكه بو آية كريمه نازله اولدى پيغمبر عليه السلام
زبير بن العوامه ايكى بيك كشى ويردى وبيوردى سن كندو الايكله لشكر
وكنجه واركيت شهر قپوسنده مشرق طرفنده اولان طاغلرك بريسنك

اوزرينه سنجاغنى ديك اندن خالد بن الوليده ايكى بيك كشى ويردى وبيوردى
سن دخى كندو الايكله واركيت مكه نك غرب طرفنده سنجاغنى ديك اندن بنى
بكردن و جبشه لشكرندن كمسه نر وار انلر سزكله صواش ايتميجه سز دخى
صواش ايتميكز پس زبير بن العوام مكه يه واردى رسول اكرم بيورديغى
يرده سنجاغين ديكدى زبير لشكرندن ايكى كشى كروقالمشلردى قريش
خلقى اول ايكى كشى يى اولدرديلر خالد بن الوليد دخى كندى لشكريله واردى
پيغمبر عليه السلام مراد ايديكى يرده سنجاغنى ديكدى بنى بكر و جبشه
لشكرى خالدى قارشولديلر صواش ايتديلر خالد انلرى بوزدى و لشكرندن
اوچ كشى شهيد ايتديلر ايكى دخى زبير لشكرندن شهيد اولدى فى الجمله
مسلمانلردن بش كشى شهيد اولدى اما خالد بن الوليد اون اوچ كافر دپه لدى
بوندنصكره عظمتلو لشكر ايله پيغمبر عليه السلام تشريف بيوردى ذى طوى
ديدكلرى محلده طوردى اندن نظر ايلديكه خالد ايله وزبير ايله مكه اهلى
نه ايش ايدرلر اكر صواش ايدرلرسه كندى دخى حمله قله كورديكه مسلمانلر
مكه نك اشاغاسين طوتمشلر چپ چوره قوشاتمشلر وكندو بيورديغى
يرلره سنجاقلرى ديكمشلر بلديكه ارايرده صواش يوقدر پس مرتب لشكر ايله
شهره طوغرو يورودى اوكنجه مناديلر چاغررلر ديكه من دخل دار
ابى سفيان فهو آمن ومن دخل المسجد الحرام فهو آمن ومن دخل داره فهو آمن

ومن دخل دار حکیم بن حزام فهو امن ومن دخل تحت لواء ابی رُوَیحَة فهو امن نبی
محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری زبیره وخالده وفلان لشکره اصمارلمشدیکه
قریش طائفه سندن هیچ برکمسه اولدرمیه سز مکرکه انلر صواش ایده لر اَوَتْ
التی کشی رجالدن ودرت کشی نسواندن مسجد ایچنده ده بولاسز یاخود
کعبه اورتسنه صارلمش بولاسز انلره امان ویرمیوب اولدوره سز بیورمشدی
تفصیلی طبریده در چونکه حضرت رسالت علیه افضل التحایا حضرتلری
مکه نك قپوسنه واردیلر اول کون دوه لری عضبایه بنمشلردی وبرقره
عمامه صارنمشلردی علی بن ابی طالب کرم الله وجهه اوکنجه پیغمبرك سنجاغین
چکردی مهاجرین وانصار پیغمبرك صاغنده وصولنده طورمشلر یدی
اندن زبیره سنجاق دیکدوکی محلده چادر می قورلك دیو بیوردی اول ارادن
کچدی تا مسجد قپوسنه وارنجه دوه دن اینمدی مکه کافرلری وسیدلری
طوپطلو اولوب اوتورمشلردی پس پیغمبر علیه السلام بو هیبتله مسجد قپوسنه
واردی دوه سندن ایندی اندن کعبه یی یدی کره طواف ایلدی وطوافدنصکره
نماز قلدی اندنصکره بیوردی کعبه قپوسین اچدیلر ایچنده نقدر پوتلر
وار ایسه ایاقلرینی طوتدیلر یوزلری اوزرینه سوریو طشریه اتدیلر اول
پوتلرك براولوسی واردی آدی هُبَل ایدی اول طاشدن ایدی انی حرم
قپوسنده اشیك ایلدیلر تاکه مسجده کرنلر اوستنه بصالر واول پوت شمدی

عضباء عین مهمله نك فتحی وضادك سکونی والف ممدوده ایله شول ناقه یه دیرلرکه قولاغی یارلمش اوله مشتق الاذن معناسنه امارسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك ناقه سنه عضبه دیدکلری لقب اولدیغنه بناء در قولاغی یارلمش اولدیغندن دکل بلکه نجیبه وکریمه اولوب فلج کبی کسکین اولدیغندن اطلاق اولنمشدر کما مر منه

دخی آنده یَتورْ چونکه بیت الله ایچی پوتلردن پاك اولدی حضرت رسالت
ایچرو کردی ایکی رکعت نماز قلدی مکه اهلی مسجد ایچنده طوپطلو اولوب
اوتورمشلردی وکمی اولرینه قاچوب کتمشلردی وچوغی ابو سفیانك
اوینه کرمشلردی بلدیلرکه حضرت رسالت انلرکله صواش ایتمك مرادی
دکلدر اَوْلُواِوَنْدَنْ چقوب محمد علیه السلامك قتنه کلدیلر شولقدر
اوشدیلرکه مسجد طوپطلو اولدی حضرت فخر کائنات علیه افضل
التسلیمات نمازدن فارغ اولیجق کعبه قپوسنه چقوب اایاغ اوزرینه
طوروب الینی حلقه یه کچوروب یوزینی مسجده ایلدی اندن بیوردی
الحمد لله وحده لا اله الا الله نصر عبده وانجز وعده وهزم الاحزاب وحده
یعنی شکر الله تعالی یه که بن ضعیف قولنه نصرت ایلدی ومکه یی بکا
مسخر ایلدم دیو وعد دخی ایتمشیدی وعدنه وفا ایلدی وبنم دشمانلریمی
خوار وذلیل ایلدی اندن مکه خلقنه یوز طوتوب ای مکه خلقی نه فکر
ایدرسز وکندوکزی شمدی نیجه کوررسز بکا ایندوکلریکزی خود
بلورسز شمدی بن سزه نه ایده یم بیوردی سهیل بن عمر که هنوز مسلمان
اولمامشیدی اایاغ اوزرینه قالقدی یا رسول الله بز سکا نه دیلوم ونه فکر
ایده لوم قریشك سیدی سن وسید زاده سن اصلیکه ووطنکه
کلدك وکندی قومکه فرصت بولدك سنك لطفکدن امیدمز بودرکه

انجاز وعده دن مراد فخر کائنات حضرتلرینه حدیبیه ده اولدقلری مکه مکرمه ومدینه منوره مابیننده کراع الغمیم نام محله کلدکلرنده سورۂ فتح نزول ایلدیکی قال علیه السلام لعمر بن الخطاب انزلت علی سورة هی احب الی مما طلعت علیه الشمس قال الله تعالی انا فتحنا لك فتحا مبینا منه
کراع الغمیم حرمین محترمین بیننده بر محلدر مکه یه ایکی قوناق منه

پدرلریمزه حرمت ایده سن و بکلریمزی خوشجه طوته سن و عورتلریمزی و اوغلجقلریمزی
اسیر کیه سن وصوچمزی باغشلیه سن کناهمزی عفو قیلاسن بزسکا ایتدوکمزی
سن بزه ایتمیه سن دیدی چونکه نبی الرحمة علیه اکمل التحایا حضرتلری بو سوزی
اشتدی مبارك کوزلری یاش ایله طولدی مکه اهلی انی کورب زار و زار
اغلشدیلر شویله فغان ایندیلرکه اوازلری عیوقه چقدی اندن بیوردی
بن سزه نه دیه یم همان انی دیرمکه قرنداشم یوسف پیغمبر قرنداشلرینه دیمشیدی
لاتثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین همانکه پیغمبر علیه
السلامدن بو سوزی اشتدیلر پیغمبره القشلر دعالر ایتدیلر نبی محترم حضرتلری
کندو الیله کعبه قپوسنی قپادی اندن دوه سنه بنوب چادرینه کلدی مکه
اهلی بولك بولك کلوب محمد علیه السلامك الینی الوب مسلمان اولدیلر اول
وقت بو سورۀ جلیله نازله اولدی اذا جاء نصر الله والفتح تا اخرینه وارنجه
چونکه اول کون اخشام اولدی ینه صباح رسول اکرم حضرتلری صباح
نمازن قلوب اوتوردی عمر بن الخطابه رضی الله عنه کندودن اشغرق یکز
کوستردی عمر حضرتلری دخی اوتوردی لشکر کلیسی دیوان دورب
حاضر اولدیلر اندن اهل مکه جمله محمد علیه السلامه قول اولدیلر زیرا خالد
ابن الولید ایله جنك اتمشلردی خالد انلری بوزمشیدی مکه شهرنی قهر
ایله المشدی ماللرین الوب بلکه کندولرنی دخی اسیر ایدوب اصحاب کرام

اراسنده

اراسنده قسمت ایتسه اولوردی لکن پیغمبر علیه السلام اول قومی ایزکدی
کلسنی ازاد ایلدی اوج کونه دك خلائق بولك بولك کلوب مسلمان اولدیلر
بو قصۀ شریفه و لطیفه چوقدر بو قدر ایله اکتفا ایلدك احزابده نصرت
قصه سنی علی وجه الاجمال ذکر ایده لوم بو خندق محاربه سنك اصلی بودرکه
اولوقتکه بنو النضیر جهودلرینی حضرت پیغمبر قلعه دن سوردی قورتلان
جهودلر عربستان ایچنه طاغلوب هر بری بر قبیله یه و هر کویه و هر شهره
دوشوب خلقنی ازدیروب محمدیلر ایله جنکه تحریك ایتمشلردی مکه کافرلری
وابو سفیان و قریش دخی انلر ایله اتفاق ایدوب نی نهایت لشکر جمع ایدوب
مدینۀ منوره او زرینه کلوب محمد علیه السلام ایله جنك ایتمکه تدبیر
ایتمشلردی محمد علیه السلام حضرتلری بو وجهله کافرلرك اتفاقلرین
ایشدوب قتی پریشان اولدی مسلمانلر غایت قورقویه دوشدیلر جمیع
عرب بر یکا اولدیلر بز بونلر ایله باشه چقاماز دیدیلر پس محمد علیه السلام
حضرتلری دخی اصحاب کرامی جمع ایدوب مشاوره بیوردیلر هر کشی بر دوزلو
فکر ایلدی آخر شونك او زرینه اتفاق ایتدیلرکه مدینۀ منوره دن چقمیلر
شهر ایچندن جنك ایده لر لکن قلعه مز یوقدر نیجه ایده لوم دیدیلر سلمان
فارسی رضی الله عنه دیدیکه بزم ولایتمزده پارس شهرلرنده عادت بودرکه
قچان بر پادشاهك او زرینه براولو دشمان کلور اولسه شهرك اطرافنه

خندق قزدلر شویله کم اتلو یول بولمز کچمکه بو وجهله اول اولو دشمانی دفع
ایدرلر پس محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری سلمانک سوزینی
بکندی اصحاب کرام دخی بو نسنه‌یی صواب کوروب مدینه‌نک اطرافنه خندق
قازدیلر عقبنجه کفار لشکری کلدی بر وجهله کم انک کبی لشکر اصلا کورلمش
دکلدی قریش کافرلری و بریه عربلری و جمیع جهودلر جمله‌سی بر اولوب تمام
سلاح ایله کلمشلردی مسلمانلر کافرلری که بو صورتله کلدکلرین
کوردیلر جمله‌سی قورقویه دوشدیلر مدینه شهری همان الندی بلدیلر
محمد علیه السلام انلره نصیحت ایدوب قورقمق فرصت بزمدر کافرلر بوزلوب
منهزم اوله جقدر بیوردی بونک اوزرینه تمام یکرمی التی کون کچدی هیچ
اراده جنک اولمدی همان اینجق اوق آتشورلردی کافرلردن اوق ایله اوج
کشی اولدردیلر مکر قریش ایچنده بهادرلردن بر اولو کافر وار ایدی شویله که
دیرلر عربده اندن بهادر کمسه یوغدی آدنه عمرو بن عبد الود دیرلردی
بو عمرو جنک سلاحلرینه کروب باشنه بر دمشقی تولغا کیوب خندک کنارنه
کلمشدی مسلمانلر طرفنه کچمکه بر کوزه دردی برقاچ کشیلر علینک
ارلکین اکا مدح ایتدیلر علی بر کنج یکتدر اما که محاربه‌ده هیچ بر کمسه اکا
غریب اوله ممشدر دیدیلر اول کافر غیرته کلدی بر عربی اتی وار ایدی
آدینه مطوب دیرلردی آتنی کتوردیلر بندی مهمز اوردی خندق

ایچنه

ایچنه صچراتدیکه مسلمانلردن بکا کچه چقلجق ر بولامدی چاغروب دیدی
اول علی ار ایسه باشه بارش کلسون جنک ایده‌لوم ارلک نیجه اولور اکا کوستره‌یم
علی رضی الله عنه اول کافرک لافنی اشتدی همان کندوبی خندک ایچنه آتدی
عمروانی کوروب نه کشی سن دیدی علی رضی الله عنه اول ایستدوکک ابی
طالب اوغلی علیم دیدی عمرو دیدیکه سنی اوکدیلر بن سنی بر هیبتلو کشی
صانوردم سن صفتلو آدمله بن جنک ایتمکه عار ایدرم علی کرم الله وجهه
دیدیکه سن عار ایدرسک بن عار ایتمم ار ایسک اوتکدن این پیاده اولوب کل
جنک ایده‌لم عمرو غضب ایندی علی‌یه حمله قلدی علی انک حمله‌سنی صاودی
دیله دیکه کچه علی بر قلچ چالدی اتنک بر ایاغن دوشوردی عمرو صچرایوب ایاغی
اوزرینه طوردی علی حضرتلری بو کره برابر اولدق کتور هنرک وار ایسه
کوره‌لم دیدی عمرو ایرشوب علی‌یه بر قلچ اوردی علی انک حمله‌سن رد ایلدی
علی دخی انی ذو الفقار ایله چالدی عمرو دخی علینک حمله‌سن دفع ایلدی
فی الجمله صباحدن اویله وقتی اولنجه ایکسی بری بریله جنک ایتدیلر هیچ
بری برینه ظفر بولامدیلر اخر علی حضرتلری بیوردیکه یا عمرو سنکله
عهدمز بو ایدیکه باشه بارش جنک ایده‌لم سن زبونمی اولدککه یاردمجی کتوردک
عمرو دیدیکه یاردمه کم کلدی علی دیدی اوش اوغلک کلدی عمرو دوندیکه
اردنه بقا علی رضی الله عنه اویله چالدیکه عمروک بر اویلوغن دوشوردی

عمرو دیدی یا علی حیله ایلدک علی دیدی یا کافر الحرب خدعة یعنی جنکک اصلی الدانمقدر عمرو اوبلوغین بردنالوب علی یه قارشواندی علی صاولدی اندن بر یشوب ول کافری چالدی ایکی پاره ایلدی چونکه عمروی اولدردی خندکدن چقوب پیغمبر علیه السلام قتنه کلدی برازدن توزاوتورشدی کافرلر خندک کنارنه کلوب عمروی ایکی پاره اولمش کوردیلر فریاد وفغان ایلدیلر اندنصکره بنی غطفاندن برکشی وار ایدی قتی اولو معتبر کشیلردن ایدی انک آدینه نعیم بن مسعود دیرلردی حق تعالی انک قلبنه اسلام محبتن براقدی بر کیجه خندکدن چقوب پیغمبر حضرتلرینک قاتنه کلوب مسلمان اولدی و دیدیکه یا نبی الله چوق زماندر که بن سنک دینکه دونمک استردم بحمد الله که شمدی میسر اولدی مسلمان اولدم امدی بکا نه امر ایدرسک بیورکه بن آنی یرینه کتوره یم دیدی پیغمبر حضرتلری سندن دلک ایدرمکه ینه کافرلر ایچنه وارهسن انلرک اراسنه تفرقه براغه سن بری برندن ایره سنکر جهودلر ایله سائر کافرلر اراسنده اتفاق اولمیه انلر بری برندن ایریلجق ایش قولای اولور بیوردی خود نعیم اولو کشیدی ابو سفیان ایله وسائر کافرلر ایله آشنا ایدی جمله سی نعیمه حرمت وعزت ایدرلردی همانکه پیغمبر حضرتلرندن نعیم بوسوزی اشتدی علی الرأس والعین دیوب اول کیجه ایچنده ینه چادرنه کلدی حالنه کمسه مطلع اولمدی همان ادم کوندردی

جهودلرک بکلرینی چاغردی انلر کلدکده ای بکلرینی بلورسزکه اولدن طوز اتمک یمش دوستلرز وقرنداشلرز وبن سزه ایو صانیجلو دکلم دیدی انلرک جمله سی بلی هم اویله در دیدیلر اندن دیدیکه بن بر نسنه اوزرینه مطلع اولدم هیچ سز دخی بلورمسز انلر دیدیلرکه اول نه در نعیم دیدیکه شول ایشکم سز محمد علیه السلام ایله ایده لم دیرسز قریش ایله وبنو غطفانیله محمد علیه السلام اراسنده اول تدبیر یوقدر انلر دیدیلرکه ندن دیرسن نعیم دیدیکه شوندن دیرمکه قریش قومی وبنو غطفان ایراق یردن کلمشلردر وکلدکلرینه قتی پشیمان اولمشلردر هر بریسی ینه ولایتنه کیتمک فکرنده در انلر کیدیجک سز بونده یالکز طوره مزسز کورمزمسزکه بو بنجه کوندر بو اراده اوتورمشلردر هیچ بریسی جنک ایتمک فکرنی ایدرمی اومارلرکه سز محمد علیه السلام ایله جنک ایده سز اول غالب اولورسه سز قویلاسز انلر قچالر قورتولالر واکر فرصت سزک اولورسه انلر غنیمت صاحبی اولوب طیوم اوله لر اول جهودلر راست سویلدک امانه تدبیر ایده لم سن نه دیرسک دیدیلر نعیم دیدیکه بکا خوش کلورکه محمد علیه السلام ایله جنک ایتمیه سز تا بنو غطفاندن وقریش رئیسلرندن برقاچ کشیلر اوغوللرینی الاسز سزک قاتوکوزده رهن اولا تا محمد علیه السلام ایله سزک ایشکوز بریکا اولمینجه انلر سزک قاتکزدن کتمیه لر تاکه سزکله جنکه

بل باغليه لر قاچمق تدبيرن ايتميه لر انلر ديديلركه ايوسويله ديك ويله
ايده لم پس نعيم بونلرى بو وجهله چونكه باغلدى انلره دستور ويردى
كتديلر بويكا ابوسفيانى و قريش اولولارينى برارايه جمع ايتدى وديديكه
اى قوم بنى بلورسزكه سزكله دوستلغم نه وجهله در انلرده بلورز ديديلر
نعيم ديديكه بن برخبر ايشتدم سزه بلدرمك استرم اوت صاقنك كه بوسرّى
كمسيه فاش ايتميه سز انلر ديديلركه حاشا نعيم ديديكه بليكزكه اشبو
قريظه جحودلرى بوندن اوّل محمد عليه السلام ايله عهدلشمشلردى اول
عهدى بوزب سزكله برلك ايتمشلردر شمدى اول عهدى بوزدقلرينه قتى
پشيمان اولمشلردر قورقارلركه سزكتدوكزدنصكره محمد عليه السلام انلرك
باشلرينه وبلاكتوره ينه انلر محمد عليه السلام ايله يكى عهدايلمك استرلرمش
محمد عليه السلامه ديرلرمشكه يارن بزبرنسنه بهانه ايده لم قريش سيدلرينك
اوغللرينى رهن استيه لم سنك قانكه كونده رلم انلر ايله نه ايدرسك ايت بزم
كناهمزى باغشله بزى انجتمه ديمشلر امدى بونسنه بن تحقيق بلوب سزه
سويلرم اكريارن انلر سزدن اوغوللريكوزى رهن استرلر ايسه زنهار
ويرميه سزكه كندو قانكزه كورسز قريش بكلرى نعيمك سوزن بكنديلر
افرين ديديلر اندن نعيم بنى غطفانه دخى بويله سويلدى بوسوزكه واقع
اولدى جمعه كونيدى نيزاول كيجه ابوسفيان وبنوغطفان قريظه ونضير

جحودلرينه

جحودلرينه آدم كونددديلركه يارن جنك تدبيرن كورب حاضر اولوك محمد
عليه السلام ايله جنك ايده لم زيرا كوررسزكه بوقتلق يوردر اوت يوق طعام
يوق اجلقدن طوارلريمز ضعيف اولديلر فرصت يا انلرك اوله يابزم اوله
جحودلر ديديلركه يارن شنبه كونيدر بزجنك ايده ميوز صبر ايدلك
ابوسفيان ينه آدم كونددى البته يارن جنك ايدرز بهانه ايتمكوز جنك
سلاحيله حاضر اولوك يوق ديرسكز بزيارن كيده رز ديدى جحودلر
نعيمك سوزى كرجكدر ديديلر پس جحودلر ديديلركه سز اوزاق يردن
كلمش قومسز استرسكوزكه يارن جنك ايده وز اوغللريكزى بزم قاتمزده
رهن قويك قريش كافرلرى جحودلردن بوسوزى ايشديجك كوردوكوزمى
نعيمك سوزى كرچكدر بونلر محمد عليه السلام ايله برلكده در ديديلر
وخبر كونددديلركه بز اوغللريمزى كمسيه رهن ويرميوز اكر ايسترسكز
بولداشلق ايده لم يوغيسه بزكيده رز بوسببدن ارالرينه خلاف
دوشدى هم اول كيجه برقتى خشملو روزكار اسدى اول روزكار
ريح صبا ايدى نتكم بنى محترم حضرتلرى بيورر نُصِرْتُ بِالصَّبا وَاُهْلِكَتْ
عادٌ بِالدَّبُورِ شويلكه كافرلرك نيجه سنك چادرلرن باشلرينه يقدى
وملائكهٔ كرام جوانب عسكرده تكبير ايتديلر وكلاونن ملكلر يلك ايدى
ابوسفيانك كوكلنه قورقو دوشدى اول كيجه قاچمق تدبيرين ايتدى

وقومیله مشاوره ایتدی اخر الامر فاچدی انلرك فاحدوغن ایشیدیجك قلاندن
کافرلر وججودلر دخی طاغلدیلر بو واقعه هجرت نبویه نك بشنجی یلنده ایدی
بل تمام اولنمغه اون کون قالمشدی بو ایکی قصه نك خلاصه سنی نقل
ایتدك حسب الطاقه غزوهٔ احد وغزوهٔ وادی حنین نوعا ذکری مولم
اولدیغندن انلری ناظم مرحوم ذکر ایتمدی اشارت ایله کچدی

بیان مفردات بیت واعرابه

والفتح مبتدا جاءك فعل ماضی تحتنده هو ضمیر مستتری فاعلی الفتح قولنه راجع
جمله سی جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبری مبتدانك مبتدا وخبر جمله سی
جملهٔ اسمیه اعرابدن محلی یوق معطوف اوّل بیتده کی جئتك قاصدا اوزرینه
یا سید السادات اولنده معتبر کاف خطاب جاءنك مفعولی یوم ظرفیت
اوزره منصوب جاءنك ظرف زمانی فتحك مضاف الیهی فتحده کاف خطاب
مضاف مکة فتح مصدرنك مفعولی جاءنك فتحه نسبتی نسبت مجازیه در
مجاز عقلی اوله رق زیرا فتح تسخیر وضبطه سببدر دیمك اولور که تسخیر
وضبطه سبب اولان فتحی الله تعالی کتوردی یعنی احسان ایتدی والنصر
مبتدا فی الاحزاب متعلق نصره یاخود صفتی النصرك تقدیری الکائن
فی الاحزاب النصردن حال اولمه احتمالیده واردر تقدیری کائنا فی الاحزاب
قد وافا جمله سی مبتدانك خبری قد تحقیق ایچون وافا مفاعله بابندن

فعل ماضی موافات کلمك معناسنه یقال وافی زید اذا اتی قاموسك بیاننه
کوره بالتمام کاملا ویرمك معناسنه معنای اوّله کوره الله تعالی نك نصری
احزابده تحقیق سکا کلدی معنای ثانیه کوره الله تعالی نك نصری سکا بالتمام
کاملا ویردی اسناده مجاز اولوب الله تعالی یوم احزابده نصرینی
سکا بالتمام ویردی دیمك اولور سببنه اسناد قبیلندن اوله رق یاخود
والنصر مصرع اولده کی جاء نك ضمیر مرفوع مستتری اوزره معطوف فصل
بولندیغندن ضمیر منفصل ایله تأکیده حاجت یوقدر بو تقدیرجه قد وافاکا
النصردن حال اولور ماضینك حال وقوعنك شرطیده جمهور نحاته کوره
واردر کاف خطاب فخر کائنات حضرتلرینه خطابدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَالْفَتْحُ جا مستفعلن ءَ لَكَ يَوْمَ فَتْ متفاعلن حِ مَكَّةَ متفاعلن
وَالنَّصْرُ فِي الْ مستفعلن اَحْزَابِ قَدْ مستفعلن وَافَاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر و ثانیسی سالم و عروضی اصل اوزره سالمه در و مصرع
ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر وضربی مقطوع اولوب نحلو ضرب اولوب مضمر دخی اولمشدر

هُودٌ وَيُونُسُ مِنْ بَهَاكَ تَجَمَّلَا وَجَمَالُ يُوسُفَ مِنْ ضِيَاءِ سَنَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات هود و یونس پیغمبرلر صلوات الله علی نبینا و علیهما السلام سنك

بها وحسنكدن تجمل ايدوب زينتلنديلر ودخی يوسف پيغمبرك عليه السلام
جمالی سنك شمسه بكزر بن جمالكك پارلدی سنك ابدينلغی ونوركدن مستفاد
ومكتسبدر جونكه هود ويونس ويوسف على نبينا وعليهم الصلوة والسلام
انبياء عظام حضراتی ايجنده حسن جمال ايله مشهورلر اولدقلرندن انلری
تخصيص بالذكر بيوردی وحد ذاتنده نبی محترم حضرتلری انبياء عظام
حضراتنه خلقنده يعنی شكل وصورت وشمائلنده ودخی اخلاقنده فائق
اولدی وانبياء عظام حضراتی علم وكرمده اكا مقارب ويقين اولمديلر
وانلرك كلبسی اندن ملتمس ومستمد اولديلر نتكم بوصيری مرحوم برده سنده بيوردی

فاق النبيين في خلق وفي خلق ولم يدانوه في علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس غرفا من البحر او رشفا من الديم

لكن حسن وجمالده هود ويونس ويوسف عليهم السلام حضراتی سائر انبياء
عظامدن زياده ملتمس ومستمد اولدقلرندن امام ناظم حضرتلری انلری
بو بيتده ذكر بيوردی غيريلرينك ملتمس ومستمد اولدقلرينه منافی دكلدر

بيان مفردات بيت واعرابه

هود مبتدا ويونس هود اوزرينه معطوف من بهاك من مؤخر تجملا يه متعلق
بها في الاصل مد ايله حسن معناسنه لكن مدی لاجل ضرورة الوزن حذف
اولندی كاف خطابه مضاف خطاب فخر كائنات حضرتلرينه تجملا تفعل بابندن

فعل ماضی تثنيه مذكر غائب تحتنده كی تثنيه ضميری هود ويونسه راجع جمله سی
جملهٔ فعليه اعرابدن محلا مرفوع مبتدانك خبری جمله سی اسميه اوله رق
وجه سابق اوزره حذف عاطفه جنتك اوزرينه معطوف قريبی اولان
الفتح جاءك اوزرينه معطوف اولمق دخی ممكن وجمال يوسف مبتدا
جمالك يوسفه اضافتيله من ضياء سناكا ظرف مستقر مبتدانك خبری
كائن من ضياء سناكا تقديرنده جمله سی جملهٔ اولی اوزرينه معطوف ضياء
مد ايله ايدنلق معناسنه سناسينك فتحی وقصر ايله ضوء عظيم ظاهر معناسنه
ضيانك مضاف اليهی بو مقامده سناء ممدود اوله رق الو رمز زيوا وارتفاع
معناسنه در كاف خطاب مضاف اليهی خطاب نبی عليه السلامه الف اطلاقدر

بيان تقطيعات بيت

هود ويو مستفعلن نس من بها متفاعلن ك تجملا متفاعلن	
وجمال يو متفاعلن سف من ضيا متفاعلن ء سناكا فعلاتن	

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانيسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه
ومصرع ثانيسنك جزء اولی وثانيسی سالملر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

قد فقت يا طه جميع الانبيا	طرا فسبحان الذي اسراكا

بيان معانی بيت

ودخی يا سيد السادات تحقيق سن يا طه جميع انبياء عظامه فائق وهر برشيده

غالب اولدك پس ليلهٔ معراجده كيجه نك بعضيسنده سنى يوريدن ذات
اجلّ اعلاتى بن شانه والوهيتنه لايق ومناسب اولميان شيلردن تنزيه
وبرى قلورم يعنى اولّ اجلّ واعلا اولان الله تعالى واقعده ونفس الامرده
شان والوهيتنه لايق اولميان شيلردن منزّه وبريدر بن دخى بويله منزّه وبرى
اولديغنى اعتقاد ايدوب لسانغله دخى مخالفينى ردّ ايدهرك سبحان الله ديو ذكر
ايدهرم شان والوهيتنه لايق اولميان صفات سلبيه در تفصيلى كتب كلاميه ده
وبركوى مرحومك وصيت نامه سنده وشروحنده مسطور ومبيّندر انبياء
عظام حضراتنك اوزرلرينه رسول اكرم حضرتلرينك فائق اولديغنى انفا ذكر اولنان
قصيدهٔ برده نك ايكى بيتلرى دلالتيله وقصيدهٔ همزيه نك اول بيتلرى

كيف ترقى رقيك الانبياء ‏ ‏ ‏ ‏ ياسماءً ماطاولتها سماء
لم يساووك فى علاك وقدحا ‏ ‏ ‏ ‏ ل سنا منك دونهم وسناء
انما مثّلوا صفاتك للنا ‏ ‏ ‏ ‏ س كما مثّل النجوم الماءُ
انت مصباح كلّ فضل فما تصـ ‏ ‏ ‏ ‏ ـدر الا عن ضوئك الاضواء

بوخصوصى مبينلردر وحديث صحيحده انا سيّد ولد آدم ودخى بر روايتده
انا اكرمهم على ربى وحديث ترمذيده انا سيّد ولد آدم يوم القيمة ولافخر
وبيدى لواء الحمد ومامن نبىّ آدم فمن سواه الّا تحت لوائى ودخى بوحديث
شريفه آدمك دخولنده صريحدر حديث بخارى وغيريدن ايچون كه

انا سيّد الناس يوم القيمة وانا سيّد العالمين حديثنى حاكم تصحيح ايلدى وملئكهٔ
كرام اوزرينه افضليتى دخى معلوم اولدى همزيه شرحنده مبيّندر

بيان مفردات بيت واعرابه

قد فقت فاق يفوقدن فعل ماضى مفرد مذكر مخاطبدر جمله سى وجه
سابق اوزره حذف عاطف ايله معطوفدر ياطه يا حرف نداطه فخر عالم
حضرتلرينك اسماء شريفه سندن اوله رق ايراد ايلدى هرنقدر عطف
واسطه سيله يا سيّد السادات نداسى ملحوظ ايسه ده امام ناظم حضرتلرى
فخر عالم حضرتلرينى اسم شريفلريله ندايه زياده محبتلرى اولديغندن وهم وزنه
دخى مدارى اولديغندن تكرار ندا ايلدى جميع الانبيا فقت فعلنك مفعوليدر
الانبياءنك همزه سى وزن ايچون حذف اولندى طرّاطانك ضمّى ورانك تشديديله
جميعا معناسنه تأكيد معنوى اولمق اوزره منصوبدر فسبحانه فاشرط
محذوفه جوابدر تكم پس قوليله بيان معنايده تقرير اولنديكى وجه تقرير ايده لم
ديمك اولور كه سن ياطه جميع انبيايه وبتاكم فائق اولدوكسه وبو وجهله سنى
فائق ايدن الله تعالى در بنم وجميع امتك اوزرلرينه بوانعامك اوزرينه
الله تعالى يه شكر ايتمك واجب اولديغندن افضل اذكاردن اولان تسبيح
ايله سنى ليلهٔ معراجده اسرا ايدن الله تعالى يى تسبيح ايدهرم سبحان
تسبيح معناسنه در كه علم مصدردر حق تعالى يى نوجه دن وزوجدن

وولددن وسائر نقائصدن تنزيه وتقديس معناسنه در الذي و سبحان
كلمه سی معرفه اولغله غیر منونه در علمیتك بریسی علم اوبریسی الف نون
مزیدناندر زیرا سبحان علم تسبیحدر و مصدریت اوزره منصوبدر
أبرئ الله تعالى من السوء براءة سبکینه درکه حق تعالى يى بالتأكيد والمبالغه
صفات نقائصدن وشان الوهیتنه منافی اضافاتدن کالیله تنزیه وتقدیس
ایدرم معناسنه یعنی بویله جه اعتقاد واقرار ایدرم دیمکدر
الذی مضاف الیهی الله تعالى دن عبارتدر اسری افعال بابندن فعل ماضی
تحتنده کی فاعل ضمیری الذی یه راجع اسراء کیجه نك بعضیسنده یورتمك
مراد لیلهٔ معراجده اسرادر قصهٔ معراج انت الذی لما رفعت
بیتنده بیان اولندی ایدی کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب الف معلوم

بیان تقطیعات بیت

قدفقت یا مستفعلن طٰه جمی مستفعلن ع الانبیا مستفعلن	
طرا فسب مستفعلن حان الذی مستفعلن اسرا کا مفعولن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لر وعروضی سالمه اولدقدنصکره
زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر مرقوم اضمار عللدن عد اولنماد یغندن عروضی سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمر لر وضربی مقطوع اولمشدر اصل اوزره
غایتی زحاف اضمار ایله مضمر اولمشدر زیرا اضمار عللدن عد اولنماز

وَاللهِ یا یس مثلك لم یكن ❁ في العالمين وحق من نباكا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن الله تعالى يه قسم ایدرمکه یا یس سنك مثلك
عالمنده اولمدی یعنی عالم کونده اول خلق اولونمکده وجمیع عالم سنك
نورکدن خلق اولونمقده وخاتم الانبیاء اولمقده وامثال خیرتینده وسبع
مثانی وسورهٔ بقره نك آخرنده کی ایکی ایت کریمه لر سکا ویرلمه ده ودخی
سائر سکا خاص اولان اشیاده ودخی سنی نبی قیلان الله تعالى حقنه
ووجودنه قسم ایدرمکه ظاهر اولان وحق من نباکا بیت لاحقه مرهوندر
هر نقدر بو بیتك تتمه سی قلمقده ممکن ایسه الله لفظهٔ جلالی اوزرینه
عطفله فاختر احد الربطین فخر عالم حضرتلرینك عالمنده مثلی اولمه دیغنه
دلالت ایدن احادیث شریفه جمله سندن ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرندن
روایت اولنان حدیث شریفکه ولولا محمد ما خلقت آدم ولولا محمد
ما خلقت الجنة والنار ولقد خلقت العرش على الماء فاضطرب فکتبت
علیه لا اله الا الله محمد رسول الله فسکن ودخی روایات اخرده لولاه
ما خلقت السماء ولا الارض ولا الطول ولا العرض ولا وضع ثواب ولا
عقاب ولا خلقت جنةً ولا ناراً ولا شمساً ولا قمراً هر نقدر بو حدیث شریف
ابن عباسدن موقوف صورتنده روایت اولندیسه عقل ایله معلوم اولور شی

اولمدبغندن مرفوع حكمنده در وبنه صحيح اولدى انا اول من تنشق عنه الارض
فَاُلْبَسُ حُلَّةً من حُلَلِ الْجَنّة ثم اقوم عن يمين العرش ليس احد من الملئكة يقوم
ذلك المقامَ غيرى سراج بلقينى فتاواسنده ذكر ايتديكى روايتده الله تعالى
حبيب اكرم حضرتلرينه بيوردى لقد مَنَنْتُ عليك بسبعة اشياء اولها انى
لم اخلق فى السموات والارض اكرم على منك ودخى روايت لخراده بلقينى
ذكر ايلدى يته تحقيق جبرئيل عليه السلام رسول اكرم حضرتلرينه ديديكه
ابشر فانك خير خلقه وصفوته من البشر حَبَاكَ الله تعالى بما لم يَحْبُ به احداً
من خلقه لا مَلَكاً مقرّبا ولا نبيا مرسلا الحديث ودخى سائر احاديث شريفه كه
همزيه شارحى ابن حجر مرحوم ذكر ايدر كيف ترقى رقيك الانبياء بيتنده

حَبْوَه ويرمكدن معناسنه بابدن اولدن در

بيان مفردات بيت واعرابه

والله ده واو قسم ايچوندر جملهٔ قسميه مابعديله وجه سابق اوزره حذف
عاطف ايله معطوفدر يا يس ده يا حرف ندا يس فخر عالم حضرتلرينك اسمآء
شريفه سندن اولارق ايراد ايلدى هر نقدر عطف واسطه سيله يا سيد
السادات نداسى ملحوظ ايسه ده امام ناظم حضرتلرى فخر عالم حضرتلرينى
اسم شريفلريله ندايه تعشقلرى اولدبغندن وهم وزنه دخى مدارى اولدبغندن
تكرار ندا ايلدى نتكيم بيت سابقده مرور ايلدى مثلك مبتدا كاف خطابه
اضافتله لم يكن تحتنده مثلك يه راجع ضميرايله مبتدانك خبرى فى العالمين

لم يكن نك خبرى لم يكن موجودا فى العالمين تقديرنده عالم ماسوى الله تعالى در
تفصيلى محلنده مسطوردر تثنيه صيغه سيله اوقومقده ممكن دنيا و آخرتده
ديمك اولور وحق من نبا كا قسم سابق اوزرينه معطوف مثلك لم يكن
اوزرينه تسليط اولارق بيت لاحقه ده تسليط ممكن نتكم سويلنديكى
بو بيتده وما قبلنده كى بيتلرده جثتك اوزرينه عطف اعتبار ايتميوب
ابتداء كلام اولارق ربط ايتمه ده ممكندر بلكه حذف عاطفدن
وندا تا نيلرى توجيهنده سالمدر وحق من ده واو عاطفه اولور الله اوزرينه
عطف ايدرسك واو قسم اولنده اعتبار اولنور مابعدنده كى بيته مرهون
اولورسه واو قسم ايچون اولور حق ثبوت ووجود معناسنه مَنْ الله تعالى دن
عبارتدر نبا تفعيل بابندن نبى قيلمق معناسنه جمهور قرائتى اوزره ناقص واوى
اولارق نبا اصلى نبأ اولور مهموز اللام اولارق نافع قرائتى اوزره لكن وزن
ايچون همزه سى الفه قلب اولندى كاف نبى عليه السلام خطاب الف اشباع

بيان تقطيعات بيت

وَاللهِ يا مستفعلن يس مِثْ مستفعلن لُكَ لَمْ يَكُنْ متفاعلن
فِى الْعالَمِى مستفعلن نَ وَحَقِّ مَنْ متفاعلن نَبّاكا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى و ثانيسى مضمر لو عروضى اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانيسنك
جزء اولى مضمر و ثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوع و زحاف اضمار الله مزحوف اولمشدر

عَنْ وَصْفِكَ الشُّعَرَاءُ يَا مُدَّثِرُ ❁ عَجَزُوا وَكَلُّوا مِنْ صِفَاتِ عُلاً كَا

بيان معانى بيت

ودخى ياسيد السادات سنك وصفكدن جميع شعرا عاجزلردر يامدثر ودخى انلر سنك عاليات اولان صفاتلريكى تعداد وبيان وحقيقه تفصيلدن يورغونلردر يعنى انلرك وسعنده دكلدر نتكم قصيدهٔ برده ده بوصيرى مرحوم فان فضل رسول الله ليس له حد فيعرب عنه ناطق بفم ديو رسول كبريا حقنده ووصفنده بيورر ديمك اولور كه نبى محترم حضرتلرينك فضائل تفصيليه سنه ايجون نهايت يوقدر ولو بلغا وفصحا مبلغنه بالغ اولنسه ده تفصيل وبياندن عاجز اولنور بلكه حقيقت ذات محمديه يى و معانى صفات احمديه يى انجق صفات ربوبيت وخالقيت وكمالات ازليت ايله موصوف اولان حى عالم سميع بصير مريد قادر متكلم مكون اولان الله تعالى بلور بويله اولديغندن بعض عارفون ديديلركه مخلوق صفات الوهيه يى بلورلر نعوت مصطفويه يى بلمزلر نتكم شارح على القارى مرحوم او بيت شرحنده بيورر وحدذاتنده هم اويله در ده

بيان مفردات بيت واعرابه

عن وصفك ده عن مؤخر عجزوا يه متعلق وصف معناى مصدرى اوله رق مفعولى اولان كاف خطابه مضافدر فاعلى محذوف كه الشعرادر

الشعرا مصدرك فاعلى اولمق صحيح اولمز زيرا عجزوا وكلوا خبر نوى مبتدا اسز قالور تأمل اولنه

بعده

بيته مذكور اولان الشعرا قرينه سيله الشعرا مبتدا يا حرف ندا مدثر تفعل بابندن اسم فاعل صيغه سيله نبى محترم حضرتلرينك صفت اسمى سيدر ماضى سنك اصلى تدثر تاء تفعل نصكره دال واقع اولوب مخرجلرينك اتحادندن تايى داله قلب ايتدك قلب ايدوب ادغام ايتمه ده مدغم اولان دال اولايى اسكان ايتمزله ابتدا متعذر اولديغندن اولنه بر همزهٔ وصل مكسوره مكتوردك اذثر اولدى اسم فاعلى لاجماله مدثر كلور عجزوا عجز فعل ماضيسنك جمع مذكر غائبى واو ضميرى شعرايه راجع جمله سى مبتدانك خبرى مبتدا وخبر جمله سى بعيدى اولان جئتك اوزرينه حذف عاطفله معطوف ياخود اولان والله يا يسر مثلك آه اوزرينه معطوف ياسيد السادات اولنده معتبردر ابتدا كلام اولمه ده محتمل تبصر وكلوا عجزوا اوزرينه معطوف واو ضميرى بنه شعرايه راجع كلاولة وكلاول يورلمق وقدرتسزلك معناسنه باب ثانيدن من صفات ده من كلوا يه متعلق صفات صفتك جمعى صفت ذات ايله قائم اولان معناكه عرضدر حال ايله تعبير اولنور علا عينك ضميله عليانك جمعى رتبه وشرف معناسنه كاف فخر عالمه خطاب والف الف اشباع

بيان تقطيعات بيت

عَنْ وَصْفِكَ الشُّ مستفعلن شُعَرَاءُ يَا متفاعلن مُدَثِّرُ مستفعلن

عَجَزُوا وَكَلْ متفاعلن لُوا مِنْ صِفَا مستفعلن تِ عُلاً كَا فعلاتن

قال ابن الحاجب وفي قولهم ماذا صنعت وجهان احدهما ان معناه ما الذى على ان يكون ذا بمعنى الذى فيكون التقدير اى شئ الذى صنعت اى صنعته فما مبتدأ وما بعده خبره او بالعكس وحينئذ جوابه رفع اى مرفوع على الخبر مبتدأ محذوف كما اذا قلت الاكرام اى الذى صنعته الاكرام ليكون الجواب مطابقا للسؤال فى كون كل منهما جملة اسمية والوجه الاخر ان معناه اى شئ وههنا عبارتان احديهما ان ماذا بكمالهما بمعنى اى شئ والثانية ان ما معناه اى شئ وذا زائدة والظاهر ان مؤداهما واحد فان معنى قولهم انها بكمالها بمعنى اى شئ انه ليس لكل منهما معنى بالاستقلال لكون كلمة ذا زائدة والمفهوم من مجموعهما اى شئ وحينئذ جواب نصب اى منصوب على انه مفعول لفعل محذوف كما اذا قلت الاكرام اى صنعت الاكرام ليكون الجواب مطابقا للسؤال فى كون كل منهما جملة فعلية ويجوز فى الاول نصب الجواب بتقدير الفعل المذكور وفى الثانى رفعه على ان يكون خبر مبتدأ محذوف ولم يعتبره المصنف لفوات المطابقة بين السؤال والجواب ابن الحاجبك كافيه ده موصول بحثنده كلامى وملا جامى نك شرحى تمامه بو مقامه يازلدى ماذا يقول المادحون قولنك ربطنده بصيرت اولمق ايچون ميسر اولملز

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر و ثانيسى سالم و عروضى سالمه اولدقدنصكره زحاف اضمار ايله مزحوفه اولمشدر و مصرع ثانيسنك جزء اولى سالم و جزء ثانيسى مضمر و جزء ثالثيكه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

مَاذَا يَقُولُ الْمَادِحُونَ وَمَا عَسَى ❊ اَنْ يَجْمَعَ الْكُتَّابُ مِنْ مَعْنَاكَا

بيان معانى بيت

ياسيد السادات مادحون نه شى ديرلر مادحونك ديدكلرى وما عسى ان يجمع الكتاب ادراكا قولنه وارنجه معناسى كاتبلر يارسول الله سنك معناكدن واوصافكدن وعند الله تعالى رتبه و منزلتكدن بر شيئى يازمه ايله جمع ايده بيلورلر سنك مجبلريكه كشف و بيان ايتمه يه قريب اولمديلر

وَاللهِ لَوْاَنَّ الْبِحَارَ مِدَادُهُمْ ❊ وَالشُّعْبُ اَقْلَامٌ جُعِلْنَ لِذَاكَا

معناسى بز الله تعالى يه قسم ايده رزكه اكر تحقيقده دكزلر اول كاتبلرك مدادى اولسه واغاجلرك داللرى قلملر اولوب و دكزلر مقدارى اولان مداد ايچون قلملر قلنسه لو شرطيه نك جوابى بيت ثالثده لم يقدر قوليدر

لَمْ يَقْدِرِ الثَّقَلَانِ تَجْمَعُ نَدْرَةً ❊ اَبَدًا وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ اِدْرَاكَا

بيان معانى بيت

انس و جن اوسنك معنى واوصاف و رتبه كى نادر وَاَزْاُولَارْفِى اَبَدًا جمعه قادر اولمازلر و اوسنك معناكى واوصافكى ادراكه استطاعتلرى و قدرتلرى دخى

اولماز امدى كاتبلردن مراد ثقلاندركه انس و جنددر نتكم عن وصفك الشعراء بيننده بعض عارفونك كلامى نقل اولندى تذكر يا اخى

بيان مفردات الابيات الثلاثة واعرابها

ماذا ده كه ما استفهاميه مبتدا ذا بو بيتده الذى معناسنه در يقول المادحون صله سيدر وما عسى ان يجمع ادراكا قولنه وارنجه استفهامك جوابيدر قولهم تقديريله معنى ديمك اولور كه نه اصل شى شول برشى دركه مادحون انى ديرلر انلرك ديدكلرى شى انلرك وما عسى ان يجمع الكتاب ادراكا قولنه وارنجه قوللريدر خلاصه سى مادحونك ديدكلرى شى انلرك وما عسى الى آخره قوللريدر يقول فعل مضارعنك مقولى ضمير محذوفدر يقوله تقديرنده بو تقديرات هامشده يازديغمز ابن الحاجبك و منلا جامى نك كلامندن مأخوذه در المادحون يقول فعلنك فاعليدر ومادحك جمعيدر مدح مطلقا ثنا دركرك جميل اختيارى اوزرينه اولسون وكرك جميل اضطرارى اوزرينه اولسون تعبير اخر كرك جميل اختيار يله اولسون وكرك جميل اضطرار يله اولسون وما عسى ده واو ابتدائيه ما نافيه عسى افعال مقاربه دن فعل مقاربه نك تعريفى ما وضع لقرب حصوله للفاعل اخذ آنيه بو تعريف ايله معرف اولان شق ثالثى معناسنه در يعنى مثلا عسى شول بر فعلدركه انك فاعله

حصولی قریبدر اوفعله اخذوشروعدن ایچونکه اوفعله شروع متکلمك
جزمی سببیله درکه فاعلك خبره شروعنه قصدایله مثلا بو افعالـ
مقاربه نك بو استعمالنه کوره عسی ان یخرج زید دیسك فقط مرفوع
ذکراولنمقلغیله خبردن مستغنی اولور اسم منسوب ومنسوب الیهی
مشتمل اولدیغندن ایچون امدی بو استعمالده معنی اعتباریله ناقصه
اولور کان زید قریبا خروجه معناسنه وبومقامده ماکان الکتاب قریبا
جمعهم من معناکا دیمك اولور مرفوع ومنصوب مقامنه اقامتنی قصد
ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه اوافعال مقاربه تامه
اولور قَرُبَ خروجُ زید معناسنه وبومقامده ماقرب جمع الکُتّاب من
معناکا معناسنه تفصیلی ملاجامی مرحومك کافیه شرحنده در وجوه
اُخَراحتمالیله الکتاب اسم فاعلك جمع مکسری ان یجمع فعل مضارعنك
فاعلی جمله سی محلا مرفوع اسمی وخبری مقامنه قائم اولور مرفوع و
منصوب محلنه اقامتی قصد ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه
ماعسی فعل تام اولوب قرب معناسنه اولور مِنْ معنی کاده من ابتدائیه
اولمه ممکن تبعیضیه اولمه ممکن زائده اولمه ده ممکن تأمل اولنه مَعْنیٰ
مصدر میمی بمعنی المفعول معانی بیتی بیانده معنادن مُرادِنَه اُولْدیغی
کبیدی کاف خطاب والف معلوملر والله ده واو قسم ایچون کُتّابِك

نبی محترم حضرتلرینك معناسنی جَمْعَه قریبا ولمدقلرینی تأکید ایچون جملهٔ
قسمیه یی مادحون کتوردیلر لو شرطیه مشهور اولان معناسی اولك
انتفاسندن ایچون ثانینك انتفاسنه موضوعدر لکن بو معنی بو مقامده
اَلوَیْرمَزْ بو معنای آخری دخی واردرکه شیئك استمراری قصد اولنور ده
اوشی کندوسندن نقیضینك ابعدنه ربط اولنور مثلا لَوْاَهانَنی
لاکرمته کبی که وجود اکرامك استمرارنی بیان ایچوندر زیرا اهانت اکرامی
استلزام ایدنجه اکرام اکرامی نه کیفیتده استلزام ایتمزسبکنده اولور
بومقامده دخی معنای مراد بودرکه ثقلانك معنای نبی محترمدن ابداً ندرت
وقلیل اوله رق جَمْعَه انلرك قادر اولملرینك استمراریدر بِحارِكَ اَنْلَرِكَ
مدادی اولدیغی واغاجلرك داللری ومداده قلم قلندیغی تقدیرده اَنَّ
حرف مشبه بالفعلدن البحار بحرك جمعی اَنَّ نك اسمی مداد مرکب معناسنه
اَنّ نك خبری جمع ضمیری هم کتّابه راجع ثقلاندن اوله لری اعتباریله
والشّعب شینك ضمیله عینك سکونیله شُعْبه نك جمعی اغاج دالی معناسنه
البحار اوزرینه معطوف اقلام قلمك جمعی مداد هم اوزرینه معطوف
عاملی واحدك معمولینی اوزرینه عطف قبیلندن جعلن فعل ماضی مجهولـ
جمع مؤنث غائبه تحتنده کی نائب فاعلی هنّ اقلامه راجع جمله سی اقلامك
صفتی لذاك ده لام حرف جر جعلن به متعلق ذاك بعیده موضوع

اسم اشارت مشار اليهى دكزلر مقدارى ولان مداد الف اشباع
لم يقدر الثقلان آه لولك جوابى الثقلان ثقلك تثنيه سى انس ايله جن
ديمك تجمع فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضميرى هى
جماعت اعتباريله الثقلانه راجع وتأويل مصدرده اوله رق تسمع
بالمعيدى كبى لم يقدرك مفعولى نذرة قليل معناسنه بعضنك مفعولى
بعض نسخه ده زدرة زاى هوز ايله واقع اولمشدر قليل معناسنه نذرة
كبى بداظرفى ابدزمان استقبالك بلانهايت اولانى آخرت زمانى كبى
خلاصهٔ كلام انس وجن رسول كبريا عليه افضل التحايا حضرتلرينك
معناسندن ابدا ازينى جمع ايتمكه قادر اولمديلر چوغنى ياخود مجموعنى
جمع ايتمك نزرة فالذى وما اسطاعوا لم يقدر اوزرينه معطوف اسطاع
يسطيع ديرلر طا ايله مجتمع اولان تاى استثقالا حذف ايدرلر نتكم صاحب
مراح الباب الثانى فى المضاعف قولنك آخرنده ولكن يجوز حذف تائه فى
بعض المواضع نحو اسطاع يسطيع كامر فى ظلت بيوررد كوج يتمك و
طاقت كتورمك معناسنه له اسطاعوايه متعلق ضمير غائب معنايه
راجع ادراكا مفعولى استطاعوانك الفى حالت نصب الفى خلاصهٔ كلام
اوانس وجن حبيب اكرم حضرتلرينك معناسنى ادراكه وبليه كوجلرى
وطاقتلرى يتمدى نتكم عن وصفك الشعراء بيتنده بعض عارفينك

كلامى نقل اولنديدى بو تقديرجه كاف خطاب اولمدى اسطاعوانك جمع
ضميرى اولان واو الثقلانه راجع افراد اعتباريله تجمع ده جماعت اعتباريله
هى ضميرى راجع اولديغى كبى كرجه ترجمه ده ادراكا ادرك يدرك دن مصدردر
ديو ترجمه ايتدك بو تقديرجه كافى خطاب اولمز اصل كلمه دن اولور
لكن ظن غالب ادرى يدرى ادراء مصدر اوله بلدرمك معناسنه
بو تقديرجه كاف خطاب ايچون اولور ابيات سابقه ده كى بونه كوره
معنا انلر قادر اولمزلر سنى بلدرميه زيرا انلر سنك معناكى واوصاف
ورتبه كى بلوب احاطه ايده ممشلردر بلدرمك نه رده قلدى غايتى
وزنى ايچون همزه سى حذف اولندى ياخود بنه درى يدريدن
اسم تفضيل اوله بنه كاف خطاب ايچون اولور معنا انلر سنى يا رسول الله
كرچه بلورلركه انسانسن وحق تعالى نك نبيسى ورسوليسك ورحمة
للعالمينسك لكن سنى زياده سيله وحقيقيه بلمزلر زيرا سنك علو
مرتبه كى وفضائل بى نهايتكى انجق الله تعالى بلور بوكه كوره دخى
همزه سى حذف اولندى ديمكه حاجت قالمز زيرا اصل اوزره ادرى در
ياخود ادرى احمر وزننده صفت اوله معنا انلردن هر برى سنى بليجى
اولمدى ياخود جمع فلت وزنى اوزره درى نك جمع قلتى اوله جمع كثرت
مقامنده مستعمل اوله رق بوكه كوره انلر يعنى انس وجن سنى بليجيلر

اولمقلغه قادرلر دكلردر   غايتى مصدر فاعل معناسنه اولور

بيان تقطيعات ابيات ثلثه

مَاذَا يَقُو مستفعلن لُ الْمَادِحُو مستفعلن نَ وَمَا عَسَى متفاعلن
اَنْ يَجْمَعَ الْ مستفعلن كُتَّابُ مِنْ مستفعلن مَعْنَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر جزء ثالثيكه عروضيدر اصل سالمه درو مصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلو وجزء ثالثيكه ضربيدر اصل مقطوع اولدقدنصكره اضمار زحافى عارض اولوب مضمر دخى اولمشدر

وَاللّٰهِ لَوْ مستفعلن اَنَّ الْبِحَا مستفعلن رَ مِدَادُهُمْ متفاعلن
وَالْشَّعْبُ اَقْ مستفعلن لَامٌ جُعِلْ مستفعلن نَ لِذَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وعروضى اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وضربى اصل اوزره مقطوعدر

لَمْ يَقْدِرِ الثْ مستفعلن ثَقَلَانِ يَجْ متفاعلن مَعُ نَدْرَةً متفاعلن
اَبَدًا وَمَا اسْ متفاعلن طَاعُوا لَهُ مستفعلن اِدْرَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وعروضى اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وضربى اصل اوزره مقطوع ومزحوف دخى اولمشدر

لِى فِيكَ قَلْبٌ مُغْرَمٌ يَا سَيِّدِى | وَحُشَاشَةٌ مَحْشُوَّةٌ بِهَوَاكَا

بيان معانى بيت

اى بنم سيدم بنم ايچون سنك ذاتكه عشق وجهه كرفتار قلب وار در ودخى خسته ومجروحك وجودنده قالان روح بقيه سى كبى بنم ايچون سنك ذاتكه روح بقيه سى واردركه اول روح بقيه سى سكا محبت ايله طولدورلمشدر   امام اعظم وهمام اقدم رضى الله عنه حضرتلرى حد ذاتنده بو بيتده فخر عالم عليه افضل الصلوة والتسليم حضرتلرينه اولان كمال محبتلرينى تنصيص وتصريح بيورب عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرينك حديثنك اخرنده بيوردقلرى والذى نزل عليك الكتاب لانت احب الىّ من نفسى التى بين جنبى سرّى كندولرنده ظاهر اولدبغنى افاده ايتمشلردر

بيان مفردات بيت واعرابه

لى ظرف مستقر مقدم خبر   فيك ظرفه متعلق قلب مؤخر مبتدا جمله سى ابتدائيه ياخود بيت اولده كى جثنك اوزرينه معطوف حذف عاطفله   ياسيد السادات اولنده اعتبار اولنور   تقديم خبر حصرى افاده ايچوندر مغرم باب افعالدن اسم مفعول اغرم دَرْدِ عشقه كرفتار اولمق مُغْرَمْ دَرْدِ عشقه كرفتار اولان آشفته كمسنه يه دينور   تفصيلى اوجنجى بيتده كچدى يا حرف ندا سيدى متكلم ياسنه مضاف اولهرق تقديرا ياخود محلا منصوب منادى مضاف سيدك تفصيلى بيت اولده كچدى وحشاشه ضم حاء مهمله ايله خسته ومجروحك

ياسيدى قولنك اعرابى تقديريدر اوليه سى ابن حاجب وبكوى افاده بنك مذهبلريدر ولمح اولانده بودر بين احوال ثلثه سنده اعرابى تقديريدر زيرا اعرابى يازده واتك امثالنده شغلدر يعنى اعرابك ظهورى انلرده متعذر دور زيرا متكلم ياسندن اول اولان حرف عاملك دخولندن اول كسره ايله مشغول اولديغه يايه مناسبتدن ايچون اوحرف اوزرينه عاملك دخولندن بعكس حركه اخرى يا متكلمه موافقه اولحركه اخرى بكسبه مخالفه اولسون اولسون كركسه بو اسملك اعرابى لفظيدر حالت جرده بو اسم كرسى كلبدر علامه ديه نك قولى مرضى دكلدر ديدى زمخشرى نك اعرابى محليدر نصكدن لكن برحججى هلدر قولى بوندن فواى كلمات صنعى مالكى نافعى وافقى كلمه لرينك اعرابلرى تقديريدر ياخود محليدر تامل اولنه مسئله

وجودنده قلان روح بقیه سی فی الاصل رطوطام ووُاوت معناسنه محشوّة
حشا یحشو بابندن اسم مفعولدر طولدورلمش معناسنه بهواکا ده با
محشوّة یه متعلق هوی محبّت معناسنه کاف خطاب ایچون الف الفا طلاق

بیان تقطیعات بیت

لِیْ فِیکَ قُلْ مستفعلن بَقیّةٌ مستفعلن یاسیّدی مستفعلن
وَحُشاشَةٌ متفاعلن محشُوّةٌ مستفعلن بِهَواکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اوّلنك جزء اوّلی و ثانیسی مضمرلرو عروضی سالمه اولدقده نصکره
زحاف اضمار ایله مزحوفه در ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم و ثانیسی
مضمر وجزء ثالثیکه ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَاِذا سَکَتُّ فَفِیكَ صَمْتی کُلُّهُ وَاِذا نَطَقْتُ فَاَمْدَحُ عُلْیاکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سیّد السّادات بن سکوت ایلدیکم وقتده بنم صمتمك کلیسی سنك اوصافی
وکمالاتك ملاحظه سنده در ودخی بن نطق ایتدیکم وقتده سنك مرتبهٔ
علیاکی مدح ایدوب سویلرم حدّ ذاتنده امام ناظم حضرتلری بو بیتده دخی
مفخر موجودات حضرتلرینه اکمل محبتلرندن صمت و نطقلری دخی نبی محترم
حضرتلرینی ملاحظه و مرتبهٔ علیاسنی مدحه اولدیغنی ذکر و بیان بیوردیلر

بیان مفردات بیت و اعرابه

اصلی محشووة کلمه ایکی حرف
حشودن واقع اولدی
واو ایله اولی ساکن ثانی متحرك
ادغامی واجب ادغام
ایچون واو اولی فی الیه
واو ثانیه متحرکه ده ادغام اتدلر
مدغمدن بدل مدغم فیه اولان
واو ثانیه به بر شدّه ویردلر
محشوّة اولدی

واذا بو مقامده ظرف زماندر جوابیله محلّی منصوبدر سکتّ سکت دن
فعل ماضی نفس متکلّم وحده در ففیك ده فا اذانك جوابنه داخل فاء جوابیّه در
اذا ظروف مبنیّه دندر زمانیّه اولور مکانیّه دخی اولور زمانیه اولدیغی
وقتده زمان مستقبل ایچون اولور هر نقدر ماضی یه داخل اولورسه ده
زیرا استعمالنده اذانك اصل اولانی ازمنهٔ مستقبلدن زمان ایچون ولمقدر
واو ازمنهٔ مستقبل بیننده متکلّمك اعتقادنده وقوع قطع اولنمش
کندیسنده حدثك وقوعنه مختصدر بویله اولدیغندن کتاب عزیزده
استعمالی چوق اولدی علّام الغیوب اولان الله تعالی نك امور متوقّعه یه
قطعی اولدیغی ایچون ودخی تحقیق اذا زمان ماضیده ده استعمال اولنور
الله تعالینك حتّی اذا بلغ بین السّدین وحتّی اذا ساوی بین الصّدفین وحتّی
اذا جعله نارا واو اذاده معنای شرط واردر یعنی مضمون جمله نك
جملهٔ اخری اوزرینه ترتّبی واردر پس حرف شرطی تضمّن ایدر معنای
شرط اذاده اولدیغندن بعدنده فعل اختار اولندی بو مقامده اذا معنای
ماضیده استعمال اولنمقده ممکیندر بلکه انسبدر ففیك ده فا اذانك
جوابنه داخلدر علی سبیل الوجوب واللزوم زیرا جزا لفظا یاخود تقدیرا
قد اولمقسزن لفظا یاخود معنی ماضی اولورسه جزاده فانك دخولی
جائز اولمز حرف شرطك اندہ تأثیری تحقّق بتدیکندن ایچون و ماضینك

مثلا اذا الحر حرّ
اذا الحر حرّ

معناسنی استقباله قلبی سببیله واکرجزا مضارع مثبت یاخود لا ایله منفی
اولورسه ایکی وجه جائز اولور فانک اتیان دخی ترك واکرجزا لفظا یاتقدیرا
قدایله ماضی اولورسه یاخود جزا جملهٔ اسمیه یاخود امر یانهی یادعا
یااستفهام یامضارع منفی ما ایله یالم ایله یالن ایله یاخود تمنی یاعرض
اولورسه جزاده فالازمدر بوصورتلرك جمیعسندن حرف شرطك تأثیری
اولمدیغندن فایه محتاج اولنور جزانی شرطه ربط ایچون بومقامده جواب
جملهٔ اسمیه اولدیغندن فالازمدر تفصیلی کتب نحویه ده فیك ده فی
حرف جر کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب محلا مجرور فی ایله ظرف مستقر
اوله رق مقدم خبر صمتی متکلم یاسنه مضاف اوله رق تقدیرا یاخود محلا
مرفوع مؤخر مبتدا وخبر جمله سی اذانك جوابی اذا شرطی وجوابیله جمله سی
جثتك اوزرینه یاقرینه معطوف صمت صادك فتحیله باب اولدن ساکت اولمق
کله ده ضمیر صمته راجع کل تأکید معنوی واذا نطقت اذا سکت اوزرینه معطوف
فامدح ده فا جوابیه امدح مضارع مثبت اولدیغندن فانک اتیان وترك جائزدر
کما مر لکن بومقامده ناظم مرحوم اتیان ایلدی وامدحك جزمی وعدم جزمی
جائزدر اذا حرف شرط اولدیغی تقدیرده زیرا شرط ماضی اولوب
جزا مضارع اولدقده ایکی وجه جائز اولور امدح فعل مضارع علی نفس
متکلم وحده سی باب ثالثدن علیا اعلانك مؤنثی موصوفی اعتباریله مؤنث

ایراد ایلدی تقدیری فامدح اوصافك العلیا کاف خطاب الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَاِذَا سَكَتُّ متفاعلن تُ فَفِيكَ صَمْ متفاعلن تِي كُلُّهُ مستفعلن
وَاِذَا نَطَقْ متفاعلن تُ فَاَمْدَحُ متفاعلن عُلْيَا كَا مفعولن

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالمدر وعروضی اصل اوزره سالم
اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء
اولی وثانیسی سالمدر غایتی امدحك حاسنك ضمه سنی اشباع ایتمه لی و
ضربی اصل اوزره مقطوع اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

وَاِذَا سَمِعْتُ فَعَنْكَ قَوْلًا طَيِّبًا . فَاِذَا نَظَرْتُ فَمَا اَرَى اِلَّا كَا

بیان معانی بیت

ودخی یاسید السادات بن ایشتدیکم وقتده سندن قول طیب ایشیدرم غیرلرك
قوللرینی هرنقدر ایشیدرسمده اول قوللرله عمل ایدوب اعتبار ایتمدیکمدن
کانّ بن انلرك قوللرینی ایشتمدم واو سمعك عقبنده بن نظر ایتدیکم وقتده
بن کورمم انجق سنی کورورم یعنی مخلوقات ایچنده سندن غیریه نظرم
یوقدر هرنقدر انلری کورر سمده اوکورمه بنم عندمده کورمه دکلدر
پس حصرك وجهی شویله اولور که بنم عندمده معتد ومعتبر اولان نظر انجق
سکادر یاسید السادات غیرلره نظرم عدم منزلنده در شارحك

بیاننه کوره فما اری ده کی ما تعجبیه یاخود موصوله اری مضارع متکلم
رؤیتدن وبو جمله اذای ثانیه نك جوابیدر الا همزه نك فتحی ومدیله
وآخرنده الفك مدیله وزن ایچون آخرندن همزه حذف اولندی الّا انك
جمعیدر نعمت معناسنه اری نك مفعولی اولور تعجبیه اوله رق یاخود
مبتدا نك خبری اولور موصولیت اوله رق معنی اذا سمعت قولا طیبا فما
اسمع هذا القول الا عنك وكذا اذا نظرت نعماء لك فما اری بها متعجبا منها

بیان مفردات بیت واعرابه

واذا بیانی بیت سابقده کچدی سمعتُ فعل ماضی نك نفس متکلم وحده سیدر
فعنك محذوف ایله اذا نك جوابی تقدیر کلام فسمعت عنك قولا محذوفك
مفعولی طیباً قولا نك صفتی فاذا نظرت یرینه فا ایله ایراد ایلدی سمع ایله
بصرك ترتیبنه رعایت ایچون شارحك نسخه سنده واذا نظرت واو ایله در
فما اری اذانك جوابی ما نافیه اری رؤیتدن الا ادات استثنا مفرغ اوله رق
دیمك اولور که بن مخلوقاتدن برشیئی کوردم الا سنی کوردم یعنی سندن غیری
مخلوقاتدن حاکم بلمم حاشا ذاتنده امام ناظم حضرتلری رسول کبریا حضرتلرینه
اکمل اعتقادلرندن غیریلرك نه سوزلرینی ایشیتدم ونه انلره نظر
ایدوب کندومه حاکم ایدرم بیوردی وحقیقتده محبت بویله اوله لی

بیان تقطیعات بیت

ولذا

	وَاِذَا سَمِعْ متفاعلن تُ فَعَنْكَ فَوْ متفاعلن لاً طَيِّباً مستفعلن	
	وَاِذَا نَظَرْ متفاعلن تُ فَمَا اَرٰى متفاعلن اِلّا كَا مفعولن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملر وجزء ثالثی که عروضیدر اصل اوزره سالمه
اولدیغندن اصکره اضمار زحافیله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك کذلك جزء اولی وثانیسی
سالملردر وجزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولوب زحاف اضماریله مضمر دخی اولمشدر

یا مالِكِی كُنْ شافِعِی مِنْ فاقَتِی		اِنِّی فَقِیرٌ فِی الْوَرٰی لِغِنَاكَا

بیان معانی بیت

سکا اسیر الحب ولمقلیغمده ای بنم مالکم سن بکا شافع اول بنم فقر واحتیاجمدن
زیرا تحقیق بن مخلوقات ایچنده سنك غناکه فقیر ومحتاجم حتی ذاتنده دنیا وعقبی
مقاصدی سید کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینك وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً
لِلْعَالَمِینَ یاسندن حاصله اولور نتکم بوصیری رحمه الله قصیده برده سنده
ولا التمست غنی الدارین من یده الا استلمت الندی من خیر مستلم بیوردی
ودخی ان لم یکن فی معادی اخذا بیدی فضلا والا فقل یا زلة القدم حاشاه
ان یحرم الراجی مکارمه او یرجع الجار منه غیر محترم بیتلری بو معنا مفیددر

بیان مفردات بیت واعرابه

یا مالکی ده یا حرف ندا ومنادای مضاف کما سبق کن کان یکون دن امر حاضر
شافعی تقدیرا یاخود محلا منصوب خبر منصوبی کن نك متکلم یاسنه

مضاف اوله رق من فاقتی ده من حرف جر فاقة فقر واحتیاج متکلم یاسنه
اضافتله شافعی یه متعلق فاقتی تقدیرًا یاخود محلاً مجرور من ایله محلا منصوب
مفعول به غیر صریحی شافعی نك انّی ده انّ حروف مشبهه بالفعلدن متکلم
یاسی محلا منصوب اسمی فقیر خبری اسمی وخبری جمله سی مقام تعلیلده
فی الوری ده فی فقیره متعلق وری مخلوق معناسنه کاسبولغناده لام بنه فقیره
متعلق غنا قصر ایله فقرك ضدی کاف خطاب ایچون والف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

یا مالکی مستفعلن کن شافعی مستفعلن من فاقتی مستفعلن
انّی فقی مستفعلن ر فی الوری مستفعلن لغنا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لر وجزء ثالثی که عروضیدر
اصل اوزره سالمه اولدقده نصکره زحاف اضمار ایله مضمر یعنی اولمشدد
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

یا اکرم الثقلین یا کنز الوری | جد لی بجودك وارضنی برضاکا

بیان معانی بیت

ای انس وجنك اکرمی ای مخلوقاتك کنزی سن جود وسخاك ایله بکا جود
وسخا ایله ودخی سن رضاك ایله بندن راضی اول یاخود بنی راضی قیل
مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك جود وکرم وسخا وسماحتلرینی

قاضی عیاض مرحوم شفاسنك قسم اولینك باب ثانیسنك اون دردنجی
فصلنده احادیث شریفه ایله بیان بیورب دیرکه ابن منکدر بیوردیکه بن
جابر بن عبد اللهك قولنی اشتدمکه جابر رضی الله عنه بیوردر نبی محترم حضرتلرندن
برشی سؤال اولنوب استنمدی نبی محترم حضرتلری بن ویرم دیمدی معنی
شویله اولورکه متاع دنیادن برشی نی برکمسه استمدی نبی محترم حضرتلرندن
اولده انی منع اتسن بویله اولمدی بلکه اکا اول نسنه نی اعطا ایدردی یاخود
ویرمه ایله وعد ایدردی الله تعالی نك قول شریفیله عمل ایتمه دن ایچون
واما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها فقل لهم قولا میسورا ودخی
سائر احادیث شریفه ایله مفخر موجودات حضرتلرینك اوصاف مذکوره
ایله موصوف اولمه لرینی فصل مزبورده بیان بیوردی محب رسول الله
اولانلر اول فصله بلکه شفاء شریف که شفاء القلوبدر اقسام وابواب
وفصولنه مراجعت ومطالعه ایله قلبلرینی تنویر ومجلسلرینی تکثیر ایلیه
سید المرشدین وسند السنا لکین حضرتلرینه انتساب تحصیل ایده لر
اما سید الکائنات علیه اکمل التسلیمات حضرتلرینك کنز الوری اولمه لری
شفاء شریفك قسم اولینك باب اولینك فصل اولنده بیورر ابوبکر ابن
طاهر دیدی الله تعالی محمد علیه السلامی زینت رحمت ایله تزیین ایلدی
پس کونی ووجودی رحمت اولدی وجمیع شمائلی وصفاتی رحمت اولدی

بوابيات شريفه نك معناسى وترجمه سى من قبلها دنياده اول يانخود ولادتدن اول طبت سن ايواولدك في الظلال
ظلال جنتده وفي مستودع دخى صلب ادمده ايواولدك حيث يخصف الورق بورق بورقاوزرينه ضم اولندبغى
محلده يعنى ورق جنتدن ادم وحواء كنديلرى اوزرلرينه قومه لرى قريب اولدى اندنصكره بلا د دنيايه جنتدن صلب ادمده
هبوط ونزول ايلدك لا ابشر

خلق اوزرينه عامة وخاصة امدى كمه كه اول رحمتدن برشى اصابت ايده هر بر
مكروهدن داربنده اول ناجيدر وكونيندهر محبوبنه واصلدر سن
كورمزمسنكه الله تعالى تحقيق بيورر وما ارسلناك الا رحمة للعالمين امدى
حياتى رحمت ومماتى رحمت اولدى نتكم حديث شريفده بيورر حياتى
خير لكم ومماتى خير لكم وشوحديث شريفده كنز الورى اولمه لرينه دلالت
ايدر ان الله تعالى خلق الخلق في ظلمة ثم رش عليهم من نوره فمن اصابه
من ذلك النور اهتدى ومن اخطأه فقد ضل وغوى وعيلوى عباس
بن عبد المطلب رضى الله عنهك بو معنايه اشارتلرى واردر بو قوليله

مِنْ قَبْلِهَا طِبْتَ فِي الظِّلَالِ وَفِي	مُسْتَوْدَعٍ حَيْثُ يُخْصَفُ الْوَرَقُ
ثُمَّ هَبَطْتَ الْبِلَادَ لَا بَشَرٌ	أَنْتَ وَلَا مُضْغَةٌ وَلَا عَلَقُ
بَلْ نُطْفَةٌ تَرْكَبُ السَّفِينَ وَقَدْ	أَلْجَمَ نَسْرًا وَأَهْلَهُ الْغَرَقُ
تُنْقَلُ مِنْ صَالِبٍ إِلَى رَحِمٍ	إِذَا مَضَى عَالَمٌ بَدَا طَبَقُ
ثُمَّ احْتَوَى بَيْتُكَ الْمُهَيْمِنُ مِنْ	خِنْدِفَ عَلْيَاءَ تَحْتَهَا النُّطُقُ
وَأَنْتَ لَمَّا وُلِدْتَ أَشْرَقَتِ الْ	أَرْضُ وَنَارَتْ بِنُورِكَ الْأُفُقُ
فَنَحْنُ فِي ذَلِكَ الضِّيَاءِ وَفِي الْ	نُورِ وَسُبُلِ الرَّشَادِ نَخْتَرِقُ

والله تعالى حبيبنه طاعتى كندويه طاعت قلدى واكا موافقتى كندويه موافقت
قلدى نتكم او معنايى تصريح بيوردى من يطع الرسول فقد اطاع الله

نت ولا مضغة ولا علق حال
بوكم سن بشرده دكلدك ودخى
مضغه ده دكلدك ودخى علقده
دكلدك بل نطفة تركب السفين
سكه نطفه ايدك ادم عليه السلامك
صلبنده صكره نوح عليه السلامك
صلبنه نقل ايتدك سفينه يه
بنراولدبغك حالده سفين
سفينه نك جمعى نوح عليه
السلامك كميسى يوك لولدبغندن
جمع لفظيله كتوردى ودخى
غيرى وجه ده واردر وقد
الجم نسرا واهله الغرق نسرى
واهل نسرى غرق ولتوكلامدن
وظهوردن منع ايتدى نسر
صنم اسمى اهليده عبادى
تنقل من صالب الى رحم صلبدن
رحمه سن نقل اولندك اذا مضى
عالم بدا طبق برعالم وبرقرن
منقرض اولور اكا مطابق بر
قرن اخر كلور ثم احتوى
اندنصكره جمع ايدر بيتك
المهيمن سنك شاهد اولان بيتك من خندف مراد الياس بن مضرك امراه سيدركه اسمى ليلى در واو قضلتيه در قول
غريب مجازك امبدر وغير منصرفدر علياء منزله علياى جمع ايدر احتوى نك مفعولى تحتها علياك صفتى
اول عليانك تحتنده النطق نطاقك جمعى جبللو واردركه بعضيسى بعضيسنك فوقنده المهيمن بيتك صفتى

ضرب مثل اولمه رقلبيلر عشيرتنده شرفنى مراد ايدر يعنى سنك فضلك اوزرينه شاهد اولور شرفك خندفك
نسبندن اعلا مكان اولمه كى محتوى اولدى يعنى خندفك نسلندن سنك كبى اعلا مكان واعلا مرتبه وافضل واشرف
اولمدى وانت لما ولدت اشرقت الارض ونارت بنورك الافق دخى سن وقتاكم دنيايه ولادتكله تشريف ايلدك براشراق

قول شريفيله پس امام همام حضرتلرى حبيب اكرم حضرتلرندن رجا ونياز ايدركه
سن بكا جود وسخا ايله وبندن راضى اولكه سنك جود ورضاك ايله الله تعالى
احسان ايدر وراضى اولور دنياده وعقباده بو معنيلرا ثيدن صادك فتحيله
وارضنى اوقودغمزه كوره اما افعالدن اوقودغمزه كوره معنى ديمك اولورسن
يا سيد السادات بنى راضى قل بكا دنياده مناهمده كورمكله واخرتده شفاعتكله

بيان مفردات بيت واعرابه

يا اكرم الثقلين منادای مضافا ولمه رق منصوبدر يا كنز الورى دخى وبله در
كنز دفينه معناسنه الورى مخلوق معناسنه جد جاد يجود دن امر حاضردر
يجودك ده باجده متعلق جود جيمك ضميله سخاو سماحت معناسنه وارضنى
رضى يرضى دن امر حاضر غائبى عن محذوف قدر ديملى وارض عنى تقديرنده وافعالدن
اولمه سيده محتمل لكن همزه سنه وصل معامله سى اولنوب ضادى مكسور اوقونلى

بيان تقطيعات بيت

يا اكرم الث مستفعلن ثقلين يا متفاعلن كنز الورى مستفعلن
جد لي بجو مستفعلن دك وارضني متفاعلن برضا كا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وثالثى كه عروضيدر
زحاف اضمار ايله مزحوفه اولمشيدر لكن اخرى اصل سالمه درو مصرع ثانيسنك
جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وثالثى كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

ايلدى وسنك نوركله افق ونوحى
ارض نورلندى فنحن في ذلك
الضياء وفي النور وسبل الرشاد
نخترق پس امتز شو ضياده
ودخى اونورده ودخى رشاد
وسداد يوللرينه داخل اولورز
بو ابيات شريفه نك تفصيلى شفاء
شرحلرى على القارى ونهايه ده در
تقطيعات
بحر وافردن اصلى التمكرر متفاعلن
عروضلرى وضربلرى سالملردر
عروض ابدلسينك خلافنه
غايتى زحاف حشولرى واردر
عقص مفاعلتن دن اولى
وسابعى اسقاط وخامسى اسكان
ايله فاعلت قالوب علت ترفيل
ايله برسبب خفيف الحاق ايدوب
فاعلتن اولوب مستفعلن نه
نقل ايدلك اعقص اولمشراولدى
وجم علتى اوغرايوب فاعلن
فالمشدد جم اولى اسقاط
وخامسى اسكان وحذف
ايدوب فاعلن قالوب
فاعلن نه نقل اولندى اجم
اولدى وعضب علتى اوغرايوب مفتعلن
قالور عضبا ولنى جد قدرا عضبا ولور

فَلَاَنْتَ اَكْرَمُ شَافِعٍ وَمُشَفَّعٍ	وَمِنَ الْتِجَا بِحِمَاكَ نَالَ وَفَاكَا

بیان معانی بیت

پس الله تعالیه قسم ایده رمكه سن شفاعت ایدیجینك اكرمی و شفاعتی قبول
اولنانلرك اكرمیسك و دخی شول كمسه كه سكا قورنه یعنی شریعتكه
التجا ایده وصیغنه سنك وفاكه ووعد بیورد یغك عطاء جزیلكه نائل
اولور شفاء شریفك قسم اولنك باب ثالثنك اون برنجی فصلنده بیوردر
آدم بن علی دن روایت اولنه رق اوّل دیركه ابن عمر رضی الله عنهمایی
ایشتدمكه بیوررر موقوفا اولنه رق لكن عقل ایله بلنیه معنی اولمه دیغندن
مرفوع حكمنده در تحقیقا ناس یوم قیامتده جماعت جماعت اولورلر هر بر
امت نبیسنه تابع اولور نبیلرینه دیر اولدقلری حالده یا فلان اشفع
لنا یا فلان اشفع لنا حتی شفاعت عظما نبی محترم حضرتلرینه منتهیه
اولنجیه قدر پس شو بر كوندركه الله تعالی محمد علیه السلامی مقام محموده
بعث ایدر ابی هریره رضی الله عنه دن روایت اولندی رسول الله صلی
الله علیه وسلم عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا آیه كریمه سندن سؤال
اولندی سعادتله بیوردیكه او شفاعتدر شارح دیركه او شفاعت
ایله مراد اهل موقفك عامه سی ایچون اولان شفاعت كبرادر و دخی كعب
ابن مالك نبی محترم حضرتلرندن روایت ایلدی نبی محترم حضرتلری

بوردیكه

بوردیكه ناس یوم قیامتده حشر اولنورلر امدی بن و امتم بر تل و مقام
مرتفعده اولورز و دخی بكا حلۀ خضرا ایله كسوه لندیررلر اندنصكره
بكا اذن ویریلور سویلمه یه شارح دیركه خلق سویلمه یه قادر اولمدقلرندن نصكره
امدی بن سویلرم الله تعالی سویلدیكمی مراد ایلدیكی شیئی ایشته شو
مقام محموددر و دخی سائر احادیث شفاعتی قاضی عیاض مرحوم نقل
ایدر فصل آخرینه وارنجه قدر و دخی معلوم اوله كه فخر عالم صلی الله
علیه وسلمك شریعتنه التجانك معناسی سائر ملاحده و زنادقه بالخصوص
كفره نك كلاملرینه اعتبار و التفات ایتمیوب انجق قرآن كریم و احادیث صحیحه
احكامیله عمل ایدوب واعتصموا بحبل الله جمیعا ولا تفرقوا و دخی من یطع
الرسول فقد اطاع الله و دخی فلا وربك لا یؤمنون حتی یحكموك فیما شجر
بینهم ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما و دخی وان
هذا صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبیله آیات
عظامنك اسرارینه مظهر اولوب اهل هوانك كندولرندن و كلاملرندن
كمال اجتناب ایدوب كیف ما اتفق انلر ایله تصادف اولنورسه سلاما دیوب
تخلصك طریقنه باقملیدر نتكم الله تعالی بیوررر واذا خاطبهم الجاهلون قالوا
سلاما و الآوی یوم یعض الظالم علی یدیه یقول یا لیتنی اتخذت مع الرسول
سبیلا یا ویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی عن الذكر بعد اذ جاءنی

وكان الشيطان للانسان خذولا آيت شريفه سنه مظهر اولوب اودية
ضلالتده قالنور نعوذ بالله تعالى من شرور انفسنا وشرور شياطين
الانس والجن آمين بحرمة من قال الامام الاقدم فى حقه هذه القصيدة
الشريفة امام اعظم حضرتلرى الله تعالى نك اسماء حسنى سنى جمع ايدوب
انلر ايله مناجاتى ولوب فازجرنى عنى شياطين الانس والجن قولى شرحنده
شارحى بيوررركه وللانس شياطين كما ان للجن شياطين وكل عات شيطان
وقدم شياطين الانس لانهم اشد على المؤمن من شياطين الجن قال صلى الله
عليه وسلم لابى ذر رضى الله عنه هل تعوذت من شياطين الانس قال
وللانس شياطين قال هو شر من شيطان الجن وعن مجاهد اذا اعيى المؤمن
شيطان الجن ذهب الى شيطان الانس فاغواه به وعن مالك بن دينار
شيطان الانسان اشد على من شيطان الجن لانى اذا تعوذت بالله تعالى
ذهب عنى شيطان الجن وشيطان الانس يجئ فيجرنى للمعاصى
عيانا بيته مناسبتله بودخى نقل اولندى ترجمه سنه تصدى اولنمدى

بيان مفردات بيت واعرابه

فلانت ده فا ما قبلنى تفصيلدر لام قسمه جوابه داخلدر انت خطابى فخر
كائنات حضرتلرينه مبتدا اكرم شافع خبرى ومشفع تفعيل بابندن
اسم مفعول شفاعتى قبول اولنمش معناسنه شافع اوزرينه معطوف

واكرم

واكرم مشفع تقديرنده رفع ايله اوقونور بدء اكرم اوزرينه عطفده ممكن
ومن موصول ياخود موصوف مبتدا التجا افتعال بابندن فعل ماضى
صله سى ياخود صفتى بحماك ده با اكا متعلق حما قورو معناسنه بو مقامده
شريعت محمديه مراد در كاف مضاف اليهى نال باب ثانيدن ياخود باب
رابعدن فعل ماضى نيلمك ايرشمك معناسنه مبتدانك خبرى مبتدا وخبرى
جمله سى انت اكرم آه جمله سى اوزرينه معطوفدر واوب فا ايله لام جوابيه
اولنده اولوب فلمن تقديرنده اولور ياخود جمله سى ابتدائيه اولور وفا
فى الاصل ممدود در لكن وزن ايچون همزه سى حذف اولندى وفا عهد نه طورمق
كاملا اعطا ايتمك معناسنه كاف نبى محترم حضرتلرينه خطاب الف اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

فَلَاَنْتَ اَكْ متفاعلن رَمُ شَافِعٍ متفاعلن وَمُشَفَّعٍ متفاعلن
وَمَنِ الْتَجَا متفاعلن بِحِمَاكَ نَا متفاعلن لَ وَفَا كَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى و ثانيسى سالملردر و عروضى دخى اصل اوزره سالم
و مصرع ثانيسنك جزء اولى و ثانيسى سالملردر و ضربى اصل اوزره مقطوعدر

فَعَسَاكَ تَشْفَعُ فِيهِ عِنْدَ حِسَابِهِ ۝ فَلَقَدْ غَدَا مُتَمَسِّكًا بِعُرَاكَا

بيان معانى بيت

پس اول كمسه كه سنك حماكه التجا ايلسه سنك وفاكه وعهدكه نائل اولديسه

رجا اولنور که انك حسابى وقتنده انك ذنوبنى ايچون ورفع درجاتى ايچون
شفاعت ايدرسك بن الله تعالى يه قسم ايده رمكه اولكمسنه سنك شريعتكه
متمسك اولدى مترجم فقير ظن ايدركه من هرنه قدر الفاظ عمومدن ايسه امام
همام حضرتلرى كندى مراد ايدر. لكن بنه عمومنه مانع يوقدر تأمل اولنه

بيان مفردات بيت واعرابه

فعساك ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقديرى بيان معانيده كلدى
عسى افعال مقاربه دن فعل ماضى اخفش قولى اوزره ضميرده تصرف
ايدوب ضمير منصوب وضمير مجرور اولمغه موضوع اولان كافى ضمير مرفوعه
استعاره ايدر خلاصه فعساك قولى فعسيت مقامنده اولور تنكيم
اظهار شارحى طه لى مصنفك ولولا لامتناع شئ لوجود غيره اذا اتصل
بها ضمير ديديكى محلده تفصيل ايدر بو تقديرجه فعساك فعسيت كبى فعل
ماضى مفرد مذكر مخاطب اولور اسمى كاف اولور. تشفع جمله سى خبرى
اولور جمله سى شرط محذوفك جوابى اولور اكر فعسيت نسخه سى وار ايسه
ديه جك قالمز فيه ده فى لام معناسنه تشفع فعلنه متعلق ضمير غائبى
من راجع عند تشفع فعلنك ظرفى حساب مضاف اليهى ضمير غائبده حسابك
مضاف اليهى فلقد ده فا تعليليه لام قسمه جواب قد تحقيق ايچون غدا مغاك
ناقصه دن كان معناسنه تخنده كى ضمير بنه من راجع متمسكا خبرى استمساك

كما ورد فى بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسيبويه تصرف فى العامل لئلا يلزم التاويل فى الفاظ كثيرة وهى لولاك لولا كما لولاكم الى آخره فجعل لولا حرف جر يعنى بمنزلته لانه فى المآل واقع موقع لام التعليل فان المعنى لم يهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرف فى الضمير لان الاشكال جاء من قبله فهو احق بالتأويل فجعله مستعاراً للمرفوع كما فى قولهم ما انا كانت ~ الطه لى

حفظ

حفظ معناسنه اعتصام كبى بعراكاده با متمسكا نه متعلق عرى عينك ضميله
عروه نك جمعى قوه وامثالنك قولى كبى نسنه لره اطلاق اولنور بو مقامده مراد سنت
رسول الله در سنن رسول اللهى عرايه تشبيه ايده رز مطلوبك تحصيلنه آلت اولمق
علاقه سيله استعارهٔ مصرحهٔ اصليه اولمق طريقيله كاف خطاب والف معلوم

بيان تقطيعات بيت

فعساك تش متفاعلن فع فيه عن متفاعلن د حسابه متفاعلن
فلقد غدا متفاعلن متمسكا متفاعلن بعراكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اول وثانيسنك اجزاسى سالم در غايتى ضربى اصل اوزره مقطوعدر

انا طامع بالجود منك ولم يكن	لابى حنيفة فى الانام سواكا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات بن سندن جود وعطايى طمع ايديجى وامچيم ودخى
مخلوقات ايچنده ابى حنيفه ايچون سندن بشقه دردنه درمان ومطلوبنه
وصوله سبب اولور كمسه سى اولمدى. واولمق دخى ممكن دكلدر نتكم بوصيرى
مرحوم امام همام حضرتلرينك بو بيتى مؤيدا ولا رقيبوردر ابيات

حاشاه ان يحرم الراجى مكارمه او يرجع الجار منه غير محترم
ومنذ الزمت افكارى مدايحه وجدته لخلاصى خير ملتزم
ولن يفوت الغنى منه يدا تربت ان الحيا ينبت الازهار فى الاكم

شارح ملّا علی القاری رحمه الله تعالی ابیات ثلاثه نك معانیسنی احسن
تقریر ایله بیورر سید کائنات و مفخر موجودات صلّی الله علیه وسلّم حضرتلری
کندوسندن اکرام رجا ایدن کمسه یی اکرامندن محروم ایتمزایدی و کندوسندن
عهد وامان ایستین کمسه یی احترامسز رد ایتمزایدی زیرا او معدن الکرامات
ومنبع الاحترامات ایدی وانك مکارم حسنه سی واخلاق مستحسنه سی بکا
اکا توجه ایتدیکم زماندن افکارمی ملاحظه سنده اخلاص نیت ایله
مدایحنی انشا حقنده صرف ایله بکا تکفّل ایتدی و هر بر شدّت و بلیّه دن
بنم تخلصمله قائم اولدی ومفخر موجودات حضرتلرندن غِنَا وَیَسَارْ
محتاجینك بدلرینی البته فوت ایتمدی یوکسك یرلرده یغمور چیچکلری
بتردیکی کبی وبونده اشارت وارد رکه نبی محترم حضرتلری رحمة للعالمیندر
وعلمه عاملین ایچون غنای ظاهری و باطنی یه سببدر انتهی تقریره

بیان مفردات بیت واعرابه

انا ضمیر منفصل مبتدا طامع خبری جمله سی حذف عاطف ایله اوّل ابیاتده
جمله نك اوزرینه معطوف بالجود طامع نه متعلق جود سخا وعطا معناسنه
که ترکیبه بلا عوض شئ ویرمکدر منك ظرف مستقر محلا مجرور الجودك
صفتی الکائن منك تقدیرنده ولم یکن ده واو عاطفه انا طامع جمله سی
اوزرینه معطوف یاخود واو استینافیه استیناف معانی ایله کویاکه دینلدی

ای امام سن نبی محترم حضرتلرندن انجق جود طمع ایدرم دیدك مع هذا بوقدر
ذوات کرام وار که انلردن دخی جود طمع اولنور حصرك معناسی یوقدر
جوابنده ولم یکن آه بیورر لابی حنیفه ده لام لم یکن فعلنه متعلق مجرور محلا
منصوب لم یکن نك خبری فی الانام ده فی ینه اکا متعلق انام مخلوقات معناسنه
سوی غیر معناسنه کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

اَنَا طَامِعٌ متفاعلن بِالْجُودِ مِنْ مستفعلن كَ وَلَمْ يَكُنْ متفاعلن
لِاَبِی حَنِی متفاعلن فَةَ فِی الْاَنَا متفاعلن مِ سِوَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اوّلی سالم و ثانیسی مضمر و جزء ثالثی که عروضیدر اصل اوزره
سالمدر و مصرع ثانیسنك جزء اوّلی و ثانیسی سالمدر و جزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

فَاَجْعَلْ قِرَاىَ شَفَاعَةً لِی فِی غَدٍ فَعَسَى اَكُنْ فِی الْحَشْرِ تَحْتَ لِوَاكَا

بیان معانی بیت

پس بکا ضیافتکی یارن روز محشرده بنم ایچون شفاعتکی قیل یا شفیع المذنبین
پس یوم حشرده سنك لواك تحتنده اولمغه بن رجا وامید ایدر اولدم یاخود
لواك تحتنده اولمغه رجا ایتدم لکنه کوره عسی فعل ناقص ثانیه کوره فعل تامدر

بیان مفردات بیت واعرابه

فاجعل ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقدیر شرط محذوف مخلوقات

ايجنده ابی حنيفه ايچون سندن بشقه بر كمسه دستگيری اولمديسه يارن
روز حشرده بكا ضيافتكی بنم ايچون شفاعتك قل اجعل جعل يجعل دن
امر حاضردر افعال قلوبه مُلحقٌ اولان افعالدندر مجرّد مبتدا وخبر
اوزرينه دخولده تفصيلی اظهارده وشرحنده قرای ده قرا قافك كسری
والفك قصريله احسان اتمك معناسنه وقونغه دخی دیرلر وطعامه
دخی دیرلر بو مقامده احسان مراد اتمك ممكن ديمك اولوركه سن احسانكی
بكا بنم ايچون شفاعتك قل اما قونق معناسی لوير مك كرك اما طعام
معناسی كه ضيافت اوله چقدر الويرر غايتی شفاعتده استعارهٔ
مكنيه اولور ديمك اولوركه سن بكا ضيافتكی ضيافته بكزين
شفاعتك قل متكلم ياسنه مضاف مفعولنه مضاف اوله رق فاعلی
محذوف تقدير كلام فاجعل قرالد ايای ديمك اولور قرای تقديرا
ياخود محلا منصوب علی الاختلاف مفعول اولی اجعلك شفاعة مفعوله
ثانيسی لی ده لام شفاعته متعلق فی غدده فی ينه اكا متعلق غددن
مراد يوم حشر ياخود عموم مجاز طريقيله يوم حشردن ويوم جنتدن اعم
غد مراد اولنور ياخود غددن مراد بعد الحشر والبعث اولوب عموم مجازه
حاجت قالمز فعسی ده فا عاطفه اولوب اجعل اوزرينه معطوف اوله
معنای تعقيبی افاده ايچون فا ايراد ايلدی غايتی عطف سببيله فاء جوابيه

شفاعتی نفسنده ضيافته تشبيه ايده رز نفع وير مكده قرينه سی شفاعتك قرا اوزرينه حملی شبه ملايمی بلكه عينی اولان قرا اوزرينه حمل ايله جمهور سلف مذهبی اوله رق صحّحه

اولنده معتبردر عسی خبرينك فاعلنه حصولنك قربنی رجا ايچوندر
كاملا اكن مرفوع ومنصوب مقامنه قائم تفصيلی ملاجاميده فی الحشر
اكن فعلنه متعلق ظرف تحت ظرف مكان ينه اكا متعلق ظرفی لواء
مضاف اليهی تحتك وزن ايچون همزه سی حذف اولندی لواده كاف
خطابه مضاف اولكه خطاب فخر كائنات حضرتلرينه اولديكلر كبی الف
الف اشباع لِوادَنْ مراد لِواء الحمد دركه سيّد الانبيا وسند
الاصفيا حضرتلرينه مخصوص علمدرز معلوم اوله كه لِواء بيننيله
رايه بيننده فرق لِواء علم كبيردر نزدِ سلطانده نصب اولنور وانكله
اداره اولنور ودخی لواده انجق بر اولور ودخی رايه اصحاب قتال
ايچون علم صغيردر واو متعدد اللون اولور اوّل ابيض ثانی اسود
اوله رق زيرا اوغبار وقتنده ابين واظهر اولور امام سرخسينك
ذكرنه كوره انسان العيونده ديديكه لواء شول بر علمدركه حربده
حمل اولنور وانكله امير جيشك موضعی بلنور وبعض كره مقدم
جيشده قلنور ودخی اوّل لواء عقد ايلين ابرهيم عليه السلامدر
اكا بالغ اولديكه تحقيق قوم لوط لوط عليه السلام اوزرينه غارت
ايتديلر پس ابرهيم عليه السلام بر لواء عقد ايلدی وانلرك اوزرلرينه
عبدلريله وآزالوليله يورديدی لواء الحمدی حمده اسناد ده وجه

اولدركه حقيقت محمديه لسانى كنديسيله الله تعالى يه حمد ايلديكى
حمد حقيقى صورتى اولديغيدر اوشول بر حمدركه اكابر انبيا وافاضل
اوليادن اولون وآخرون كنديسيله حمد ايده مدكلرى حمددر وبونك
اوزرينه مفخر موجودات حضرتلرينك بعض اسماء شريفه سى دلالت
ايدر اضافتك ادنى ملابسه ايچون اولمسيده جائزدر زيرا الحمد لله
رب العالمين لوانك اجنحۀ ثلاثه سندن برجناحنده مسطوردر ودخى
خبرده وارد اولديكه يوم قيامتده اولديغى وقتده ابى بكر الصديق
رضى الله عنه ايچون لواء صدق نصب اولنور وهر بر صديقك لواسى
تحتنده در ودخى لواء العدل عمر رضى الله عنه ايچوندر وهر بر عادل
انك لواسى تحتنده در ودخى لواء سخاوت عثمان رضى الله عنه ايچوندر
وهر بر سخى انك لواسى تحتنده در ودخى لواء شهداء على رضى الله عنه
ايچوندر وهر بر شهيد انك لواسى تحتنده در ودخى لواء الفقهاء
معاذ ابن جبل رضى الله عنه ايچوندر وهر بر فقيه انك لواسى تحتنده در
ودخى لواء الزهد ابى ذر رضى الله عنه ايچوندر وهر بر زاهد انك
لواسى تحتنده در ولواء الفقرا ابو الدرداء رضى الله عنه ايچوندر
وهر بر فقير انك لواسى تحتنده در ودخى لواء المقرئين ابى بن كعب
رضى الله عنه ايچوندر وهر بر قارى انك لواسى تحتنده در ودخى

لواء المؤذنين بلال حبشى رضى الله عنه ايچوندر وهر بر مؤذن انك
لواسى تحتنده در ودخى لواء المقتولين ظلما حسين بن على رضى الله
عنهما ايچوندر وهر بر مقتول انك تحت لواسنده در ارشده بو الله تعالى
قول شريفيدر يوم ندعوا كل اناس بامامهم الاية بو قدرجه بيان
اسمعيل حقى نك محمديه شرحندن انتشدر زياده تفصيله طالب اولان
لواء الحمد فصلنده مومى اليهك شرحنه مراجعت اتسون وبو مقامده محمديه صاحبى
يازجى زاده نك فصل فى لواء الحمد ديديكى محلده يازديغى ابياتى مناسب كورلدى

فصل فى لواء الحمد

دكله امدى اشبو پرده نيجه ايدر كردكار — نيجه صنعت كوستره ميدانه اول پروردكار
اول قيامت يرينه اول كه ظاهر اوليسر — سنجغى غازيلرك اول اوليسر اشكار
پس كله اول رسول الله لواء الحمد له — سنجغيدر اول انك الده طوتيسر شاهوار
ديديكم بن سيدم يوم القيامتده بلك — ادم اوغلانلرينه فلمزم الا افتخار
هم لواء الحمد الده اوله جمله انبيا — سنجغم التنده ايديسردر اول كون قرار
صوردلركم يا رسول الله بيور اول سنجغك — نه قدردر طولى عرضى نيجه در حدو كنار
ديديكيك يللقدر سنجاغمك اوزنلغى — عرضى بش يوز يللق اولسردر انك اشتهار
باشيدر ياقوت احمر قبضه سيدر اق كمش — اوچ قنادى وار در اوچ ياكه اولور انتشار
بيرى مشرقده اوليسر بيرى مغربده انك — بيرى دنياكو كلك اورتاسنه همچون منار

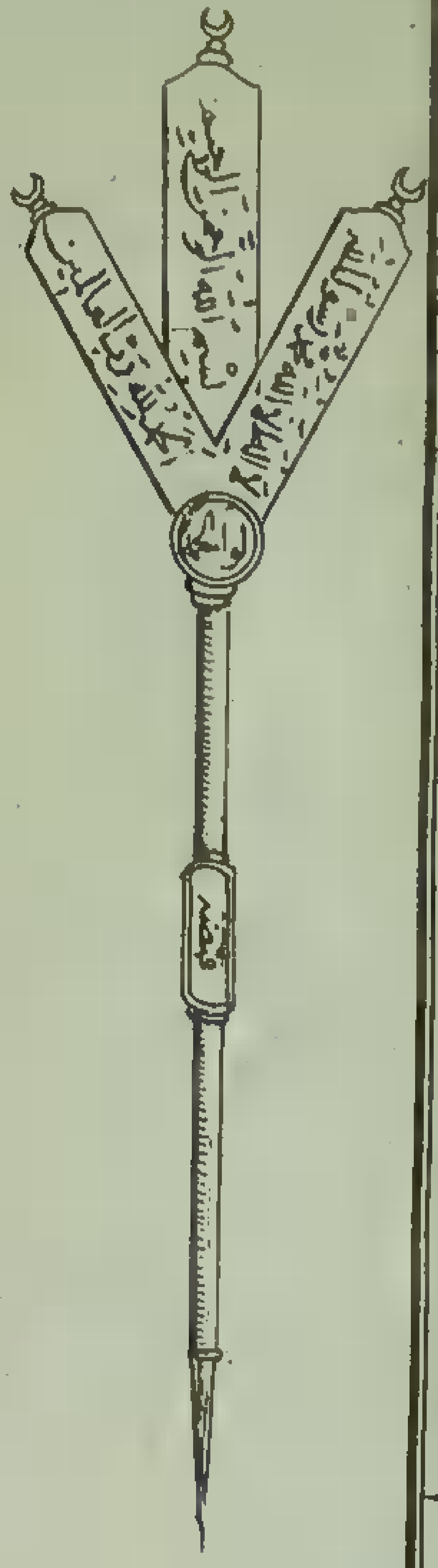

اوج سطروار اوزرنده شکلی اشبو رسم در	هر سطر اوزنلغی بیك ییل قدر در پایدار

السطر الاول بسم الله الرحمن الرحيم السطر الثانى الحمد لله
رب العالمين السطر الثالث لا اله الا الله محمد رسول الله

اول لواقانده یتمش بیك طور سنجق تمام	طوره هر سنجقلر التنده ملائك بی شمار
طوره هر سنجقده یتمش بیك ملك صفلر کی	طوره هر صفلرده بش یوز بیك ملك شهسوار
جمله سی تسبیح و تقدیس ایدرلر اول خالقه	اهل ایمان سنجغی التنده طوره ناکه وار

بیان تقطیعات بیت

فاجعل فرا مستفعلن ی شفاعة متفاعلن لی فی غد مستفعلن
فعسى کن متفاعلن فی الحشر نح مستفعلن ن لوا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وثالثی که عروضیدر اصل اوزره سالمه اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر عروضی سالمه اطلاقنه منافی دکلدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

صلى عليك الله يا علم الهدى	ما حن مشتاق الى مثواكا

بیان معانی بیت

ای هدانك سنوری یاخود ای هدانك نشانی یاخود ای هدانك طاغی یاخود ای هدانك سنجاغی الله تعالی سنك اوزریکه صلوة ایلسون دنیاده نیره تعنکی

ابقا

ابقا ودیکی اغلا واعدا کی قهر ایله مشتاقلر وعاشقلر سنك منزلکه شوق وارزو ایندکجه یاخود شدت آرزو واشتیاقدن ناشی یك اغلادقجه

بیان مفردات بیت واعرابه

صلی تفعیل بابندن فعل ماضی لکن بو مقامده دعا معناسنه در صلوة دعا واستغفار ورحمت معنالرینه کلور دعاده حقیقتدر واسم مصدردر وبو تفعیل بابنك مصدری موقعنده استعمال اولنور صلی صلوة دینلور دعا ایتدیکی وقتده ورحمت واستغفار معنالرنده مجازلرومیدر که حق تعالی یه مسند اولورسه رحمت وملائکه یه مسند اولورسه استغفار معناسی اراده اولنور زیاده سیله تفصیلی ادل الخیر انده علیك صلی یه متعلق الله فاعلی یا حرف ندا علم الهدى منادای مضاف اوله رق منصوبدر علم سنور معناسنه حدکبی نشان معناسنه طاغ معناسنه جبل کبی سنجاق معناسنه لوا کبی معانی بیتده کچدی غایتی استعارهٔ مصرحه اولور هدی ضم ها ایله طوغری یوله دلالت ایلمکه دینور که اسمدر ماحن ده ما مصدریه حن فعل ماضی حنیندن که شوق وارزو معناسنه یاخود شدت ارزو واشتیاقدن ناشی یك اغلامق بیان معانیده کچدی مشتاق اسم فاعل افتعال بابندن اصلی مشتوق الی مشتاقه متعلق مثوی منزل معناسنه کاف فخر کائنات حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

١٩٨

بيان تقطعات بيت

صَلِّ عَلَى مستفعلن كَ اَللّٰهُ يَا مستفعلن عَلَمَ الْهُدَى متفاعلن

مَاحَنَّ مُشْ مستفعلن تَاقٌ اِلَى مستفعلن مَثْوًا كَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وجزء ثالثى كه عروضيدر اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر در وجزء ثالثى كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولوب زحاف اضمار ايله مزجوف اولمشدر

وَعَلَى صَحَابَتِكَ الْكِرَامِ جَمِيعِهِمْ	وَالتَّابِعِينَ وَكُلِّ مَنْ وَالاَ كَا

بيان معانى بيت

ودخى يا علم الهدى سنك صحابهٔ كرامك جميعسى اوزرينه ودخى تابعين اوزرينه ودخى سكا محبت ايدنلرك كليسى اوزرينه الله تعالى صلوة ايلسون

بيان مفردات بيت واعرابى

وعلى ما قبل بيتده كى على اوزرينه معطوف صلى اولندهٔ معتبردر شيعهٔ شنيعه نك من فصل بينى وبين آلى بعلى فليس منا حديث ديو روايت ايليوب هر بر صلاة تده على ايى تركى التزام ايدرلر يعنى امام اعظم همام اقدم حضرتلرى على ايى تكرار ايله رد بيورب بو قولك اصلى يوق بلكه كندولر وضع ايتمشلردر ديو حفاظ سنتك اتفاقيله دخى موضوعدر صحابه مصدردر صحب يصحب صحابة دينلور لكن بو مقامده اسمدر اصحاب معناسنه

فليس منا نسخه

التزم اهل السنة ادخال على على الآل ردًا على الشيعة فانهم منعوا ذكر على بين النبى وآله وينقلون حديثًا والحديث انه من فصل بينى وبين آلى بعلى لم ينل شفاعتى والجواب على تقدير صحة الحديث ان قوله بعلى ليس كما قلت بل بعلى اسم امير المؤمنين رضى الله عنه منه صاحب

صحيفهٔ بابِ رابعدن حسن الفت ايدوب هم دم اولمق منه

١٩٩

صاحب نهايه نك قولنه كوره صحابه صاحبك جمعيدر قال ابن الملك فى شرح المشارق وهو بالفتح مصدر مستعمل بمعنى الاصحاب يقال صَحِبَهُ بالكسر صحبة وصحابة الا ان الاصحاب لغلبة استعماله فى اصحابه صلى الله عليه وسلم كان كالعَلَمِ فلا تستعمل فى غيرهم ولهذا جاز النسبة اليها بِاَنْ يقال صحابى كما يقال بصرى لتعين المنسوب اليه وهو البصرة ودخى صلوة صحابهٔ كرام اوزرلرينه نبى محترم حضرتلرينه تبعًا مشروعه در بلكه مندوبه در اما استقلالا مكروهه در الا انبياء عظام وملائكهٔ كرام اوزرلرينه استقلالا صلوة جائز اولور اجماع سلفده بونلك اوزرينه در روافض مخالفت ايتديلر بونك وجهى شودركه صلوة هر نقدر دعا بالرحمت اولديسه دعا بالرحمتده هر بر مسلم ايچون جائز لكن لسان سلفده صلوة انبياء عظامه وملئكهٔ كرامه مخصوص اولدى نتكم عز وجل لفظى ودخى انك امثالى الله تعالى يه مخصوصدر نتكم محمد عز وجل دينلمز هر نقدر محمد عليه السلام عزيز وجليل اولديسه ابوبكر يا عمر يا عثمان يا على صلى الله عليه وسلم دينلمز هر نقدر معناسى صحيح اولديسه ده ينه صلوة كبى عليه السلام لسان شرعده معهود اولمدى الا تبعًا فلان عليه السلام دينلمز پس واجب اولان سلفه اتباعدر واجتناب ابتداعدر اما نبى محترم حضرتلرينك اللهم صل على آل ابى اوفى

رافضه شيعه طائفه سندن بر فرقه به اطلاق اولنور كه مقدما زيد بن على بن الحسين ابن على المرتضى رضى الله عنهم حضرتلرينه بيعت ايدوب بعده زيدك حضرت ابوبكر وعمردن رضى الله عنهما تبرى ايلمسنى استدعا ايلدكلرنده زيد حضرتلرى جد امجدم عليه السلام حضرتلرينك وزيرلرى ايدى ديو تبرى دن ابا ايلدكده زيدى ترك ايدوب ديو ابا ايلديكندن رفض ايلدكلريله رافضى ديو بانيدن نطا غيلريله رافضى اولندى ... منه

ودخی انك امثالی نبی محترم حضرتلرینه خاص قلندی الله تعالی نك قول شریفی
سببیله وصل علیهم ان صلاتك سكن لهم ای شئ یسكنون الیه وتطمئن
قلوبهم بان الله تعالی قد تاب علیهم كذا فی الكشاف بومعنی فخر عالم
حضرتلرینك غیریده بولنماز كه اكا قیاس اولنه ودخی صلوة صحابهٔ كرام
الی اخره ترجمه سندن حلبی كبیرده شارحك ذكر ایتدیكیدر بومقامده
برسؤال مشهور واردركه بعض مؤلفین صلوة اوزرینه قصر ایدوب
سلامی ذكر ایتمزلر امام همام حضرتلریده اویله ایتدی مع هذا الله تعالی
صلوة وسلامی مقارن قلدی صلوا علیه وسلموا تسلیما قول شریفنده
پس افرادده كراهت واردر رجا اولنور كه ناظم حضرتلری لفظ سلامی
ذكر ایدوب وسلم دیدی وزنك تحمل اولمدیغندن یازمدی بو امام
نوونیك دیدیكنه مبنیدر لكن امام جزری مفتاح الحصنده دیدیكه
واما الجمع بین الصلوة والسلام فیقال صلی الله علیه وسلم فهو الاولی
والافضل والاكمل ولو اقتصر علی احدهما جاز من غیر كراهة امد سلفدن
برجماعتك اوزرینه جاری اولدی امام مسلم اول صحیحنده انلردندر
حتی امام ولی الله ابو القاسم الشاطبی قصیدهٔ لامیه سنده وقصیدهٔ
رائیه سنده سلامی ذكر اتممه اوزرینه جاری اولدی وایت كریمه ده
بینلرینی جمعه دلالت یوقدر زیرا واو مطلق الجمع ایچوندر مثلا جاءنی

زید وعمرو دینلسه عمرو زید ایله زمان واحدده كلمك لازم دكلدر
كرك برابر كلسون كرك اول كلسون وكرك صكره كلسون علی القاری
مرحومك جزری شرحنده تفصیلی بو وجهله در فتأمل بوندن صكره
صحابینك تعریفنده علماء اصول حدیث اختلاف ایتدیلر اصح نخبة
الفكرده اولان تعریفدر صحابی شول كمسه دركه رجال ونسوادن
نبی محترم صلی الله علیه وسلمه ملاقی اولور اكا والله تعالی عندندن
كتوردیكی شیئه ایمان ایدیجی اولدیغی حالده واسلام اوزرینه
اولور هرنقدر ردت وكفر تخلل ایدرسه لكن بو شافعی مذهبی
مقتضاسی اوزره دركه ارتداد اعمالی ابطال اتمز الا كفر اوزرینه
اولورسه ایدر اما بزم مذهب مقررمزده ردت جمیع اعمالك
ثوابنی ابطال ایدر هرنقدر اسلامه رجوع ایدرسه وانك
اوزرینه حجده واجب اولور پس صحبتی باطل اولور ردتله پس اول
صحابی اولمز مكركه رؤیت ثانیه اكا حاصل اوله امام مالكده بو
مذهب اوزرینه در امام سخاوی دیدیكه جندن نبی محترم حضرتلرینی
كوروب ایمان ایدنلرده تعریفده داخلدر زیرا علیه الصلوة والسلام
انلره قطعا بعث اولندی انلرده مكلفلردر ودخی سائر تفصیل
كتاب مذكورده وعلی القاری مرحومك شرحنده مفصلدر

ودخی معلوم اوله تابعین بو مقامده اعمدر تابعی کبیردن و صغیردن
تابعی کبیر صحابه دن چوغنه ملاقی اولور وانلر ایله مجالسه ایدر
وانلك جل روایتی صحابه دن اولور قیس بن ابی حازم و سعید بن المسیب
کبی تابعی صغیر صحابه دن عدد یسیره ملاقی اولور یاخود جماعته ملاقی
اولور جل روایتی تابعیندن اولمه سیله بله یحیی بن سعید الانصاری
کبی امام سخاوی انی ذکر ایتدی شرح علی القاریده مسطوردر
الکرام قولی کافك کسریله صحابه نك صفتی کرام کریمك جمعی فعیل بمعنی
المفعول مکرم معناسنه جمیعهم تاکید اوله رق لکن تاکید لغوی
اوله رق زیرا تاکید نحوینك ایکی قسمنه کوره الویمز قسم اول لفظ
اولك عینینی تکریر اولمه لی بو اراده اویوق قسم ثانی الفاظ محصوره دن
بری اولمه لی اوده یوق فائدهٔ تاکید خوارج و شیعه طائفهٔ رذیله لرینی
رد اولوب اهل سنت مذهبنی بیان و تحقیقدر زیرا خوارج طائفهٔ رذیله
حضرت علی کرم الله وجهه نك حاکمینك حکملرینه راضی اولدیغندن تکفیر
ایتدیلر کندو زعم فاسدلرنجه زیرا انلرك مذهب باطللرنده مرتکب کبیره
و مرتکب صغیره کافر اولور و شیعه طائفهٔ باطله سی شیخین رضی الله
عنهما حضرتلرینه و حضرت معاویه یه رضی الله عنه سب و طعن ایدرلر و ام
المؤمنین حضرت عائشهٔ صدیقه رضی الله عنها یه زنا ایله قذف

خوارج اهل اهوا و بدعتدن قوم معروفدر که ناسدن یعنی جماعت مسلمیندن خروج ایلدیلر مذهب جهتندن کندیلرینه مخصوص مقاله هذیان آمیزلری واردر معلوم اوله که اوزرینه جماعت اتفاق ایتدکلری امام حقك اوزرینه خروج ایدن کمسنه یه خارجی دیرلر کرك اول خروج صحابه وقتنده و کرك تابعین زماننده و کرك هر وقتده اولسون و اول طائفه یه خارجه و طوائفنه خوارج اطلاق اولنور و انلر یدی فرقه در فرقهٔ اولی محکمه در که وقت تحکیمده امام علی کرم الله وجهه اوزرینه خروج ایلدیلر و فرقهٔ ثانیه بیهسیه در که بیهس بن الهیصم و تواب[illegible]یدر حجاجك دست و پایلرینی قطع و قتل ایلمشدر بو خصوصده عدل واقع اولمشدر و فرقهٔ ثالثه ازارقه در و بونلر نافع بن الازرق نام شخصك اتباعیدر و فرقهٔ رابعه نجداندر که نجدة بن عامر الحنفی توابعیدر و بونلرك بعضنه عاذریه اطلاق ایدرلر که فروعات جهالتنده ناسی معذور عد ایدرلر فرقهٔ خامسه اصفریه در که زیاد بن الاصفر اتباعیدر فرقهٔ سادسه اباضیه در که عبدالله بن اباض اتباعیدر فرقهٔ سابعه عجارده در که عبدالکریم ابن عجرد توابعیدر و بونلردن هر بری نیجه فرقه یه منشعب اولمشلردر تفصیلی ملل و نحل نام کتابده مشروحدر و قاموس منه واقدی

٩ حاکمینك بری حضرت علی طرفندن ابو موسی الاشعری و اوبری حضرت معاویه طرفندن عمرو بن العاص رضی الله عنهم منه

وافك ایتدیلر خذلهم الله تعالی پس اهل حقه لایق اولدیکه اول اهل
ضلالت و خذلانی رد ایدوب صلاتی صحابهٔ کرامك جمیعسی اوزرلرینه
اولمه سنی بیان و تحقیق ایده لر ضمیر جمع مضاف الیهی صحابه یه راجع
والتابعین صحابنك اوزرینه معطوف وکل یا قریبنه ویا بعیدنه
معطوف من موصول یا موصوف والاموالاتدن که مفاعله بابندندر
مشارکت مراد اولنمدیغی تقدیرده مبالغه افاده ایده رك محبت معناسنه
در لکن مشارکت ایچون اولمقده ممکن دیمك اولورکه هر بر کمسه کریا رسول الله
سکا محبت ایدرسنده اکا محبت ایدرسك کاف نبی محترم حضرتلرینه خطاب الف
الف اشباعدر من کل کلمه سنك مضاف الیهی والامنك یا صله سی یا صفتی

بیان تقطیعات بیت

وعلی صحا متفاعلن بتك الکرا متفاعلن م جمیعهم متفاعلن
والتابعی مستفعلن ن وکل من متفاعلن والاکا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملر و جزء ثالثی که
عروضیدر اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر
و ثانیسی سالم و جزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولوب
زحاف اضمار ایله مزحوفدر بو قصیدهٔ مبارکه نك ناظمی امام
اعظم حضرتلری اولدیغنه بو نقل دلالت نص ایله دلالت ایدر

مستطرفك إمام اعظمك دكلدر ديديكنه اعتماد اولنميه و بو نقل قصيده نك
اسمى درّ مكنون اولديغنى دخى افاده ايدر اونقل بودركه بمصدره
بو ارايه يازدق حكى ان شمس الائمة الحلوانى رأى فى الرؤيا عبد الله بن
عباس رضى الله عنهما و قال يا شمس الائمة ان اباحنيفة رحمه الله تعالى
مدح النبى صلى الله عليه و سلم فى زيارته بقصيدة مباركة ميمونة فى
الغاية و درّ مكنون و تمدح النبى صلى الله عليه و سلم الملئكة فى الروضة
المقدسة بهذه القصيدة فى كل صباح و مساء و من قرأها يأمن من الآفات
و البلاء و شماتة الاعداء و موت الفجاءة و يدفع عنه الطاعون و لا يؤثر
فيه السحر و يُغفر ذنوبه و يُقبل دعاؤه و اعماله و اذا قرأ هذه القصيدة
و دعا عقيبها أُستجيب دعاءه و لا يُردّ و من قرأها يدفع عنه كل شرّ
و يصل الى كل نعمة فقال شمس الائمة فانتبهت من المنام و طلبت هذه
القصيدة فى المكة و المدينة و الكوفة و لم اجدها حتى وجدتها فى
بغداد عند شيخ كامل و حكى الشيخ خواصها العجيبة و قال يفهم
دقائقها من يقرؤها و قال شمس الائمة فسررت و شكرت الله
و نذرت لله تعالى ان اقرأها كل يوم مرة من تحفة الامام النسفى رحمه الله تعالى

بحمد الله تعالى و حسن توفيقه بو ترجمه يى قولابيك ايكى يوز اللى بر سنه سى

محرم الحرامك غرّهٔ غرّاسى چهارشنبه كونى تكميل ايدوب و بو خدمهٔ
جليله بركتنه مكهٔ مكرّمه قاضيلغى توجه ايدوب و قرق بر سنه سندهٔ
مدينهٔ منوّره نوّرها الله تعالى قاضيسى اولديغمزدن صكره و اوتوز اوچ
سنه سندهٔ قدس شريف قاضيسى اولديغمزدن صكره و اول مكهٔ
مكرّمه نك محكمهٔ جنّت مكانندهٔ بر سنه حسن حال ايله اقامت ايدوب
و مدتمزجه حجّ الاكبره تصادف ايدوب الحمد لله على ما انعم اوّل موقف
عظيمده جبل رحمت وسطنده اول محل معهودنده خطيب اهل الموقف
اولوب حزب الاعظم و ورد الافخم بتمامه اوقويوب عودتمزده مزدلفه
مشعرنده جمع تأخير ايله صلات مغرب و عشايى قلوب و وقفهٔ مزدلفه
ايدوب و منى ده اوچ كون اقامت ايدوب و سائر نسك حجّى ادادن صكره
بعد تكميل مدة القضاء صحت و سلامت ايله طريق بحردن اسلامبوله
كلوب اول ديار حرمينك حسرتيله متحسّر و اول ديارك فراقيله متفرّق
اوله رق بو اثناده او ترجمه نك تبييض و بعض زيادات ايله نور على نور اولمسى
الله تعالى دن استمداد ايله بو تبييض دخى اصلى و تسويدى كبى ختامه رسيده
اولوب مشتمل اولديغى معانى لطيفه و حكايات شريفه و بيانات مفردات
قرّة عين العقلاء و نتيجهٔ افكار الفضلاء اولمق حسبيله عين رضا و چشم
انصاف ايله نظر ايدن اخوان مؤمنينه آسمان اوصاف نبوتدن و سپهر حكايات

رسولیه دن هر بر وصف نبویه سی و هر بر قصهٔ رسولیه سی کوکب کبی
ضیاوروب ظلمات مشکلات قلبیه یی تنویر ایدر و بو حقیر عاجز ضعیف
بو تبییضی و بو ترجمهٔ ثانیه یی بیك ایکیوز اللی بش صفر الخیرینك سکزنجی اثنین
کونی تکمیل ایدوب اخوان باصفادن رجا و نیاز اولنور که لکل صارم نبوة
ولکل جواد کبوة ولکل عالم هفوة مصداقنجه اثناء ترجمه ده حسب البشریه
صادر اولان قصور و کسورمزی اصلاح و تصحیح و بو حقیره افاده
واخطار ایتمه لریله ممنون و مسرور ایدوب وکندولری دخی امام طبرانینك
ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت بیلدیکی حدیث شریف ایله
مبشر اوله لر قال النبی صلی الله علیه وسلم الخلق کلهم عیال الله واحبهم
الی الله انفعهم لعیاله صدق قائله اللهم صل و سلم و زد وادم و بارك
علی اسعد العرب والعجم سیدنا و مولانا محمد و علی آل سیدنا محمد و صحبه
زده یا رب شرفا و کرما و مهابة و رفعة و برا و فخرا و مجدا و نصرا و عزا
وتاجا و تکریما و تعظیما مشایخ اسلامیه دن شیخ الاسلام اسبق کامل ملا
افندی مرحومك دامادی سیدی زاده محمد رفیع افندی مرحومك او توز
بر سنه سنده مکهٔ مکرمه قاضیسی ایکن بیت شریفك فضائلی حقنده انشا
ایلدیکی ابیات عشاق حرمین محترمینا و لا نلرك عشق و شوقلرك زیاده
اوله سنه وسیله اولدیغی ایچون بو محلده یازلمسی مناسب کورلدی

کلوب دابله رخسوده اولبیت خدادر بو — اکروه انبیا و اولیا یه ملتجا در بو
خلوص قلبله طورمه طواف سعی قل زیرا — سرای نور بخش بیعدیل کبریا در بو
بولان بونده بولور نقدینه اکسیر غفرانی — تجار تکاه اهل حرمه بازار منادر بو
اولور رخسود کانی واصل سرمنزل مقصود — عصاة روز حشره باب احسان خدادر بو
غبار آستانی سرمه حورای جنتدر — دو چشم عاصیانه کحل اکسیر جلادر بو
ادای شکر ممکن اولمیان نعمتدر ای غافل — یوزك سوره پیشکاه بیته کم حمد سزادر بو
سیه پوش اولدیغنده نکتهٔ اسرار قدسیه — وفات مصطفایه جامهٔ ماتم نمادر بو
بهشت جاودانه در بو حرم بیت الهی در — دخول اولین باغ عدنه ابتدا در بو
کوزنه بونده ایچر نائل اولنلر عفو غفرانه — ضرر اهل جرمه ای دفع عین شفا در بو

تمت

تم الکتاب بحمد الله مبدینا — ومن بلا شك بعد الموت یحیینا
یا رب اغفر لعبد انت ملجأ — یا قاری الخط قل بالله آمینا

یا سیدی یا رسول الله خذ بیدی — مالی سواك ولا الوی الی احد
فانت نور الهدی فی کل کائنة — وانت سر الندی یا خیر معتمدی

قد کمل طبع هذا الشرح اللطیف فی دار الطباعة العامرة
بنظارة محمد رجائی فی اواسط الربیع الاول لسنة ١٢٦٨

Süleymaniye U Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud ef.
Yeni Kayıt No 3375
Eski Kayıt No